

De Incipientibus a littera ק Quoph.	קדם Coram ante. syrū est Prim ⁹ . a. sy
קאת Nomen auis. scilicet onocrotalus.	קדמיות Antiquitas. (rū ē Antiqu ⁹ . l.
קב Cab ⁹ , gen ⁹ mēsurę.	קדמוני orietalis. קדמונה Idē fœ.
קבה Vētricul ⁹ . l. stomach ⁹	קדרניות. l. קדרות Nigredo.
קבה Lupanar, pſtibulū.	vel obſcuritas, vel triftitia.
קבל Corā. l. cōtra, ē regiōe	קדש Sāctitas. l. ſctificatio.
קבל Idem est. ſyrum est.	קדשים. l. קדשים Sāctificata
קבל Propter, ppter ea,	l. cōſecrata. l. ſāctuaria. tates.
ideo eo qđ, quomō, ſecun	קדוש Sāctus. l. ſāctificat ⁹ .
dum, ſicut, ergo, quāmuīs,	קדיש Sanctus. ſyrum est.
ſtatim, poſt. ſyrum est.	קדש Scortator. l. eſcēmiat ⁹
קבל Aries, machina.	קהל Cōgregatio, eccleſia.
קבלה Receptio. (ra capitū.	קהלת Eccleſiaſtes.
קבע Galea. l. alia armatu	קו Linea, regula. l. norma.
קבע Fex. l. fundus calicis.	קול Vox, ſonitus.
קבוצה. l. קבוצין Congrega	קומה Statura, altitudo.
tio. l. collectio. l. cōgregat ⁹ .	קמה Seges קימה Erectio.
קבורה. l. קבר Sepulchrū. l.	קוממיות Idē est. l. libertas.
קברים Sepulchra. (ſepultura	קוין Spina, vel vepres.
קדקד Vertex.	קוצים Spinae. (ma.
קדה Caſia, ſpecies. aroma	קווצת Cincini capitū. l. co
קדחת Febris. (tica.	קור Tela קור Frigus.
קדמה. l. קדם. l. קדם Ante	קורה Tignū, vel trabes.
olim. l. initiū, antiquus. l. re	קרות Tigna. l. cōtingētia.
glo orientalis. l. antiquitas.	קטב Morſus, ſuccifio, con
קדים Ventus orientalis.	fringens.

קטל Interfectio, occisio.	מין, villipediū. (nie. vt sup)
קטלא Idem. syrum est.	קי קלון Vomitus, ignomi
קטון. קטן. Paruus, minor,	קלם Derisus. Illusio,
minimus.	קלסה Irrisio.
קטנים Pusilli, pui, minimi.	קלע Fūda. l. fundibularis
קטרת Sufumigatio, incē-	קלעים Fundibulari.
sum, thimiama, sacrificiū.	קלשון Tridēs קמה Farina,
קטרה. l. קטור Idem est.	קמש קמשנים Vrtica. cæ.
קטור Fumus, vapor.	קן. l. קן Nidus.
קטורות Disposita. l. ligata.	קנים Mansiunculae.
קטרין. l. קטרי Compages,	קנא Zelator.
colligaturæ. syrum est.	קנאה Zelus, æmulatio.
קי Vomitus.	קנאות Zelotypiæ.
קי קלון Vomitus ignominie	קנה Arundo. l. calamus.
קיט. l. קיטא Estiuū tps. sy. ē	קנים Calami.
קיים. l. קיים Pactū, feed. sy.	קינה Lamētatio plāctus.
קי Aestas. l. קי. l. fruct. (ē.	קנין Emptio, possessio,
קיביון Hædera.	substantia.
קיר Paries, murus.	קנמן Cinamomum.
קל Leuis, velox.	קסם Hariolatio, diuinatio
קלים Veloces קל Vox. sy. ē	קסמים Diuinationes.
קלל Lucidū, tersū, cādēs.	קסת Atramentarium.
קללה Maledictio.	קוע Princeps, vel nomen
קלחת Caldaria.	propriū nationis. l. regiōis,
קלט Cōtractū. f. mēbrū.	קעקע Stigma. l. tizatio.
קלי Polenta. l. grana tri-	קערה Scutela. l. acceptabu
tici torrefacta igni.	קפאון Nix. fm btrū hic. (lū
קלון Inhonoratio, igno-	קפד Hericius.

קפדה Scissio. l. p̄cisio. l. angustia, fm btm Hierony.	קרב Bellum. l. praelium.
קפז Hericius.	קרבות Bella.
קף Finis. l. extremum.	קרבה Appropinquatio, ad
קצב Precisio. l. sculptura.	קרבת Idem est. (hesio
קצבי Extrema.	קרוב Propinquus. l. p̄xim
קצובות Tonſæ, f. oues.	קרובן Oblatio. l. mu
קצה. l. קצה Finis, extremū,	קרדס Securis. (nus.
summittas, l. terminus.	קרדמים Secures.
קצות Fines, nouissimi. l.	קרדמות Idem est.
sumitates, margies, extreme.	קרי Accidēs, casus, euēt.
קצות Idem est.	קריה. l. Ciuitas.
קצים Fines, nouissimi.	קריא. l. Ciuitas. sy. ē.
קנצים Idem est קצה Git.	קריתא Ciuitas. l. ciuitates.
קצין Princeps, vel dux.	קריתים Ciuitates, l. nomen
קצינים Principes, duces.	קריות Ciuitates.
קציעה Cassia. l. nomē. p. foe.	קרח Caluus.
קצף Furor, ira, indignatio.	קרחה Gelu, vel glacies.
קצר Breuis. l. angustus.	קרחה Caluitium.
קצר Abreuiatio.	קרן קרנים Cornu, cornua.
קציר Messis.	קרנים Cornua.
קרבת. l. קרה Frigus.	קרנות. l. קרנות Cornua.
קר קרים Frigidus, frigidi.	קרוס Circulus, vncin. l. fibu
קרקר Refrigerium, vel no	קרוס Talus pedis. (la.
men proprium loci. (tio.	קרע Scissura. l. ruptura.
קריאה Vocatio. l. lectō, p̄dica	קרע Excisio, vel cōcisio,
קרב Accedēs. l. appropinquās	excisor, vel stimulator.
קרב Intra, vel medium.	קרבוע Pautmētū, fūd, solū.

קַרְשׁ קַרְשׁ Tabula. la.

קֶשׁ Stipula.

קֶשֶׂא Cucumer.

קֶשׁוּאִים Cucumeres.

קֶשֶׁב Auscultatio. l. intul-
tus, vel attentio.

קֶשֶׁה Durus. l. induratus.

קֶשִׁי. קֶשִׁי. Durities.

קֶשׁוֹת Thuribula. l. cratera.

קֶשֶׁט Veritas, firmitas.

קֶשֶׁטָא Idem. syrum est.

קֶשִׁימָה Agna, ouis.

קֶשֶׁקֶשֶׁת Squamina.

קֶשֶׁקֶשִׁים Squammæ.

קֶשֶׁר Colligatio, cōiuratio

קֶשׁוּרִים Murenulæ, vel fa-
cies pectoralis.

קֶשׁוּרִים Oves primi t̃p̃is.

קֶשֶׁת Arcus.

קֶשֶׁתוֹת Arcus. in plu.

קֶתֶרֶס Cithara. syrum est.

Ⓢ De incipientibus

a littera ר Res.

רְאוּת Visio, vel visus.

רְאִי Idem est. l. aspectus. l. vel decem millia.

רְעִידָא. l. obscenū. l. turpe. Viginti mille.

רְאוּיָה Pertinēs. fox. Gutta, vel stillæ.

רְאִי Speculum.

רְאִה Nomen aulis. f. ixon.

רְאִס. רְאִס. Rhinoceros, vel
vnicornis.

רְאֵשׁ Caput, princeps, dux,
principium, initium, fel, ca-
cumen, vertex, summitas,
paupertas, venenū. (ces. &c.

רְאִשִׁים Capita, principes, du-

רְאִשׁוֹת Loc⁹ i q̃ caput re-

רְאִשִׁית Principiū. (clinaf.

רְאִשׁוֹן Prim⁹ ראש Paupertas

רְבֵּל. רְבֵּל. Multus, multitudo
vel magnus, princeps.

רְבֵּב Multiplex. lices.

רְבֵּב Satis, sufficit.

רְבֵּב. רְבֵּב. Multa,
vel magna.

רְבִּים רְבִּים Multi, multæ.

רְבֵּה Iaculator, sagittari⁹.

רְבִּבֵּן Magna, magni, prin-
cipes. syrum est. (lia.

רְבֵּב. רְבֵּב. Decē mil

רְבֵּב. רְבֵּב. Multa millia.

רְבֵּב. רְבֵּב. Idem est,

vel decem millia.

רְבֵּב. Viginti mille.

רְבֵּב. Gutta, vel stillæ.

רְבֵּב. Torques.

Qua

רָבַע Quadrum, vel quad-	רָהֵב Supbus. f. superbia.
dratum, vel quadrāgulū.	רָהֵבִים Superbiae.
רְבִיעִית. f. רָבַע. f. Quartā pars.	רָהֵמִים Canales. f. laqaria.
רְבִיעִי. f. רְבִיעִית. f. Quart ² . ta.	רִיב Iurgiū, litigiū, rixa,
רְבִיעִים. f. רָבַע. f. Quart ² .	רִיבֹת Lites. (lis, causa.
רְבִיעִי. f. Quart ² . syrum est.	רִוּה Ebrī ² , saturat ² , irrigu ²
רָבַע Latus, acubatio.	רִוּה Ebrīa, saturata. f. irriguū
רָבַע Generatio. f. stirps.	רִוּה Aspectus. f. intuitus,
רָבַע Cubile. f. accubatio.	רִוּה Species, visio. syrum est.
רָבַע Furor. syrum est.	רִוּה Inebriās. f. refrigeriū
רָבַע Cōmatio. f. cōturbatio.	רִוּחַ. f. רִוּחַ. f. Spaciū. refrigeriū
רָבַע Tremor. f. cōcussio. f. tumult ²	רִוּחַ Spīrit ² , vēt ² . f. aer, halit ²
רָבַע. f. רָבַע. f. Pes, vel vice.	רִוּחַ Idem. syrum est.
רָבַע Pedes.	רִוּחַ Ventī, spīritus.
רָבַע. f. מִירְבָּעִים. f. Aquę pedū. f. vrīna	רִוּחַ Pala. (hiero.
רָבַע. f. Pedes. syrum est.	רִוּחַ Naues. f. vestes. fe. b.
רָבַע Nomen fontis.	רִוּחַ. f. רִוּחַ. f. Altitudo, exalta
רָבַע Ducat ² , principat ² , purpura.	רִוּחַ Idē ē. f. supbia. (tio.
רָבַע. f. Susurro. f. murmura	רִוּחַ. f. רִוּחַ. f. Exaltatio, altitudo.
רָבַע. f. Divisiones, scissurę	רִוּחַ. f. רִוּחַ. f. Fel, venenum,
רָבַע. f. Subito, punctus, re-	רִוּחַ. f. רִוּחַ. f. amaritudo. (macies.
pente, vel momentum.	רִוּחַ. f. רִוּחַ. f. Attenuat ² . f. macilētus. f.
רָבַע. f. Momenta.	רִוּחַ. f. רִוּחַ. f. Sterilis, tenuis, macilēta.
רָבַע. f. Terror, congregatio, vel consensus.	רִוּחַ. f. רִוּחַ. f. Tenuitas. f. macredo.
רָבַע. f. Pallium.	רִוּחַ. f. רִוּחַ. f. Secretum, myste-
רָבַע. f. Terīstra,	רִוּחַ. f. רִוּחַ. f. rium, sacramentum.
	רִוּחַ. f. רִוּחַ. f. Mysteria. syrū ē
	Prim

רִזּוֹן Princeps, tyrānus.	gimentarius, vel mercator.
רִזְנִים Principes, tyranni.	רְבָלִים Negotiatores.
רִחַב Latitudo. f. dilatatio.	רְבִיל Sufurro, criminator.
רִחַב Lat ⁹ , dilatat ⁹ , spaciōs ⁹ .	רִבּוֹס רִבְסִים Mōs asp aspera
רִחְבָּה. f. רִחְבָּה Platea.	רִכּוּשׁ Substantia.
רִחוּבוֹת Plateæ.	רִכְשׁ Veredarius, stupor,
רִחֵל Ovis, agnus.	dromedarius, vel genus
רִחַם. f. רִחַם Vulva, vterus.	animalis velocissimi.
רִחַם Misericordia.	רִם Excelsus. f. alt ⁹ . f. elevat ⁹ .
רִחִים Mix. f. miseratiōes.	רִמִּים Excelsi.
רִחוּם Misericors. maf.	רִמָּה Excelsa, exaltata, vel
רִחֲמִנִית Misericors. fœ.	locus excelsus.
רִחֲמִנוֹת Misericordes. fœ.	רִמּוֹת Excelsæ. f. lapides p̄cio
רִמָּה Miam consecuta.	רִמָּה Vermis, tinea. (f.)
רִחֲמִין Mix, miseratiōes. sy. ē	רִמְיָה Fraus, dolus.
רִחַם Nomē auis. f. porphyrio	רִמֵּת Sanies, fm. b. Hiero.
רִחְצָה. f. רִחֲצָה Lanacrum.	רִמָּה posuit. sy. ē. Dan. 7
רִחוּק Procul. longe.	רִמָּה Lācea. f. hasta. f. pugio
רִמֹּר Tremor רִיחַ Odor.	רִמָּה Lanceæ.
רִיחִים Molæ.	רִמָּה רִמָּה. f. רִמָּה Aeç. æ.
רִיקָם Inane, vanū, va	רִמָּה Malum granatum,
רִיר Salvia, albugo. (cuū.	vel malum punicum.
רִךְ Tener, delicat ⁹ , molis.	רִמָּה Reptile, motabile.
רִכִּים Teneri.	רִנָּה. f. רִנָּה Exultatio, laus,
רִכְבּוֹ Equitatus, cur	canticum, clamor.
rus, quadrigua.	רִנָּה Struthio. f. pauo
רִכָּה Mola inferior, ascēsus.	רִסִּים Gutta, stilla, fissura,
רִכָּל Aromatarius, pi	rima, Ros.

רֶסֶן Frenum.	רִפְאוֹת Idem est.
רַע Malus, pessimus.	רִפְאִים Gigātes. I. robusti.
רַעִים Mali, pessimi.	רִפְיָדָה Stratū. I. reclinatoriū
רַעֲבָ Fames.	רִפְהָ Lax⁹, dimissus, infirm⁹
רַעֲבֹן Idē. I. frumentum.	רִפְיוֹן Diffolutio, relaxatio.
רַעֲדָ Tremor.	רִפְסָדוֹת Ratis, rates.
רַעָה Mala. I. malitia, malū	רִפְשָׁ Cōculcatio. I. coenū.
רַעוֹת Mala. I. tribulatiōes.	רִפְתָּ Bouilæ. I. stabulum.
רַעִי Pastor, pastores.	רִץ Cursor, currens.
רַעִי. I. רַעִי Socius, amicus.	רַצִּים Currentes.
רַעִים Socii. (afflictio.	רַצִּוֹן Volūtas, beneplacitū
רַעֲגָ Cogitatio. I. malū. I.	רַצָּח Occisio, interfectio.
רַעִי Pastus, pascua.	רַצְפָּה. I. רַצָּף Pauimētū. I. cal
רַעִי. I. רַעִי Amica, pxima.	cul⁹ ignit⁹. I. pruna. I. carbo.
רַעוֹת Proximæ.	רַצְפִּים Prunæ.
Item רַעֲ vociferatio, ulula	רַצְפָּה Pauimētū. I. stratum.
tio, vel iubilatio. (Afflictio.	רַק Tātūmodo, solūmo
רַעֲיוֹן. I. רַעוֹת Cogitatio. I. af	do, q̄ppe, nāq̄, verūtamen.
רַעוֹת. I. רַעוֹא Voluntas, be	רַקִּיק Laganū. I. placēta te
neplacitum. syrum est.	רַק. I. רַק Vacu⁹, inanīs. (nuis.
רַעֲלָ Crapula. sopor. I. tre	רַקִּים Vacui, vacua.
רַעֲלוֹת Mitræ. (mor.	רַקִּבָּ. I. רַקֲבֹן Putredo.
רַעֲם Tonitruum.	רַקָּה Tps capitis. Iudi. 4.
רַעֲנָ Virens, viridæ, flori	רַקוֹת Macilente. (taris.
du, vel vberimus.	רַקָּה Pigmetari⁹. I. vnguē
רַעֲשָׁ Commotio.	רַקָּה. I. רַקָּה Confecta, vel cō
רַפְּאִים Medic⁹. ici.	ditum, vel pigmentatum.
רַפּוּאָ Sanitas, medicina.	רַקֲחוֹת Vnguentariæ.

Vestis varii coloris. **רִקְמָה** Rugitus.
 Extēsiōes. f. lamīæ. **רִקְמָה** Rugitus plu.
 Extēsiō. f. firmamētū **רִקְמָה** Desolatio, deuastatio
 Paupertas. calamitas, miseria.
 Paup, pauperes. **רִשָּׁא** Idem est.
 Caput. syrū ē. **רִשָּׁא** Sonitus. f. strepitus.
 Licentia, facultas, **רִשָּׁא** Cōtēptus. f. despectus
 præceptum. **רִשָּׁא** Petitio, interrogatio
 Impi, re, cōdēnat. **רִשָּׁא** Petitiones.
 Impietas, ini **רִשָּׁא** Fouea, ifer, ifernus.
 Impia. (qtas. **רִשָּׁא** Quiet. f. opulētus. f.
 Aus, diabolus, lam **רִשָּׁא** Idem est. (pacat
 pas, carbo. **רִשָּׁא** Reliquū, re/
 Rete. f. reticulum. **רִשָּׁא** Caro. (manēs.
 Tremor, horror. **רִשָּׁא** Fermentum.
 Iuniper. erī. **רִשָּׁא** Tumor. f. diuers. co
 Catena. f. lamīna. **רִשָּׁא** Can, senex. (lor. f. eleuatio
 Catenæ. f. lamīnæ. **רִשָּׁא** Scintilla. f. flamma.
 De incipientib. a **רִשָּׁא** Scintille. f. tele araneæ
 littera **רִשָּׁא** Sin. **רִשָּׁא** Scintilla. f. flamma. syr. ē
 Byssus. f. sex. foe. **רִשָּׁא** Flammæ. syrū est.
 Sex. mascul. **רִשָּׁא** Sessio, hitatio
 Sexaginta. m. f. foe. **רִשָּׁא** Lapis p̄ciosus. f. acha
 Liliū. f. rosa. **רִשָּׁא** Captiuus. (tes.
 Lilia, vel rosæ. **רִשָּׁא** Captiua.
 Itē **רִשָּׁא** nomē. p. ciuitatis. **רִשָּׁא** Captiuitas.
 Color rube. f. minitū **רִשָּׁא** Captiuitas
 i. terra rubea. f. sinopis. **רִשָּׁא** Trib, familia, vir
 ga,

ga, vel baculus. sceptrum.	שְׁבִירִים Contritiones.
שְׁבִימִים Tribus plu.	שְׁבִירִין Contritio.
שְׁבִיחָה Cancellus, rete.	שְׁבִירָה Spes. l. expectatio.
שְׁבִירָה Arbor, vepres, ramus.	שְׁבִית. l. שְׁבִיתָה. l. שְׁבִיתָה Reges,
שְׁבִירָה Sambuca instrumentum musicum. syrum est.	cessatio, habitatio, vel sedes, cathedra, vel sessio.
שְׁבִירָה. l. שְׁבִירָה Humerus. l. fo.	שְׁבִיתָה Sabbatū. l. requies.
שְׁבִירָה Semita. (mur.	שְׁבִיתָה Requies, requies.
שְׁבִירָה. l. שְׁבִירָה Spica, spica.	שְׁבִיתָה Sabbata. l. hebdomas
שְׁבִירָה Vermis, testudo.	שְׁבִיתָה. l. שְׁבִיתָה Reditus, cōuersio
שְׁבִירָה Lunula ornamētū.	שְׁבִירָה. l. שְׁבִירָה Ignorantia, er
שְׁבִירָה Septem. fo. l. septu-	שְׁבִירָה Ignorantia. (ror.
plum. fo. vel septies.	שְׁבִירָה Magnus, vel multum
שְׁבִירָה. l. שְׁבִירָה Septem mas.	שְׁבִירָה Vxor, confux.
שְׁבִירָה. l. שְׁבִירָה Septimus. a.	שְׁבִירָה Infamia, amentia.
שְׁבִירָה Septuaginta.	שְׁבִירָה Pecus, vel armētū. f.
שְׁבִירָה Septimana. l. hebdo-	שְׁבִירָה primitiū. l. recens natum.
mas. (mades.	שְׁבִירָה. l. שְׁבִירָה Mamma, vber.
שְׁבִירָה. l. שְׁבִירָה Hebdo-	שְׁבִירָה Vbera, mammae.
שְׁבִירָה Iuramētū. l. iusiurā-	שְׁבִירָה. l. שְׁבִירָה Vastatio. l. deuasta
שְׁבִירָה Septuplum. (dū.	שְׁבִירָה. l. שְׁבִירָה Dæmō. ones. (tio
שְׁבִירָה. l. שְׁבִירָה Septuplū. l. septē.	שְׁבִירָה Scyphus. (musica.
שְׁבִירָה. l. שְׁבִירָה Saturitas, satietas.	שְׁבִירָה Vriceoli. l. instrumenta
fertilitas, vbertas, abūdiātia.	שְׁבִירָה. l. שְׁבִירָה Siluestris.
שְׁבִירָה Angustia. l. tribulatio, tremor.	שְׁבִירָה. l. שְׁבִירָה Ager, cāpus.
שְׁבִירָה Contritio, cōfractio.	שְׁבִירָה. l. שְׁבִירָה Campi, agri.
vel frumentū, vel alimentū,	שְׁבִירָה Campus. l. aruum.
vel interpretatio. f. somnū.	שְׁבִירָה. l. שְׁבִירָה Suburba-

na, vel vineę, vel valles ramī, vel propagines. **שום** Alliū. **שומים** Allia.
שומה Prepositū. **שומה** Ppositio.
שדפון Aer corruptus, vel **שועה** Clamor, vlulatus.
 ventus vrens. (bularū. **שוע** Magnificus. **שוע** Potens.
שדר Tabulatū. **שדר** Ordo tabularum. **שוק** Armus. **שוק** Crus, sura.
שדרות Idē plu. **שדר** laquearia. **שוקים** Crura, surae.
 Et inde verbū **שדר** **שדר** Callis, platea, vicus.
 idest laborauit, vel misit. **שוקים** Plateae, vici.
שור Mur. **שור** Mur. **שור** Mur. **שור** Mur.
שור Agn⁹, pec⁹, ouis, arles. **שורות** Muri, vel acerui.
שור Testis. (grex. **שור** Muri. **שור** Muri. **שור** Muri.
שור Testimonium. **שור** Bos. **שורים** Boues.
שור Onix, lapis p⁹ciosus. **שור** Gaudium, vel letitia.
שור Ornamentū, equos. **שור** Mun⁹. **שור** Mun⁹.
שור Bulle. **שור** lunę. (f. lūa de verbū **שור** .i. donauit,
שור Tepestas. **שור** Tepestas. **שור** Tepestas. **שור** Tepestas.
שור Vanū, clamor, desolatio, fremor. **שור** Curuatio, vel iterit.
שור Vanum, frustra. (t. **שור** Iugulatio. **שור** Iugulatio.
שור Cōuersio, redit⁹, auer. **שור** Polit⁹. **שור** Polit⁹.
שור Senect⁹, senitū. (sio. **שור** Aurū purissimū.
שור Calx, vel cinis. **שור** Sagitta vulnerās.
שור Fouea. **שור** Fouea. **שור** Fouea. **שור** Fouea.
שור Flagellum. **שור** Flagellum. **שור** Flagellum. **שור** Flagellum.
שורים Flagella. **שורים** Ram⁹. **שורים** Ram⁹. **שורים** Ram⁹.
שורים Rami. **שורים** Rami. **שורים** Rami. **שורים** Rami.
שורים Cōmorātes. **שורים** Cōmorātes. **שורים** Cōmorātes. **שורים** Cōmorātes.
שורים Sinus, vel ora inferioris vestimentī.
שורים Sinus, vel ora inferioris vestimentī.
שורים Sinus, vel ora inferioris vestimentī.
שורים Sinus, vel ora inferioris vestimentī.

שחף Tabulatum, vel stratum ligneum.	שטף Inundans.
שחפת Egestas. l. febris.	שטר Executor. l. exactor, prætor. l. pceptor. fm. b. hie.
שחק Superbia.	שטרים Magi, executores.
שחק Coelū, æther, nubes, vel pulvis tenuissimus.	שטר Latus. syrum est.
שחקים Coeli, nubes. in plu.	שי Munus.
שחוק Rîsus, ludus.	שא Eleuatio. l. superbia.
שחר Mane, aurora, dilucidū. l. lux matutina, ortus.	שיג Dîuerforiū, negociatio
שחור Nîger, vel carbo.	שיח Virgultū, arbor, germē. l. eloquiū. l. meditatio. l.
שחורה Nîgra. l. fusca.	שיחים Arbores. (exercitatio
שחרחרת Idem est.	שיחה Fovea. eç. l. fuisse.
שיחור Nomē fluuii egypti	שיחית Remigatio.
שחרות Pueritia. l. voluptas fm beatū hiero. l. nigredo.	שילה Mittendus, fm beatū
שחת Interius, fouea, corruptio.	שיר Hiero. l. nomē pprîū loci. Idē ē. l. nomē fluuii.
שחיתות Internitiōes. l. pec	שירין Vrîna.
שחיתא Deceptio. syrū est.	שירה Câtîcū. l. carnē
שטים Genus arboris.	שירים Câtica, car
שטים Præuaricationes. l. infan	שיר Armilla. æ. (mîa
שטים Præuaricationes. l. infan	שיר Marmor.
שטים Præuaricationes. l. infan	שית Vepres, spîna.
שטים Præuaricationes. l. infan	שכת Cubatio. l. cōcubit⁹.
שטן Aduersari⁹, diaboli.	שכר Gallus, vel vir.
שטן Aduersari⁹, diaboli.	שכחה Oblîuio.
שטנה Inimicitia, vel aduersario, declinās. s. avia recta	שכול Sterilitas. l. or
שטנה Inimicitia, vel aduersario, declinās. s. avia recta	שכול Orbatus. (batio.
שטף Inundatio, diluviū.	שכולה Orbata.

שכל Intellectus, eruditio disciplina, scientia.	ריתas. l. quies. l. abundantia.
שכלתנא Idem. syrum est.	שלות Culpa, error, delictum, vel blasphemā, negligentia.
שכם Humerus, scapula. l. pars, vel nomen propriū loci. Genesis. 33.	שלותא Idem. syrum est.
שכים Clavi, spinæ.	שלו Coturnices.
שכין Guler, gladius. (n ^o	שלוהים Emissiones, vel do nationes, vel munera.
שכן. l. שכנא Habitatator. l. vici	שלהים Propagines. l. rami.
שכור Ebrius, temulentus.	שלהות Idem est.
שכרון Ebrietas.	שלה. l. שלה Arma. scilicet missilia, vel gladius. l. pugio
שכר Cicera. l. ebrietas.	שלהן Menſa mese
שכיר Mercenarius, vel conductus.	שלטון. l. שליט Dominas. l.
שכר Merces, precium.	שליטא Idem. syru e. (potēs.
שקר Lacuna, vel pelag us, vel rete.	שליטם. l. שליט Principes. l. clypei. l. arma. l. armatura.
שכירה Conducta.	שליטת Potēs. pualēs. i. gñe. f.
של Error. l. temeritas.	שלי Dolus, vel error.
שלל Spoliū, preda.	שליה Illuuiēs secūdnarū. Deu. 28
שלים Iūcture. l. conexiōes	שלה Nomē auis. f. mergula
שלג. l. שלג Nix.	שלקת Projectio, vel missio
שלהבת Flamma.	vel nomē propriū portę
שלהבתה Flāma dñi. l. flā ma, flāma magna. l. fortis.	שלום Pax, concordia, sa nus. pacificus, vel sospes.
שלו Quietus, opulētus. l. foelix	שלומים Idem plu.
שלוים Abūdātes pacifici.	שלוים Retributio. l. restitutio
שלוה Pacificatio, prosper	שלומים. l. שלוים Idem plu. Peri

ta.
ror,
na,
ft.
ices.
el do
ami.
licet
nglo
nefe
ias.
otes.
pes.
ira.
ne.f.
u.28
gula
affio
orte
fa
s.
tutio
plu.
Peri

שלם	Perfectus, vel consu-	cundum beatū Hierony.	
matus. l. cōplet. l. pacific.	שמאל	Sinistra.	
שלמים	Idem plu. (fica.	שמאל	Sinister.
שלומה	Perfecta, itegra, paci	שמאלית	Sinistra.
שלומות	Perfecte. pacifice.	שמח	Letus gaudens.
שלמית	Sulamitis, idest pa	שמחה	Laetitia, gaudium.
cifica, vel perfecta.	שמחות	Laetitiae.	
שלמה	Vestimentum, vel	שמירה	Remissio.
vestis, vel pallium.	שמים	Caeli	Idē. sy. ē
שלש	Tres, vel tria.	שמכה	Opertoriū, palliū.
שלשת	Tres. mas. l. שלשה.	שמלה	Palliū, vestimētū.
שלשה	Trinitas.	שמלות	Idē plu. l. stollae.
שלשים	Triginta.	שמן	Oleū. l. vnguētū
שלישי	Tertius.	שמן	Pinguis.
שלישית	Tertia. l. שלישיה.	שמן	Pinguedo. crassitudo
שלושים	Tertiū. l. שלשים.	שמיני	Octau
שלש	Mēsurā triplr. l. triū	שמינית	Octaua.
digitōrū. l. dux. l. princeps.	שמינים	Octoginta.	
שלשים	Nudiustertius.	שמיעה	Auditio, vel
שם	Nomen, vel fama.	auditus, fama, rumor.	
שמות	Nomina.	שמעתים	Resonātes. i. Para. 2
שמה	Ibi, illic, illuc. l. שם.	שמך	Parum, pau-
שמה	Desolatio, stu	לulum, pauxillum, ignomia	
שמות	Idē ē. (por	nia, vel infamia.	
שממות	Desolatiōes	שמיר	Adamas, veṗs, spina
שממות	Desolatus, stupefa	שמרה	Custodia.
שומם	ctus, mærens.	שמורים	Custodiæ.
שממה	Aranea. l. stellio. se	שמרים	Fœces.

שֶׁמֶשׁ Sol.	שְׁנָתִים Duo anni. l. biennū.
שְׁמֻשׁוֹת Propugnacula, vel fenestrae.	שֶׁסַע Divisio, vel scissio, scilicet vngulae. Leuit. ii.
שֶׁמֶשׁ Sol. syrū est. Et inde	שְׁעָה. l. שְׁעָתָא Hora tps. sy.
verbum שֶׁמֶשׁ idest mi	שְׁעֻמָּה Calcatio, cōculcatio
nistravit. syrum est.	vel pompa, fm beatū Hie
שֵׁן Dens, ebur, coccinū.	שְׁעֻמָּנָה Vestis ex lana & li
שְׁנִים Dentes.	no contexta.
שְׂנָא Odium.	שְׁעָל Pugillus, vel pugn.
שְׁנָאן Abūdās. l. cert ^o or	שְׁעָלִים Pugilli.
do cœlestis hierarchiæ.	שְׁעָל Vulpes.
שְׁנָה Annus.	שְׁעָף Cogitatio, ramus.
שְׁנוֹת vel שְׁנִים Anni.	שְׁעִיפִים Cogitatiōes, rami.
שְׁנָת vel שְׁנָה Somnus, dor	שְׁעָר Porta.
mitio, sopor.	שְׁעָרִים Portę. l. extimatiōes
שְׁוֹנָא Odies, vel inimicus.	l. cētuplū, fm beatū Hie.
שְׁוֹנָאִים Inimici, odientes.	שְׁעָרָה Horribile. l. turpitu
שְׁנֵהָבִים Dētes elephātorū.	do, vel nigredo.
שְׁוֹנִים Mutantes. l. mutati.	שְׁעָרָה. l. שְׁעָרָה Idē ē
שְׁוֹנוֹת Mutatę. l. diuersę.	vel horrēda, vel horribilla.
שְׁנוֹת Mutatio.	שְׁוֹעָר Ianitor. (stas.
שְׁנִים vel שְׁנִי Coccinum,	שְׁעָרָה. l. שְׁעָרָה Horror. l. tēpe
vel duplicia.	שְׁעָר Capillus.
שְׁנִים Duo. bini, vel	שְׁעָרוֹת. l. שְׁעָרוֹת Capilli.
ambo, vterque.	שְׁעָרָה Ordeum.
שְׁנִי Secundus, alter.	שְׁעָרִים Ordea.
שְׁנִית. l. שְׁנִית Secunda.	שְׁעִיר Hædus, hircus, pilos
שְׁנִיָּה Narratio. l. fabula.	sus, hispidus, daemon.

שְׂעִירָה Capra.	שְׂפֵלָה Cāpestrīa, humīlīora.
שְׂעִירִים Hirci, dæmones,	שְׂפִלוֹת Humilitas.
vel pillosi, vel stillæ, vel	שֶׁם Os, bucca.
pluuiæ. Deuterono. 32.	שֶׁן Cunicul, cirogryll.
שְׂעִירוֹת Pillosæ.	שְׂפָנִים Cuniculi.
שְׂעִיּוֹת Delectationes.	שְׂפַע vel שְׂפַע Inundatio,
שְׂפָאִים. 1. Colles,	globus, impetus.
vel montes excelsi.	שְׂפָק vel שְׂפָק Sufficientia,
שֶׁפָּה Labium, vel extre-	faturitas, complosio, op-
mitas. (ora.	pressio, percussio.
שְׂפָתִים. 1. Labia. 1.	שְׂפָר. 1. שְׂפָר Pulchritudo.
שְׂפִי Solus, arrogans, ela-	שְׂוֹפָר Buccina, tuba, cornea
tus, cōtritū, vel velociter,	שְׂפִיר Pulcher. 1. decor. 1. fy. ē
vel festinanter, secundum	שְׂפִירִי Solium, tentorium,
beatum Hieronymum.	papilionem. (syrū ē.
Numc. 23. שְׂפִיכּוֹן cera,	שְׂפִרְפְּרָא Aurora, diluculū.
stes serpentis genus.	שְׂפָתִים Termini. 1. tripodes.
שְׂפֹת Pingues. foeminiū.	שֶׁץ Momentum.
vel casci.	שֶׁק Cilicium vel faccus.
שְׂפָחָה Ancilla, familiā, co-	שְׂקִים Sacci.
gnatio.	שְׂקָד Amigdalus.
שְׂפָחוֹת Ancillæ, familiæ,	שְׂקָדִים Amigdale.
cognationes.	שְׂקוֹי Pot, poculū, irrigatio
שְׂפָר Effusio, vel locus ef-	שְׂקֻי Quies, silētiū, ocium
fusiois.	שְׂקֻל Siclus, libra, genus
שְׂפָרָה Effusorium.	ponderis, statera.
שְׂפָל. 1. Humilis.	שְׂקָלִים Sicli, staterę.
שְׂפָלִים Humiles.	שְׂקֻם Mor, sycomor, fag.

שִׁקְמוֹרִי Sycomori, fagi, mori.	שִׁרְיוֹן Loricæ. f. Lorica. f.
שִׁקְעָרוֹת Valliculæ, vel ni	שִׁרְיוֹנוֹת Loricæ. (thorax
græ, vel palidæ.	שִׁרְיָה Corrigia.
שִׁקּוּפִים Obliq. f. fenestræ.	שִׁרְיוֹן Cāpus. f. planities.
שִׁקּוּן Abominatio. f. שִׁקּוּן	שִׁרְעָף Cogitatio. f. ramus
שִׁקּוּצִים Abominations.	שִׁרְף Serpens, vel absor
שִׁקֵּר Falsum. f. mēdatiū.	שִׁרְפִּי ben, vel regul. f. seraphus.
שִׁמְרִים Mēdatia. f. iniqua.	שִׁרְפִּים Igniti serpētes. f. cer
שִׁמְתָּה Pila, vel canalīs.	שִׁרְפִּי tū ordinē āgelor. f. seraphim
שִׁמְתוֹת Canales.	שִׁרְיָה Cōbustio, incēdiū.
שִׁרְ Princeps.	שִׁרְיָן Reptile, motabile.
שִׁרְיָם Principes.	שִׁרְיָה Sybilus.
שִׁרְיָם Principes. fœmi.	שִׁרְיָה Sybil. Iudi. f.
שִׁרְיָן Umbilic. f. i.	שִׁרְיָן Vineā electa. & optima
שִׁרְיָת Prauitas, vel cogi	שִׁרְיָת Propagines, vel va
tatio mala.	שִׁרְיָת rii, scilicet coloribus.
שִׁרְבִּי Siccū, aridū, estus.	שִׁרְיָת Pexa. f. linna.
שִׁרְבִּי Virga. f. sceptrum.	שִׁרְשִׁי Radix.
שִׁרְבִּי Propago, ramus.	שִׁרְשִׁים Radices.
שִׁרְיָת Propagines, ramī.	שִׁרְשִׁי Exilium, radicatio.
Et inde verbum שִׁרְבִּי	שִׁרְשִׁי Catena.
idest conuoluit, vel per	שִׁרְשִׁי Catenæ.
plexum fuit Iob. 40.	שִׁרְתָּ Ministerium.
שִׁרְדָּ Ministeriū, vel run	שִׁרְתָּ Muri. Hiero. f.
cina, fm beatū Hiero.	שִׁרְתָּ Nates שִׁרְתָּ nates. i. plu
שִׁרְדָּ Qui relinquitur,	שִׁרְתָּ Fūdamētū שִׁרְתָּ Fūda
vel qui remansit.	שִׁרְתָּ menta. f. leges. fm beatum
שִׁרְטָה Incisura.	שִׁרְטָה Hieronymum. Psal. 10. 11.

שׁ Sex. fyrum est.

שְׁתִּין Sexaginta. syrū est.

Ebrietas. פו שתיא

שֶׁטֶן Stamen. (tatio.

שְׁתֵּי דְּפָתִים Duæ. fce.

שנת ה'תרל"ט Plantatio.

Plantationes. עֲתָלִים

שֶׁתָּם Obturatus.

שָׁתָם Obturavit.

שֶׁתָּה Vrina.

¶ De incipientibus
a littera T Tau.

ⲙⲓ Cubiculum, vel tha-
lamus, fm beatū Hiero.

Cubiculi, תַּאֲבִיטִים תַּאֲבִיטִים

187 Ortix, gen^o cerui. (lami.

תאוה Desiderium.

הַלָּבֹד Labor. P. fatigatio.

☿♊♊♊ Geminus, gemellus, conjunctus.

Gemini, gemelli. תאומים

יָדָא Ficus.

תאנה Ficulnea. l. ficus.

Fici. P. ficeta תאניס. תאנית

תֹּאֲרָה Occasio.

אֵת Occasionē, q̄siuit.

תַּאֲנִיָּה Luctus. moeror.

Forma, facies, species.

תאשור Buxus, gen⁹ ligni. l.
arboris. תבה Arca.

תבואה Fructus. l. fruges.

Orbis. l. scelus. l. ne
phas, vel confusio.

תבולת Albugo.

תבן Palea. f. paleæ.

תבונה **Intelligentia.**

תְּבִיטָה Similitudo, exemplar, descriptio.

Cōculcatio. l. cōtēptio תבוטה

תְּבִירָא Contritum, vel cō-
minutum. syrum est.

Retributio.

תִּנְיָה Contentio. f. irrita-
tio, vel prouocatio.

תָּדַר. תָּדַר. Semper, aduer
bium. syrum est.

תִּדְרָר Vlm², gen² arboris
תִּהָ Inanitas, inane, vacū, n

תהלה Laus. Plaudatio. (חיל)
תהלה Prauitas.

Deambulatoria. תהלכות.

Abyſſus.ym. תהום תהומות

Signū תו Peruerfa תהפכות

Oriz. Esatæ. 51.

תונה Tristitia. f. moestitia

תודה Confessio, laus.

ת.י. תור. Inter, medium, intermedium, dolus, fraus, vsura.	תזנות Fornicatio. תחבולה Consilium. תחבולות Consilia, vel gu-
תוכחה Increpatio, correptio	bernacula.
תופרים Pauones.	תחכמני Sapiientissimus.
תולדה Generatio.	תחלת vel תחלה Principiū
תולדות Generationes.	תוחלת Spes, vel spectatio.
תום.י. תום Simplicitas, ino-	תחמס Noctua, gen ⁹ auls.
cetia, perfectio, integritas.	תחנה Depræcatio, clæmen-
תומים Perfecti, vel veritas, vel perfectio, secundum	tia, misericordia, gratia, dep-
beatum Hieronymum.	catio, obsecratio. i. pces.
תועבה Abominatio, detestatio	תחנונים.י. תחנות Idē plu.
תועבה Fortitudo, altitudo.	תחנות Mansio. i. castra,
תועבות Fortitudines, al-	metatio. 4. Regum. 6.
titudines.	תחרא Lorica.
תוף תפים Tympanū, tym-	תחש Hyacinthus, vel hya-
תופיני Coctura. (pana.	cinthinus, vel taxus animal
תוצאות Exitus. in plu.	תחשים Idem plu.
תורים Turf, turtures.	תחת Sub, vel subter.
תור Tempus statutum.	תחתון Inferius. i. inferior.
תור Bos. syrū est. Da-	תחתונה Idem foemininū.
nielis quarto.	תחתי.י. תחתני Sub me.
תורה Lex, leges.	תחתנה Pro ea. Genes. 2.
תושב Inquilinus, colonus	תחתית Inferius.
vel peregrinus, vel aduena.	תחתים Inferiora.
תושיה Sapientia, vel pru-	תחות Sub, subter. syrū est.
dentia, vel illud quod est.	תירוש Vinum.
	תיש Aries, hyrcus.

תִּישׁוּם Hyrci.	תִּלְפִּיּוֹת Dictio composita,
תִּכְרַר Fraus, foenus, vsura.	תִּלְפִּיּוֹת es, idest propugnacula.
תִּכְבֵּיִם Idem plurale.	תִּלְתַּל Tres. syrū est.
תִּכְוֵנָה Sedes, solitū, habitatio	תִּלְיִיתָאִי Tertius. syrū est.
תִּכְוֵנָה מִיכּוֹן תִּכְוֵנָה Medi ⁹ . dia.	תִּלְתִּי Tertia pars. syrū est.
תִּכְלָה. i. תִּכְלֵת Consuma-	תִּלְתִּין Triginta. syrū est.
tio, vel finis.	תִּלְתָּלִים Elate, vel acerui.
תִּכְלֵת Hyacinth ⁹ . i. tinus.	תִּמָּם. i. תָּמִים Perfectus.
תִּכְנֵת. i. תִּכְן Similitudo,	תִּמְהָה Perfecta.
exemplar, vel numerus.	תִּמְיָמִים. i. תָּמִים Perfecti.
תִּכְרוֹךְ Pallium.	תִּמְדָּ Semper, vel iugiter.
תִּלְ Aceru ⁹ . cumul ⁹ . i. tumul ⁹	תִּמְהוֹן Stupor. i. admiratio.
תִּלְאָה Labor, fatigatio.	תִּמְהִיָּא Mirabilia. sy. ē. (gura
תִּלְאוּנָה Solitudo, siccitas.	תִּמְוֵנָה Similitudo, imago, fi
תִּלְאוּנוֹת Solitudines. tates.	תִּמְוִרָה Permutatio. i. cōmu-
תִּלְבָּשֶׁת Indumētū, vestis.	תִּמְוִתָּה Mors. (tatio.
תִּלְגָּ. i. תִּלְגָּ Nix. syrū est.	תִּמְזֵן Nomen idoli. scilicet
תִּלְלָה Afflictio, vlulatio,	adonis. Et venit ab hoc
lamentatio.	verbo מָזָה idest succēdit.
תִּלְלָה Eminens, vel eleua-	תִּמְלָה Heri, hesternus dies, nu-
tus, vel accumulatus.	תִּמְלָה. i. תִּמְלָה Ibi. syrū est. (per
תִּלְמִים Sulcus, sulci.	תִּמְלָה Auster, vel meridies.
תִּלְמִיד Discipulus, doctus.	תִּמְסָה Tabefactio. i. tabefact ⁹
תִּלְוֵנָה Murmur. i. q̄rela.	תִּמְרָה. i. תִּמְרָה Palma.
תִּלְעָה. i. תִּלְעָה Vermis, ver-	תִּמְרִים. i. תִּמְרִים. i. תִּמְרִים
micul ⁹ , coccus. i. coccinū.	palmae. i. vapores.
תִּלְעִים Vermes. Et ide ver-	תִּמְרוֹת Eleuatiōes, fumi
בָּה מְתוּלָּעִים. i. coccinati.	תִּמְרוֹךְ Mūdus muliebris.

תְּנוּבָה	Fructus.	תְּפָאֶרֶת .ל. תְּפָאֶרֶת	Decor, vel gloria.
תְּנוּבָה	Extremū auris.	תְּפַח	Mal? sarbor. l. pomū
תְּנוּבָה	Dormitatio.	תְּפִלָּה	Insulsum, stultitia,
תְּנוּבָה	Elevatio, agitatio.		vel lutum absque paleis.
תְּנוּבָה	Cliban? furnus.	תְּפִלָּה	Fatuuta. l. blasphemia)
תְּנוּבָה	Coluber. l. draco	תְּפִלָּה	Oratio. (Iob. i.
תְּנוּבָה	Colubri, dracones.	תְּפִלָּצַת	Idolū. l. arrogātia.
תְּנוּבָה	Secūdu. syrū est.	תְּפִזָּה	Dispersio, contritio
תְּנוּבָה	Secundo. syrū est.		dissipatio.
תְּנוּבָה	Gen? auis. l. sign?	תְּפִתָּה .ל. תְּפִתָּה	Nomē ppriū
תְּנוּבָה	Error, fraus.		loci. l. exēplum. l. tympanū,
תְּנוּבָה	Testimonium.		vel infernus, fm Hebræ.
תְּנוּבָה	Sanitas, stagnum,	תְּפִתָּי	Príncipes, vel perfe
	vel aquæ ductus.		ctū. syrū est.
תְּנוּבָה	Efœminati, vel	תְּקוּהָה	Expectatio. l. funicul?
	paruuli. l. infantes. l. illusiões.	תְּקוּמָה	Erectio.
תְּנוּבָה	Abscōditū. l. ocul	תְּקוּעָה	Clangor.
תְּנוּבָה	Vtilitas. (tū.	תְּקוּעָה	Tuba. Ezechiel. 7.
תְּנוּבָה	Delitiæ. delectatio,	תְּקוּעָה	Nomen
	voluptas.		proprium loci.
תְּנוּבָה	Ieiuniū. l. afflictio.	תְּקוּעָה	Thecutes. 2. Re. 14.
תְּנוּבָה	Fortitudo.	תְּקוּהָה	Fortitudo.
תְּנוּבָה	Nonacula, scalpē	תְּקוּהָה	Fortis.
	lus, scilicet acutus.	תְּקוּהָה	Fortitudo. syrū est.
תְּנוּבָה	Obsides, q loco	תְּקוּהָה	Circuitus, ambitus.
	pignoris ponuntur.	תְּקוּהָה	Multiplicatio.
תְּנוּבָה	Errores. l. illusiões	תְּקוּהָה	Idem, vel vsuram.
			Inter

תרגום	Interpretatio, vel lingua chaldaica.	תַּרְעָתִים	Ostarii, vel ianitores, vel canentes, secū dū beatū Hiero. i. Paral. 2.
תורגמן	Interpres.	תַּרְעָה	Crapula, sopor, vel tremor, vel consopiens.
תַּרְדֵּמָה	Sopor.	תַּרְפִּים	Idola.
תְּרוּמָה	Primitia. f. separatio	תַּרְשִׁישׁ	Lapis chrysolithus vel nomen proprium loci.
תְּרוּמָה	Idem est.	תַּשְׁוָּאָה	Sonitus.
תְּרֻמִּית	Dolus.	תַּשְׁוָּבָה	Reditus, conuersio, vel responsio.
תְּרוּעָה	Iubilatio, vel clamor. f. clangor. f. ululatio.	תַּשְׁוָּעָה	Salus, saluatio.
תְּרוּפָה	Medicina.	תַּשְׁוָּקָה	Desiderium. f. appetitus. f. cōuersio, fm. b. Hie.
תֵּרֶזֶה	Ilex, vel pinus.	תַּשְׁעָה	Nouem. foemini.
תְּרִי. תְּרִי. תְּרִין	Duo. syrum est.	תַּשְׁעָה	Nouem. mascul.
תְּרִיתִין	Duæ. syrum est.	תַּשְׁעֵי תַּשְׁעֵי	Non, nona
תְּרִים	Exploratores.	תַּשְׁעִים	Nonaginta.
תְּרֻמָּה	Dolus, vel clam.		
תֵּרֶן	Malus. f. natus.		
תַּרְעָ. תַּרְעָ. תַּרְעָ	Porta. f. ostiū vel fores. syrum est.		

¶ Dictionarii Hebraei. Finis.

¶ Ex hoc dictionario incipiente a vocabulis hebraeis, poterit facillime quisq; alium elicere vocabularium incipiendo a vocabulis latinis. Et sequendo ordinem alphabeti latini, quemadmodum & noster Nebrissenfis, ex vno simul duos fecit dictionarios, quos ideo fratres gemellos vocauit, & eorum alter a latinis alter ab Hispanis vocabulis habet exordia.

TABVLA

INDEX SIVE TABVLA terminorum hebraicorum, quibus ipsi vtuntur in tradendis præceptis ac regulis grammaticæ suæ. Et diuiduntur trifariam.

In prima parte ponentur termini quidam generales ad totam artem grammaticam. In secunda termini speciales ad lecturam pertinentes, scilicet ad litteras & apices. In tertia alii termini ad partes orationis, quæ sunt nomē & verbum, atque dictio indeclinabilis pertinentes. Et huius tabulæ duplex fuit necessitas in fine nostræ Artis, tum vt latini possint cum hebræis conferre disputantes & suis vocabulis vtentes circa præcepta grāmaticalia, tum etiam vt idem latini legentes editiones grammaticas & commentarios hebræorum possint facile eos intelligere, quod alias vix fieri posset. Siquidem in vocabulario hebraico sola nomina, & verba sacrae scripturæ, quæ sunt vocabula rerū, tradunt. Nos autē hic addidim⁹ nomina nominū, & vocabula vocabulorū, quæ vt dixim⁹ ad Artē grāmaticā pertinent. ¶ Prima pars de terminis generalibus.

לשון לשונות Lingua linguæ.

לשון הקדש Lingua sancta. l. lingua sanctitatis.

לשון יהודית. עברית. עברא Lingua iudaica, vel iudaica, vel hebraica. Esaia. 36.

לשון תרגום Lingua chaldaica.

לשון ארמית Lingua syriaca. l. syriacæ. Esa. 36.

תרגום בבלי Chaldaicum babilonicum.

תרגום ירושלמי Chaldaicū hierosolymitanum.

לשון רומית Lingua romana.

לשון יונית Lingua græca.

Liv

TERMINORVM

לשון ספרדית. i. ספרד	Lingua hispana. i. hispania.
לשון לעז	Lingua vulgaris.
לשון צרפתית	Lingua gallica.
לשון ערבית	Lingua arabica.
דקדוק מדקדק	Grammatica, grāmaticus.
מקרא. i. פסוק. i. קריה. i. מקרא	Textus.
כתוב vel כתוב	Scriptura.
ספר תהלים vel תהלים	Liber laudationū. i. psalteriū
גלגל. i. פירוש : מפרש	Glosa. i. cōmētarij, glosator. i. cōmētator.
חכמה : חכם	Scientia, sapiens.
דעת : תבונה : דעת. i. סגרא	Scientia, intellectus, opinio.
מלמד	Præceptor vel magister.
תלמיד vel למד : תלמוד	Discipulus, doctrina.
גלגל	Glosa super glosam.
גלגל	Glosator super glosatorem.
חיבור	Summa vel adunatio.
מחבר	Autor libri.
מכתב	Scriptura vel editio.
כותב : קושיא	Scriptor, argumentum.
מקשה	Argumentator.
תירוץ vel תשובה	Satisfactio in responsione.
מתרץ	Satisfaciens, hoc modo.
ספר : סיפור	Liber, narratio.
סופר	Librarius vel scriba.
העתקה	Translatio.
מעתיק	Interpres vel transcriptor.
כדאי : פשט	Sufficiens, sensus litteralis.
תועלת	Sensus moralis vel utilitas.

Sen

TABULA

צורה	Sensus figuralis vel figura.
שכל הרוחני	Sensus spiritalis.
מדרש	Sensus spiritalis, in generali
דרש	Sermo.
שער vel פֶּתַח	Porta. l. pars. l. capitulum.
מאמר vel דיבור	Verbum.
חידוש	Nouitas vel noua assertio.
כלל	Generalitas. l. conclusio. l. setetia.
פרט	Specialitas.
קל וחומר vel כל שכן	Leue, & graue. i. a fortiori.
הכרח vel הכרח	Euidencia, alias pondus.
על כרחך	Per vim vel necessario.
ראיה	Visus vel autoritas.
חזק vel חזק vel כח	Robur.
כוונה vel תכלית	Intentio autoris.
רצון. l. היכר. l. הפירה. l. ידיעה	Voluntas, noticia.
הבדל vel שנוי	Differentia vel distinctio.
יסוד	Fundamentum.
סבה	Causa vel ratio. (ptu est.
סדר סדרים : דבתיב. l. בדבתיב	Ordo ordines, sicut scri
הוא דבתיב	Hoc est, quod scriptu est.
קל : חמור	Leue, graue.
מליצה vel הלצה	Interpretatio vel traductio.
גדר	Terminus vel limes.
סכום vel מנין	Numerus.
אחדות : שילוש	Unitas, trinitas.
צחות	Claritas vel euidencia.
מקרה : עצם	Accidens, substantia.

TERMINORVM

צורך vel צרכות: כדי	Necessitas, vt.
בעבור vel בשביל: חוץ	Propter, ob, præter.
לפי	Propter vel secundum.
על ידי vel על שם	Propterea vel hac de causâ.
בשבת: הואיל. כיון: זמן. עת	Idem est, postquàm, tēpus.
תחלה vel התחלה vel ראש	Principium.
קודם: עדיון	Ante hoc, vsque nunc.
הקדמה	Prologus vel præfatio.
אחר כך	Postea.
ראש	Principium vel princeps.
אמצע: סוף	Medium, finis.
סיום: קיצור vel קוצר	Consumatio, breuiter.
קצרה: אריכות	Breuis, prolixè.
בבדות: הפסק	Grauitèr, finis clausulæ.
זכר vel זכרון vel זכרון	Memoria.
רמז vel סימן	Signum vel iudiciũ.
קיסר	Imperator vel Cæsar.
קיים: קיום	Firmus, firmitas.
על דרך גרמא	Forſitan vel per viâ casus.
על דרך גוזמא	Turba vel per viam turbæ.
על דרך גיזום	Mine vel per viam minarũ
כאן: מתא	Hic, locus.
מכאן: מזה	Hinc, istinc.
להלן vel התם	Illuc vel ibi.
איך	Quomodo.
איכדין	Quomodo. syrum est.
הואך vel כיצד vel היכן	Idem est.
היכן	Quo vel vbi.

TABVLA

מותר: חובה: מהיכן: חובה: מותר	Vnde, obligatio, licētia. f. solutio.
אסור: פטור	Obligatus, licentiatuſ.
חייב: רשות	Obligatus, facultas.
הפך: אלא: אלא אם כן	Econtra, niſi, niſi ſic.
שלילה: לאו vel לא: חיוב	Negatiuæ, non, affirmatiuæ.
השגה	Concluſio. f. victoria i diſputatiōe
תפישת	Reprehēſio vel reprobatio.
חלילה: הכי	Absit, certe vel ſic.
הכי נמי: אם כן	Sic etiam, ergo.
רוצה לומר	Vult dicere vel ideſt.
הא. f. הרי. f. הא. f. הנה. הלואי	Si, ecce, vtinam.
סתם: מוחלט	Clauiſim, integra. (uatio
חלילה: יורה	Reuoluit i cōcauū. f. mouet i gyrū. ele
ישר. f. מובחר. f. הקשר. f. תוקן	Rectitudo vel perfectio.
כח: פועל	Potentia, opus.
משפט vel דין	Recte vel iure vel iudiciū.
דיני ממנות	Iudiciū pecuniarum.
דיני נפשות	Iudiciū animarū. i. capitalia
ענין	Sententia vel ſignificatio.
כמות: איכות: קרוב	Quātitas, qualitas, prope.
קרוב: אמת: ישר: נכון	Prope, vere, recte, certe.
תוכן: טבע: טבעי	Certitudo, natura, reſ naturalis
הרגל. f. מנהג	Vſuſ vel conſuetudo.
בפרסום. f. גלוי. f. מפורש	Maniſteſtum eſt.
אנוש: אלושי	Human⁹ hō, humanū gen⁹
איפשר: אי אפשר	Poſſibile, impoſſibile.
מדה	Menſura vel conditio rel.
כשר: פסול	Perfectum, imperfectum.

TERMINORVM

ספק : ודאי : וידוי	Dubium, certum, cōfessio.
שוא : ואלו : שאלה	Forte, & si, interrogatio.
בקשה : תשובה	Petitio, responsio.
תנאים. תנאים על מנת	Cum conditione.
ודומה לו. פיוצא בו. זולתו	Et simile ei.
כגון : הכל : כלו	Sicut, omne.
מרב	Multiplicatio. Multiplicās
והנכון	Quod magis rectum.
באמת : באמונה	Vere aduerbium iurandi.
ויתכן	Et est rectum.
חלק : פחות : כך : בכך	Pars, minus, sic, in hoc.
יותר : כל : כך	Plus vel magis, totum hoc
כל זה : לכך	Idem est, ad hoc.
ורו : אף : ואילך	Ve iteriectio, etiā, & deiceps
הילכך : לפיכך	Propterea.
אף על פי : אף כי	Licet quāuis.
אף על גב : אבל. אךן	Idem est, sed vel certe.
הלא	Nonne, nunquid vel certe.
אפילו	Quāquam.
נומריקון	Species cabale. i. lra p dictioe.
גיא ממריא	Species cabale. i. lra p numero.
תמורה	Species cabale. i. pmutatio.
קבלה עיונית	Cabala, studiosa.
קבלה אצטגנונית	Cabala astrologica.
קבלה מעשית	Cabala nechromantica.
¶ Secunda pars de vocabulis ad lecturam pertinentibus, hoc est de nominibus apicum & litterarum.	
אותיות : גיבור	Littera, litteræ, punctuatio.

TABVLA

נקודה .י. תנועה	Punctus vel apex.	
מלכים גדולות .י. תנועות	Apices principales. Reges.	
קמץ גדול .י. רחב	Cameç magnū. f. amplū. f.	a.
קמץ קטן .י. צר	Cameç paruum, & est çere. f.	e.
חולם	Holem. f.	o.
שורק בור	Surec cum vau. f.	v.
חריק ביוד	Chiric cum iod. f.	i.
התנועות קטנות .י. עבדים	Apices minores vel serui.	
פתח גדול	Pathach magnum. f.	a.
פתח קטן .י. סגול	Pathach paruum qd̄ est çegol.	e.
קמץ חטף	Cameç chateph. f.	o.
קבוץ שפתים	Cōiunctio labrorū. f. surech.	u.
חריק בלא יוד	Chiric sine iod. f.	i.
פתח חטף	Pathach chateph. f.	a.
סגול חטף	çegol chateph. f.	e.
שבא	Seua. scilicet	e.
קמצות	Per cameç.	
פתחות	Per pathach.	
אותיות רסוקן הכפולות	Litteræ finales vel duplices.	
אותיות שרשיות	Litteræ radicales vel substantiales. scilicet	
טח ספר גזע צדק		
אותיות השימוש .י. שירות	Litteræ seruitutis vel accidentales. f.	
אתבנה משלי בור		
אותיות הגשימה	Litteræ aspiratiōis. f. ociose.	o.
אות שרשיות	Littera radicalis. f. substantialis.	
אות נוספת	Littera addita.	
אות הפשך	Littera dilationis. f. ociosa.	
אות נח .י. נחה	Littera ociosa.	
אות נע .י. נעה	Littera mobilis. i. quæ profertur.	

Litte

TERMINORVM

אותיות הכפולות כדגש ורפא Litteræ duplices per
dagues & raphe. f. כָּדֶה כֶּפֶת

אותיות הפשוטות Litteræ planæ. i. sine dagues.

מוצא מוצאות Pronunciatio pronunciationes.

מבטא Prolatio vel explanatio.

אותיות השפה Litteræ labii. f.

אותיות השנים Litteræ dentium. f.

אותיות החך Litteræ palati. f.

אותיות הלשון Litteræ linguæ. f.

אותיות הגרון Litteræ gutturis. f.

אות גרונית Littera gutturalis.

אותיות החוטם Litteræ naris. f.

אותיות רבעות. i. מרובעות Litteræ quadratæ. f.

אותיות עגולות Litteræ rotundæ. f.

דגש Dagues. i. præmens. f.

רפא Raphe. i. laxans. f.

מפיק Mapic. i. extractor. f.

שפולת Siboleth. i. spica f שפולת ciboleth. i. on. f. c. ש

טעם טעמים Accentus, accentus. plu. (thmi.

גנינה. i. שיר Gatic. i. solpha. חרוז חרוזים Rithm, ri

נעימה Cantus pulcher vel solemnus.

העמדה Detentio vel status in cantu.

מתג Frenum. f. accentus.

מסורת Datio. i. commissio. f. liber cōcordatiarū.

קרי וכתב Lectio & scriptura.

¶ Tertia pars de vocabulis pertinentibus ad partes
orationis declinabiles & indeclinabiles.

שם שמות Nomen nomina.

T A B V L A

פֶּעַל : מִלָּה .i. תִּיבָה	Verbum, dictio.
מִלָּה זְעִירָה	Dictio parva .i. monosyllaba.
מִשְׁקָל .i. פֶּלֶס .i. נִזְכָּה	Pōdus vel proportio .i. analogia.
מִינִים : סוּג	Genera, species vel genus.
אִנְשִׁים	Species .in plurali.
לְשׁוֹן יָחִיד	Lingua unus .i. numerus singularis
לְשׁוֹן שְׁנַיִם	Lingua duorum, idest dualis.
לְשׁוֹן רַבִּים	Lingua plurium, idest pluralis.
קְבוּץ .i. רַבּוּי .i. כְּלָל	Cōiunctio .i. formatio pluralis .ex fin
שֵׁם נִפְרָד	Nomē separatū .i. singulare. (gulari
לְשׁוֹן זָכָר	Lingua masculi .i. genus masculinū
לְשׁוֹן נְקֵבָה	Lingua foeminae .i. gen⁹ foemininū
שֵׁם פְּשוּט	Nomē planū .i. figuræ simplicis.
שֵׁם מוֹרַב	Nomē suppositū .i. cōpositæ figuræ
שֵׁם נִרְדָּף	Nomen verbale.
שֵׁם מְשׁוּתָף	Nomen persequutū .i. synonymū.
שֵׁם הַפְּעֵל	Nomen cōiunctū, idest æquivocū
שֵׁם נִגְזַר מִן הַפְּעֵל	Nomen sectum a verbo .i. derivatū
שֵׁם דְּבָר	Nomen rei .i. nō derivatū a verbo.
שֵׁם הָעֵצָם	Nomen substantiæ .i. substantivū.
שֵׁם הַתַּאֲר	Nomen formæ, adiectivum.
שֵׁם הַמַּקְרָה	Nomen accidentis.
שֵׁם הַמִּתְנַבֵּר	Nomē supexcedēs .i. rei excedētis i
שֵׁם הַכֹּלָל	Nomē generale. (aliquo accideṛe.
שֵׁם הַמִּין	Nomen generis alicuius rei.
שֵׁם הָרוֹחַם	Nomen patronymicum.
שֵׁם הַמִּסְפָּר	Nomen numerale.
שֵׁם הַפְּרָטִי	Nomen particulare .i. proprium.

Adm

TERMINORVM

כְּמִיכּוֹת Adunatio, scilicet vocabulorum.

שֵׁם כְּמוֹךְ Nomē adiūtū alteri per regimen.

שֵׁם מוֹכֶרֶת Nomē absolutū. s. a regimine casus

De litteris accidentalibus. (obliq.

לְפָנֶיךָ אֹתִיּוֹת הַשִּׁיפּוֹשׁ הַמְרוֹת הָעֵנָן Lfē fulcī q̄ denotāt

הָא הַיְדִיעָה He notitiē. i. q̄ est articul⁹. (casus

הָא הַשְׁאֵלָה He interrogationis.

הָא הַתִּיבָה. הַתְּמִירָה He admirationis.

שֵׁם הַנֶּכֶמֶךְ Nomē iūtū. s. genitiu⁹ qui regit

לָמֶד הַהֲבָאָה Lamed adducēdi. i. articul⁹ datiu⁹.

בֵּית הַכֵּלִי Beth vasis. i. articul⁹ ablatiu⁹.

כָּף הַדְּמִיּוֹן Caph similitudinis. s. coniunctio.

כָּף הַשִּׁיעוֹר Caph quantitatis. s. significatiua.

וָו הַתּוֹסֵפֶת Vau additionis. i. quæ est cōiūctio.

וָו הַהִיפּוּךְ Vau cōuersionis. s. tēporū verbi.

De pronomine.

כְּנוּי בְּנוּיִם Pronomen pronomina.

כְּנוּיֵי הַפְּעוּלִים Pronomina agētīū. i. noiatiui. s. אֲנִי

כְּנוּיֵי הַפְּעוּלִים Pronomina patiētīū. i. actī. s. אַתָּה

כְּנוּיֵי הַמְּדַבְּרִים Pronomina quæ denotant

possessionem, idest datiu⁹ casus. s. אֵלַי

הֵימֶנּוּ Ablatiuo ab illo, vel cum eo.

אֵלֶּיךָ אֵלֶּיךָ אֵלֶּיךָ Isti vel istæ, hi vel isti.

De verbo. פְּעָלִים Verbum verba.

שִׁרְשׁ שִׁרְשׁוֹת עִקְרָא Radix radices. i. primitiuū

פֶּא הַפְּעָל פֶּא Pe verbi. i. prima littera substantia.

עֵין הַפְּעָל Hain verbi. i. secunda littera.

לָמֶד הַפְּעָל Lamed verbi, idest tertia littera.

M T A B V L A

- ל** **הָאֵבֶן הָרִאשׁוֹנָה** Lapis principalis. i. prima ubi posita
הַנְּחָצֵב Decisum. i. derivatum ab eo.
בְּנִין בְּנִינִים Aedificiū edifitia. i. cōiugatio
הַקָּל Cōiugatio levis, q̄ est p̄ma cōiugatio actiua
בְּנִין נָפֵעַ Passiua eius.
בְּנִין פִּיעַל הַדְּגוּשׁ Cōiugatio ubi daguessati. i. secūda
בְּנִין פִּועַל Passiua eius.
בְּנִין הַפְּעִיל Cōiugatio fecit facere. i. tertia.
הַפְּעַל Passiua eius.
בְּנִין הוּפְעַל Cōiugatio verbi quadrati. s. quarta.
בְּנִין פֻּעַל מְרֻבָּע Passiua eius, quæ dicitur fecit se.
בְּנִין רִתְּפַעַל Passiua eius, quæ dicitur fecit se.
Ⓐ Vox. **פִּועַל** Vox actiua verbi,
פֻּעַל Vox passiua verbi.
Ⓐ Modus. **עָבַר** Præteritum. s. indicatiu.
צִוִּי Imperatiuus.
מְקוֹר Infinitiuus, & dicitur origo. i. forma
Ⓐ Tempus. **זְמַן** Tempus. **עָבַר** Præteritum.
הוּה Præsens. **עָתִיד** Futurum.
Ⓐ Numerus. **לְשׁוֹן יָחִיד** Lingua vni. i. numerus singularis
לְשׁוֹן רַבִּים Lingua plurium. i. pluralis.
Ⓐ Persona. **מְדַבֵּר בְּעַדוֹ** Loquens de se. i. prima persona.
מְדַבֵּר לְנוֹכַח Inuentus vel loquens ē regione,
 idest secunda persona.
נִסְתָּר Occultus. i. loquēs nō ē re
Ⓐ Genus. **לְשׁוֹן זָכָר** Lingua masculi. i. genus masculinum.
לְשׁוֹן נְקֵבָה Lingua femine. i. genus femininum.
Ⓐ Participiū. **בֵּינְנוּ הַפֻּעַל** Inter medium actiuum.

TERMINORVM

יִינוּנִי הַפְּעוּל Inter mediū passiui. s. participiū.

אֵיתָן Futuro.

פְּעָלִים שְׁלִימִים Verba perfecta. s. regularia.

אֲבָנִים שְׁלִימוֹת Lapidēs integri. i. verba pfecta.

אֲבָנֵי בָזִית Lapidēs secti. i. verba irregularia.

פְּעַל עוֹמֵד Verbū stās. i. absolutū à regimine.

פְּעַל יוֹצֵא Verbum exiens, idest transitivū

vel regens casum.

הַפְּעָלִים חֲסֵרִים Verba defectuosa, scilicet quæ per
dunt litteras in processu conjugationis.

הַפְּעָלִים הַנְּחִים Verba ociosa. s. in litteris.

הַפְּעָלִים הַכְּפּוּלִים Verba duplicata.

פְּעָלֵי הַכְּפָל Verba duplicationis. s. litterarum.

בֶּן שְׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת Filius trium litterarum. s. verbum.

בֶּן אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת Filius quattuor litterarum.

בֶּן חֲמֵשׁ אוֹתִיּוֹת Filius quinque litterarum.

הַפְּעָלִים הַפְּשׁוּטִים Verba plana. s. q̄ nō sunt cōposita.

הַפְּעָלִים הַמּוֹרְכָּנִים Verba superposita. i. composita.

מִלָּה פְּשׁוּטָה Dictio plana. i. non composita.

מִלָּה מּוֹרְכָּכָה Dictio superposita. i. composita.

מִלָּה בֵּת שְׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת Dictio filia trium litterarum.

בֵּת אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת Filia quattuor litterarum.

בֵּת חֲמֵשׁ אוֹתִיּוֹת Filia quinque litterarum.

¶ Tabulæ finis, in qua vocabula posita sunt quæ in
vocabulario magno, non inueniuntur, & sunt frequentia
in commentariis doctorum, alia vero vocabula ad hoc ne
gocium pertinentia, & hic non expressa, in nostra intro
ductione grammatica requirenda sunt.

T Andem in calce huius nostri operis, libuit ad the-
logorum vsum facillimum annotare hic cathalo-
gum vel potius epilogum iudicum, & regum iudeorum,
simul atque pontificum sacerdotum & prophetarū, tam
maiorum, quā minorum in veteri lege nominatissimo-
rum. Et quidem in iudicibus & regibus Israel, & Iuda
notabimus tempora sui regiminis, & loca sacræ scriptur-
æ instrumenti veteris, vnde hæc excerpta sunt.

NOMINA IVDICVM ISRAEL.

Ⓐ Anni

guberna

tionis,

	יְהוֹשֻׁעַ	Iosua. Iosua. 1.
40	עֲתַנְיָאֵל בֶּן קַנָּז	Othoniel filius Quenez. Iudi. cap. 3.
80	אֶלֹד בֶּן גֵּרָא	Alod filius Guera. Iudi. cap. 3.
	שִׁמְגַר בֶּן עֲנַת	Samgar filius Anath. Iudi. 3.
40	דִּבּוֹרָה	Debora. cap. 4. et. 6.
40	גִּדְעֹן בֶּן יוֹאָשׁ	Gedeon filius Ioas. cap. 6. 7. 8.
3	אֲבִימֶלֶךְ	Abimelech. cap. 9. 10.
25	תּוֹלַע בֶּן פּוּאָה	Thola filius Pua. cap. 10.
22	יֵאִיר גִּלְגָּדִי	Iair galaadites. cap. 10.
6	יִפְתָּח	Iepthe. cap. 11. 12.
7	אַבְסָן	Abessan. cap. 12.
10	אִיֶּלֶן הַזְּבוּלוֹנִי	Aihalon zabulonites. cap. 12.
8	עַבְדּוֹן בֶּן הֶלֶל	Aabdon filius Hellel. cap. 12.
20	שַׁמְשׁוֹן	Samson. cap. 13. 14. 15. 16.
40	עֲלִי	Helī. I. Regum. primo & . 2.
	שְׁמוּאֵל	Samuel. I. Regum. 1. 2. 3.
	יֹאֵל וְאַבְיָה בְּנֵי	Ioel & Abia filii sui. I. Regū. 8.

Saul

NOMINA REGVM ISRAEL

¶ Anni re
giminis.

- 2 שְׂאוּל Saul. 1.Regum. cap.10.
2 אִישׁ בֶּשֶׁת בְּנוֹ Iffoseth filius eius. 2.Regum.2.
40 דָּוִד David. 2.Regum.2.
40 שְׁלֹמֹה בְּנוֹ Salomon filius eius. 3.Regum.1.
12 יִרְבֵּעַם בֶּן נָבָת Ieroboam filius Nabath. 3.Reg.12.
2 נָדָב בְּנוֹ Nadab filius eius. 3.Regum.15.
24 בַּעְשָׁא בֶן אַחֲזִי Baasa filius Aachias. 3.Regū.15.16.
2 אֵלָה בֶן בַּעְשָׁא Ela filius Baasa. 3.Regum.16.
7.Dies. זַמְרִי Zamri. 3.Regum.16.
12 עֲמֹרִי Amri. 3.Regum.16.
22 אַחְזָב בְּנוֹ Achab filius eius. 3.Regum.16.
2 אֲחֹזִיָּה בְּנוֹ Ochozias filius eius. 3.Regum.22.
¶ & quarto, Regum primo.
12 יִהוֹרָם אֲחִיו Ioram frater eius. 4.Regum.1.
28 יְהוּא בֶן יְהוֹשָׁפָט Iehu filius Iosaphath.
17 בֶּן נִמְשִׁי Fili namsi. 4.Reg.9.10.
16 יְהוֹאָחָז בְּנוֹ Ioachaz filius eius. 4.Regum.13.
16 יוֹאָשׁ בְּנוֹ Ioas filius eius. 4.Regum.15.
41 יִרְבֵּעַם בְּנוֹ Ieroboam filius ei. 4.Regum.14.
6.Mēses. זַכְרְיָה בְּנוֹ Zacharias filius eius. 4.Regum.15.
1.Mēse. שָׁלֹם בֶן יָבֵשׁ Salum filius Iabes. 4.Regū.15.
10 מְנַחֵם בֶּן גַּדִּי Manachem fili Gadi. 4.Regū.15.
2 פִּזְחִיָּה בְּנוֹ Phaqee filius eius. 4.Regum.15.
20 פִּזְחִי בֶן רְמִלְיָהוּ Phaqee filius Romelie. 4.Regū.15.
9 הוֹשֵׁעַ בֶּן אֵלָה Hose filius Ela. 4.Regum.16.

Robo

NOMINA REGVM IVDÆ.

¶ Annis re
giminis.

17	רֹבֹעַם	Roboam. 3. Regum. 12. et. 14.
3	אַבְיָם בֶּן־	Abiam filius eius. 3. Regum. 15.
41	אַסָּא בֶּן־	Afa filius eius. 3. Regum. 15.
25	יְהוֹשָׁפָט בֶּן־	Iosaphath filius eius. 3. Regum. 22.
8	יֹרָם בֶּן־	Ioram filius eius. 4. Regum. 8.
7	אַתְלִיָּה	Athalias. 4. Regum. 8. et. 11.
1	אֲחֻזִּיָּה בֶּן־יֹרָם	Ocozias filius Ioram. quarto Re-
gum octauo.
40	יְהוֹאָשׁ	Ioas. 4. Regum. 12.
29	אַמַּסְיָה בֶּן־	Amasias filius eius. quarto Regum
decimo quarto.
52	עֲזַרְיָה בֶּן־	Azarias vel Vzias filius eius.
4. Regum. 15. et. 2. Paralippo. 26.
16	יֹתָם בֶּן־	Iotham filius eius. 4. Regum. 15.
16	אַחָז בֶּן־	Achaz filius eius. 4. Regum. 16.
29	חִזְקִיָּה בֶּן־	Ezequias filius eius. 4. Regum. 18.
55	מְנַשֶּׁה בֶּן־	Manases filius eius. 4. Regum. 21.
2	אֲמֹן בֶּן־	Amon filius eius. 4. Regum. 21.
31	יְאֲשֵׁר בֶּן־	Iosias filius eius. 4. Regum. 22. et
secundo Paralippo. 34.
3.	יְהוֹאָחָז בֶּן־	Ioachaz filius eius. 4. Regum. 23.
11.	יְהוֹאָכִים אַחֲרֵי	Ioiaquim frater eius. quarto
Regum. 23.
3.	יְהוֹיָכִין בֶּן־	Ioachin vel Iechonias
filius eius. 4. Regum. 24. et. 25.
11.	אַדְרָכְיָה	Sedequias. 4. Regum. 24.

Ahar

NOMINA PONTIFICVM,

- אַהֲרֹן Aharon Pontifex. Exodi. 28.
 אֶלְעָזָר Elazar filius eius Pontifex. Leuitici. 10. et Nume. 20.
 אִיתָמָר Ithamar frater eius. Leuiti. 10.
 נָדָב Nadab frater eius. Leuiti. 10.
 אֲבִיהוּ Abihu frater eius. Leuiti. 10.
 פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר Phinees filius Elazar Pōti. Nu. 24.
 אֲבִישׁוּעַ Abisue filius eius Pōti. i. Paral. 6.
 בֹּקִי Boqui filius eius Ponti. i. Paral. 6.
 עֹזִי Ozi filius eius Pōtifex. in eodem.
 חֵלִי Heli. Pontifex. primo Regum. 1.
 חֹפְנִי Ophni filius eius. in eodem.
 פִּינְחָס Phinees frater eius. in eodem.
 זָרָדִיָּא Zaraias. Pontifex filius Ozi. primo Paralippomenon. 6.
 מֵרַיִת Meraloth filius eius Ponti. in eodē.
 אֲמַרְיָה Amarias filius eius Ponti. in eodē.
 אַחִיטוֹב Achitob filius eius Ponti. in eodē.
 אַחִיטוֹב בֶּן פִּינְחָס Achitob filius Phinees filius Heli Pontifex. Neemi. 11.
 אַחִימֶלֶךְ Achimelech. primo Regum. 21.
 אֶבְיָתָר Ebiathar filius eius Pontifex. primo Regum. 30. et. 2. Regum. 15. et. 20.
 יְהוֹנָתָן Jonathan filius eius. 2. Regum. 15.
 אֲדוֹם Sadoc. Pōti. 2. Regū. 15. 20. et. 3. Re. 1.
 אַחִימָאס Achimaas filius eius Pōti. 2. Reg. 15. 18.
 עֲזַרְיָה Azarias filius eius Ponti. i. Paral. 6.
 הִירָא Hira hiraites. 2. Regum. 20.

ET SACERDOTVM ISRAEL.

- יהויאדע Ioiadaa Pontifex. 4. Regum. 11.
 זכריה בן יהונתן Zacharias filius eius. 2. Paralippo. 24.
 יוחנן בן עזריה בן אחימעץ Iohanan Pontifex filius
 Azarie filii Achimaas. 1. Paralippo. 6.
 עזריה בן Azarias filius eius Ponti. in eodem. et. 2. Para. 26.
 אמריה בן Amarias filius eius Ponti. 1. Paral. 6.
 אחיטוב בן Achitob filius eius Ponti. in eodem.
 צדוק בן Sadoc filius eius Ponti. in eodem.
 שלום בן Salum filius eius Ponti. in eodem.
 חלקיה בן Helquias filius eius Pontifex. in eodem.
 עזריה בן Azarias filius eius Pontifex. in eodem.
 שריה בן Saraias filius eius Pontifex. in eodem.
 Et quarto Regum. 25.
 יהוצדק בן Iofadac filius eius Pontifex. in eodem.
 et Efdre. 3. et Aggei. 2.
 יהושע בן Iofue filius eius Pontifex. Efdre. 3. et
 Aggei secundo.
 יויקים בן Ioiachim filius eius Pontifi. Neemia. 12.
 עזרא בן שריה Esdras filius Saraie. Efdre. 7.
 צפניהו Sophonias Ponti. 4. Regum. 25.
 אלישיב Eliasib Pontifex. Neemia. 3.
 יוחנן בן Ioanan filius eius Ponti. Neemia. 12.
 ירמיהו בן חלקיה Hieremias filius Helquiae. Hierem. 1.
 נחמיה Neemias, neemia. 1. et. 12.
 יהודה Iudas Pontifex. Neemia. 11.
 ידוע Iadoaa Pontifex. Neemia. 12.
 Et alios plures sacerdotes reperies. Efdre. 2. et. 7. et
 Neemia. 11. et. 12.

De istis Pōt. in libris Maccabeorū. et in Ecclesiastico.

חֲנַנְיָה .i. אֲנִיָּה	Onias Pontifex.
שִׁמְעוֹן בֶּנוֹ	Symon Pontifex.
אֶלְעָזָר אָחִיו	Elazar frater eius Pontifex.
חֲנַנְיָה .i. אֲנִיָּה בֶּנוֹ	Onias filius eius Pontifex.
שִׁמְעוֹן בֶּנוֹ	Symon filius eius Pontifex.
אֲנִיָּה בֶּנוֹ	Onias filius eius.
שִׁמְעוֹן בֶּנוֹ	Symon filius eius.
חֲנַנְיָה .i. אֲנִיָּה	Onias Pontif. Ecclesiastici. 50.
מַתְתִּיָּה בֶּן יוֹחָנָן	Mathathias filius Ioanan Pōtifex.
יְהוּדָה בֶּנוֹ	Iudas filius eius Pontifex.
יוֹנָתָן אָחִיו	Ionathas frater eius Pontifex.
שִׁמְעוֹן אָחִיו	Symon frater eius Pontifex.
יוֹחָנָן אָחִיו	Ioanan frater eius.
חַשְׁמוֹנָאִי	Hasmunaï.

Ⲛ Aristobolus. Alexander. Hircanus. Antigonus.

Ⲛ Isti quattuor præfuerunt in templo Hierosolymitano post historiam Maccabeorum, & post editionem Ecclesiastici, sed eorum memoria sumitur ex libro Iosephi de antiquitatibus iudæorum. Et fuerunt simul Pontifices & Reges iudæorum. Post eos regnavit Herodes, sub quo natus est Christus deus noster.

Ⲛ NOMINA PROPHETARVM VE

teris legis, qui non scripserunt suas prophetias.

שְׁמוּאֵל	Samuel. 1. Regum. 1. 2. et. 3.
נָתָן	Nathan. 2. Regum. 12.
גָּד	Gad. 2. Regum. 24.
שִׁמְעִיָּה	Semeias. 3. Regum. 12.

Achias

אַחִיהוּ	Achtas. 3. Regum. 14.
יְהוּא בֶן חֲנָנִי	Iehu filius anani. 3. Regum. 16.
אֵלִיהוּ	Elías. 3. Regum. 17.
מִיכָהוּ בֶן יִמְלָה	Micheas filius Iemla. 3. Regum. 21.
אֵלִישֶׁע	Elifeus. 4. Regum. 2.
דְּבוֹרָה	Debora. Iud. 4.
חֹלְדָה	Olda. 4. Regum. 22.

¶ NOMINA PROPHETARVM VE

teris legis, qui suas prophetias scripserunt.

מֹשֶׁה	Moyfes. Nu. 12. Deu. vltimo
יֵשַׁעְיָהוּ	Esaías.
בְּרוּךְ	Baruch.
יֵרֵמְיָהוּ	Hieremías.
יְחִזְקֵאל	Ezequiel.
הוֹשֶׁעַ	Hosee.
יוֹאֵל	Ioel.
עָמוֹס	Amos.
עֹבַדְיָה	Abdías.
יוֹנָה	Jonas.
מִיכָה	Micheas.
נַחֻם	Nachum.
חַבְקֻק	Abaquq.
צְפַנְיָה	Sophonías.
דָּנִיֵּאל	Daniel. חֲנִי Aggeus.
זַכְרְיָה בֶן בְּרַכְיָה	Zacharias filius Barachiz.
מַלְאָכִי	Malachías.

¶ Terminorum & pōtificum Catalogt. Finis.

EIVSDEM

AL FONSI ZAMORENSIS

brevis tractatus de Orthographia he-

braica, quæ potissimum versa-

tur circa puncta vocalia, &

litteras occiosas.

PROLOGVS.

D COMPLEMENTVM AR

tis grammaticæ hebraicæ necessarium du-
ximus addere eius Orthographiæ regu-
las, ex vsu atque autoritate veterum hebre-
orum in hac re peritissimorū. Et licet hæc
grammaticæ pars in omni alio idiomate sit valde accom-
moda, tamen in hebræo sermone censetur plurimum neces-
saria, eo quod hæc lingua præ aliis sit magis arida, & pau-
ciora habens vocabula, cum sit maxime brevis & copio-
sa. Quare necessarium fuit in ea plurima vocabula esse
æquiuoca, & plures habentia significationes sub eadem
contextura litterarum. Ad explicandam ergo significato-
rum diuersitatem inuenta sunt puncta vocalia, nam eadē
litteræ cum aliis atque aliis punctis aliam & aliam habent
significationē, vt אֵלֶּף aleph est docuit אֵלֶּף eleph vero
est mille. ¶ Est præterea alia ad hoc ratio necessitatis pun-
ctorū vocaliū, quia cum eidē vocali latinæ correspōdeant
plures punctorū differētiæ in hebræo, opus fuit per Or-
thographiæ regulas declarari, quādo & in quibz dictioni-
bus

bus pro vocali. a. debeat poni punctus cameç hebraicus, & quando patha vel alius punctus. similiter loco vocalis. e. aliquando scribitur çere, aliquando çegol, vel seua &c. Vt superius in principio primi libri nostræ Artis declaratum est. Et per hunc etiam modum declaratur multiplex æquiuocatio vocabulorum hebraicorum. nam לֵאלֹהִים el cum çere est deus. sed לֵאלֹהִים el cum çegol est articulus datui casus. similiter מֵתִים methim cum çere in prima littera significat mortuos. sed מֵתִים cum puncto seua significat viuentes mortales. Item punctus dagues in medio litteræ solet mutare significationem, & ita de aliis multis in sacre scripturæ serie. Discernuntur etiam per hæc puncta vocalia diuersæ partes orationis, vt nomen, & verbum. Item accidētia partium, vt genus masculinum, & fœmininum, persona, numerus, & alia huiusmodi. ¶ Quare in hac orthographia sequemur ordinem capitulorum grāmaticæ, scilicet de nomine, pronomine, & verbo. Quibus tamen quasdam præmittemus regulas generales quæ sequuntur.

¶ Caput primū, orthographiæ ponit quasdam regulas generales recte scripturæ hebraicæ.

HArum regularum duo sunt genera. Quædam enim regulæ sunt de litteris, aliæ de punctis vocalibus, Ad intelligendas regulas de litteris repetimus hic in primis alphabetum hebraicum, quod in principio nostræ huius Artis superius prælibauimus. אב גד הו זח טי כר למם נן סע פף צץ קר שת ¶ Sit igitur omniū hæc prima regula generalis orthographiæ nostræ, quod harum viginti & septem litterarum hæc quinque יוֹד־וָאוֹת־הָאֵלֶּפֶת־הַשְׁמַיִתִּים
sunt

CAP. PRIMVM.

sunt duplices, hoc est quinque binarii litterarum, & cuiuslibet binarii prior littera semper scribitur in principio vel medio dictionis, & nunquam in fine, posterior vero semper in fine, & nunquam in principio vel medio scribitur dictionis. Et ideo iste quinque posteriores dici solent litteræ finales, quæ etiam nunquam scribuntur cum punctis vocalibus, neque per seipsas faciunt syllabam, sed semper colliguntur ad syllabam litteræ præcedentis, excepta littera ך chaph, quæ nunquam venit sine apice cameç vel seua, & nunquam venit cum alio puncto vocali. similiter littera ן nun, aliquando venit cum puncto cameç, & nunquam cum alio apice. ¶ Secunda regula est, de quattuor litteris ociosis, scilicet ם ן ף ץ nam istarum nulla ponitur ociosa in principio dictionis, sed solum in medio vel fine. Differenter tamen, quia ה he littera semper fit ociosa in fine dictionis, & nunquam in medio, aliæ vero ם ן ף ץ possunt & in medio, & in fine fieri ociosæ. Insuper cum vltima littera dictionis subscribitur cum vocali puncto chiric semper debet addi ioc ociosa in fine, vt Ecclesiastes secundo cap. אֲנִי בִלְבָּי אֶמְדַּתִּי אֲנִי idest dixi ego in corde meo. & alibi sæpius in sacra scriptura. ¶ Tertia regula sit, de sex litteris, quæ recipere possunt dagues & raphe, scilicet ך ם ן ף ץ ף nam quælibet istarum semper venit scripta cum altero prædictorum punctorum, verum quando aliqua istarum litterarum existens in principio dictionis, sequitur immediate littera ociosam, quæ erat in fine dictionis præcedentis, prope semper scribenda est cum puncto raphe vel sine dagues. Huius rationem

ORTHOGRAPHIAE

assignant, quia litteræ octosæ sunt litteræ nominis delectæ
 ca quas omnis alia littera perdit suum rigorem, & humi
 liatur ob reuerentiam illius nominis, ad hoc significan
 dum allegant quidam hebræi illum versum Psalmi.64.
 וַיִּירָאוּ יוֹשְׁבֵי קְצוֹת מְאוֹתוֹתֶיךָ idest timebunt qui
 habitant terminos à signis tuis, vbi dictio מְאוֹתוֹת quæ
 significat signa, etiam solet accipi pro litteris, vt sit sen
 sus timebunt litteræ existentes in extremis dictionum à
 litteris tuis, idest nominis tui. Et quodocumque duæ
 istarum sex litterarum immediate sibiipsis iunguntur in
 eadem dictione, communiter vna earum scribitur cum da
 gues, & altera cum raphe, & frequentius prior earum ha
 bet dagues, vt דָּבַק idest adhæsit. Et hoc maxime con
 tingit quando prior illa littera scribitur cum puncto se
 ua, vt כִּפְרָעָה idest in pharaone, ¶ Quarta regula est,
 de his quinque litteris אֵהֶחֱעֵר quæ non recipiunt da
 gues. nam omnes alię litterę alphabeti hebraici possunt re
 cipere punctum illum exceptis istis quinque, litteræ insu
 per quinque finales non recipiunt dagues præter chaph,
 quæ aliquando scribitur cum dagues. Est etiam alia litte
 ra שׁ sin quæ nunquam scribitur sine puncto super eam
 posito, qui ad partem dexteram dicitur siboleth, ad sinis
 tram vero çiboleth hætenus de litteris.

¶ Dicamus iam de punctis vocalibus.

S Vpponamus in primis distinctionē decem punctu
 vocaliū, nam eorū quinque sunt principales, quos he
 bræi vocāt מְלָכִים .i. reges, qui etiā, hoc versu denotatur
 בֵּית וַיְחִי חֵת .i. sculpturę sigilli, & sunt isti - cameç - çere
holē

CAP. PRIMVM.

holem וְ vau surec שׁ chirc cum iod. alii quinque sunt
 minores, quos hebræi vocant עֲבָדִים .i. seruos, & sunt
 - pathach אֲ, çegol אִ, carneç chateph אֵ, surec trium pun-
 ctorū quem hebræi vocant כְּבוֹיִן שְׁפָתִים .i. cōiunctionē
 labiorū & chirc sine iod. alia vero duo pūcta, de quib⁹ su-
 pra in principio Artis grāmaticæ. s. seu a אֲ, pathacha-
 teph apud hebræos, non dicūtur pūcta vocalia, sed mini-
 stri aliorū decē supradictorū. Et ratio est, quia null⁹ istorū
 duorū solus scribi potest in aliqua dictione, nisi veniat
 alicui aliorū decē associatus. Vnde sit hęc prima regula ge-
 neralis de pūctis, qđ in dictione monosyllaba rarissime
 ponit⁹ seu neq; pathachateph. ¶ Secūda regula, qđ hęc
 tria pūcta vocalia. s. אֲ, אִ, אֵ, quę dicūtur cōposita rarissime
 ponūtur nisi in quattuor litteris gutturalib⁹, q̄ sunt iste.
 אֶרְחַע ¶ Tertia regula de pūctis principalib⁹ sit hęc, qđ
 rarissime post pūctū principalē littera immediate sequēs
 in eadē dictione potest habere dagues, vt פָּקַד .i. visitauit
 דָּרַר .i. verbū. Excipitur ab hac regula casus ille, quo in
 littera pūcti principalis poneret⁹ accētus dictionis, nā tūc
 littera sequēs bene posset habere dagues. Et hoc ratione
 illi⁹ accētus qui apte diuidit illū pūctū a dagues, vt לִמָּה
 .i. quare שָׁמָּה .i. ibi vel illic. Ratio hui⁹ tertię regulę est,
 quia in quolibet puncto principali includitur vna littera
 ociosa occulta, quę vt pri⁹ dixim⁹ post se nō admittit da-
 gues, vt פָּקַד .i. visitauit. nam in illo pūcto carneç includi-
 tur littera aleph ociosa. ¶ Quarta regula, qđ duę primę
 litterę alicui⁹ dictionis nunq; ambę veniūt cū eodē pun-
 cto seu a, & si vtraq; egeat puncto vocalis. e. sola vna earū

ORTHOGRAPHIAE

scribitur cū seua, altera vero cū çere. פֿ. çegol, vt בְּרֵאשִׁית
ideſt in principio. Et quādocūq; poſt pūctū principale
immediate ſequitur ſeua in eadē diſtione, ſere ſemp ponitur
accentus diſtione in illa littera pūcti principalis, vt
בְּקָדְרוּ ideſt viſitauerunt רְשָׁבוּ ideſt habitauerūt
בְּיַנְחִים ideſt phines. ſed hoc non habet locum in pūctis mino
ribus, vt אֶפְקֹד ideſt viſitabo. ¶ Quinta regula, quod
quandocūque finalis littera diſtione fuerit alterutra iſta
rum duarum ע ה gutturalium, ſi debeat ſcribi cum pun
cto vocalis. a. ille debet eſſe pathach, & non cameç, vt נֹחַ
ideſt Noe יֵשׁוּעַ ideſt Ieſus מְשִׁיחַ ideſt Chriſtus. Econ
tra vero ſi vltima diſtione ſyllaba debeat ſcribi cum vo
cali. a. & poſt illum pūctum ſequatur littera ocioſa א
aleph, vel ה he pūctus ille debet eſſe cameç, & non pa
thach, vt נִלֵּה ideſt reuelauit בָּא ideſt venit אֵמָה ideſt
ancilla. ¶ Sexta regula, quod pūctus vocalis. u. qui di
citur ſurec quibūc nunquā ponitur in fine diſtione,
ſed ſolum in principio vel medio. ſurec vero cum van in
omni loco poni poteſt. t. in principio medio & fine di
ſtione, vt וּפְקֹדוּהוּ ideſt & viſitabunt eum. ¶ Deniq;
aduertendum, quod in cōmuni vſu præceptorum hebrai
cæ linguæ duo pūcti vocalis. a. vocantur ſic קָמֶץ גָּדוֹל
ideſt cameç magnum פֶּתַח גָּדוֹל ideſt pathach magnū,
duo vero pūcti vocalis. e. ſic nominant. pūctum çere,
קָמֶץ קָטָן ideſt cameç paruum, çegol autem vocant
פֶּתַח קָטָן. i. pathach paruum. Hoc ideo dicimus ne latini
hebraicam linguam diſcentes, ignorent vocabula hebrai
orum & poſſint eos intelligere ad cōmunicandū cum eis.

CAP. SECVNDVM.

¶ Cap. secundum, de Orthographiâ nominum, quantum ad omnes numeros eorum.

Veniendo iam ad regulas Orthographiæ speciales, a nominum recta descriptione incipiamus, & simul cum nominibus etiam pronomina declarabimus. Et pro facilitate doctrinæ huius, in primis supponendū est, quod sunt quædam analogiæ vel proportionēs, ad quas reduci possunt omnia nomina, quas hebræi vocant פָּלֶס vel מִשְׁקָל idest pondus, מִשְׁקָלִים idest pondera, accipiendo, scilicet pondus methaphoricæ in vocibus pro simili sono vel prolatione quantum ad litteras & syllabas, eo modo quo metrificatores per consonantias sequuntur pondera vocabulorum. ¶ In proposito autem ponemus pondera ista ordine suo disposita, & per ea regulas Orthographiæ nominum declarabimus. Sunt autem huiusmodi pondera plurima, sed ex eis sola ea explicabimus, quæ magis difficilia sunt, & magis necessaria in usu communi sacre scripturæ, & sunt quædam ficta vocabula a doctoribus hebræis inuenta, quæ nihil aliud significant quàm regulas Orthographiæ. In ordine vero istorum procedemus per numerum syllabarum a monosyllabis incipientes. Sit igitur omnium hoc primum pondus פָּלֶס pal, ad cuius proportionem multa nomina veniunt, ut אָב idest pater, רֹס idest ros, יָד idest manus, שֵׁר idest princeps, & alia multa. In quibus sit hæc regula Orthographiæ, quod huiusmodi nomina fere omnia scribenda sunt per cameç, tam in singulari, quàm in plurali, & in fine clausule. Sed quando aliquod istorum regit

ORTHOGRAPHIAE

post se genitiuum cameç vertitur in pathach prope semper, vt יהוה יד idest manus domini. Et quando secunda nominis littera est gutturalis, etiam si non regat genitiuum potest scribi cum pathach, vt אח idest frater, פת idest laqueus, sed in fine clausulae semp huiusmodi nomina scribuntur per cameç. ¶ Secundum pondus analogiae, sit hoc פל pel, ad cuius proportionē veniunt, hæc nomina אל idest deus, אם idest mater, בן idest filius י. נר idest peregrinus. In quibus sit hæc regula, quod fere semp huiusmodi nomina scribenda sunt per çere in singulari numero, etiam in fine clausulae. Sed quādo regunt genitiuū scribuntur frequēter cum çegol, vt בן אלהים idest filius dei, בן אדם idest filius hominis, excepto hoc nomine י. כן nidus, quia quādo regit genitiuū mutat çere in pathach, vt כן צפור idest nidus avis, Duæ tamē sunt dictiones huius ponderis, quæ etiam si nō regant genitiuū semp debent scribi cū çegol, scilicet אל idest articulus datiuus, & כן idest ne forte. Itē hæc dictio, מת idest mortuus quādo in plurali numero scribitur cū çere iuxta hanc regulā significat mortuos, quādo vero cum seuā significat viuos mortales, vt etiā prius dictū est. Implurali autē numero nomina huius pōderis retinēt çere primæ litteræ, vt י. נרים idest peregrini י. לצים idest derisores. Excipiuntur tamē quedā nomina sequētia, quæ mutāt pūctū çere singularis numeri in aliū pūctum in plurali, & fit ratione coincidentiae. i. ne coincidunt cum aliis nominibus aliorum significatorum.

אל אלהים Deus, dii. נם נסים Vexillū, vexilla.

אם אמות Mater, matres. יצ צים Capra, capræ.

Filius

CAP. SECVNDVM.

בָּנִים Fili, filii. עֵט עָטִים Calam, calamī.
 חֶךְ חָכִים Palatū, palata. עֵת עֵתִים Tempus, tēpora.
 חֵץ חָצִים Sagitta, sagitte. קֶן קָנִים Nidus, nidi.
 לֵב לְבוֹת Gor, corda. קֵץ קָצִים Finis, fines.

¶ Tertium huius analo- גֶּוֹן שֹׁן שֹׁנִים Dens, dentes.
 gie pondus est פִּיל pil, ad cuius proportionem veniunt
 hæc nomina, אִישׁ idest vir, דִּין idest iudicium, סִיר
 idest olla, שִׁיר idest canticum, & alia plura, quæ scriben-
 da sunt cum puncto chiric, tam in singulari numero,
 quàm in plurali, & etiam in fine clausulæ, excepto hoc
 nomine, עִיר idest ciuitas, quæ in plurali numero facit,
 עָרִים idest ciuitates. ¶ Quartum pondus est פֹּל pol,
 ad cuius proportionem veniunt hæc nomina, אֹר idest
 lux, אוֹת idest signum, בּוֹר idest puteus, דּוֹר idest ge-
 neratio, & alia plura. In quibus punctus vocalis holcm nō
 mutatur à singulari in pluralem, nec etiam in fine clausu-
 læ, exceptis his חֶךְ חָכִים idest præceptum, præcepta,
 יוֹם יָמִים idest dies, dies, לוֹג לֹגִים idest mensura, mē-
 suræ. s. rerum liquidarū. ¶ Quintū pōdus est פֹּל pul,
 ad cuius proportionē, hæc nomina procedūt, אִיד idest
 ticio, אִיד idest ignis, בּוֹר idest catulus, & alia plura. In
 quibus punctus surec in nullo casu mutatur, hoc est, neq;
 in plurali numero, neque in fine clausulæ, neque cum re-
 gunt genitiuum. Hactenus de monosyllabis nominibus
 per quinq; pōdera supradicta, in quibus omnibus regu-
 la generalis est, qđ punctus vocalis primæ litteræ nominis
 non mutatur nisi in exceptionibus paucis iam positis.

¶ Dicamus iam de nominibus duarum syllabarum.

ORTHOGRAPHIAE

Vbi aduertendum, quod in tribus vltimis ponderibus, scilicet pil. pol. pul. ponebatur littera media ociosa, idest vocalis quæ non sonat, ideo inter nomina dissyllaba incipimus a pondere, in quo littera media est vocalis, sed non ociosa, hoc est פַּיִל pail, ad cuius proportionem veniunt, hæc nomina, אַיִל idest aries, דֹּמֶי idest domus, זֵית idest oliua arbor, לַיִל idest nox. In quibus littera prima nominis subscribitur puncto pathach, & cum accentu in ea, sed in fine clausulæ pathach vertitur in cameç. Item quando nomen illud regit genitiuum post se pathach vertitur in çere, & similiter in numero plurali. Exemplum primi, בֵּית אֱלֹהִים idest domus dei. Exemplum secundi, עֵינַיִם idest oculi. Et in his duobus mutationibus littera iod media manet ociosa. Ab hac vero regulâ formationis numeri pluralis excipiuntur quædam nomina, quæ aliter mutant punctum vocalem primæ litteræ, & in aliquibus eorum iod proferitur, nec manet ociosa, Qualia sunt hæc, בֵּית בָּתִּים idest domus, domus, חַיִל חַיִּל idest exercitus, exercitus, עֵיר עֵיר idest pullus, pulli, תֵּירָשׁ תֵּירָשִׁים idest hircus, hirci. ¶ Secundum pondus nominum dissyllaborum sit פָּעַל pahal, ad cuius proportionem veniunt, hæc nomina, דְּבַר idest verbum, עָנָן idest nubes, נָחַשׁ idest serpens. In quibus vterque punctus vocalis de. a. debet esse cameç etiam in fine clausulæ, verumtamen quando tale nomen regit genitiuum primus punctus vertitur in seua, & secundus in pathach, vt דְּבַר יְהוָה idest verbum dñi, נָחַשׁ נָחָשׁ idest serpens serpētis. Sed quan

do l
men
meç
idef
sed
tis
non
net,
verl
dag
mei
car
idef
de i
hui
obl
que
hæ
In
fert
mu
eis.
diç
pu
les
זי
za
qu

CAP. SECVNDVM.

do littera prima nominis est gutturalis, etiam si tale nomen regat genitium vel formet pluralem numerum, cameç primæ litteræ vertit in pathachateph, vt עֵנַן יְהוָה idest nubes domini, עֵשֶׁן הָעִיר idest fumus ciuitatis, sed de hoc supra in cap. primo, in secunda regula de punctis vocalibus. Et in formatione numeri pluralis talium nominum primus cameç vertitur in seua, & secundus manet, vt חָכֵם חֲכָמִים idest sapiens, sapiētes, דְּבָרִים דְּבָרִים idest verbum, verba. Tria tamen ex his nominibus recipiunt dagues in vltima littera substantiali quādo formant numerum pluralem, hæc sunt נָמֵל נְמָלִים idest camellus, camelli, קָטָן קְטָנִים idest paruus, parui, שֵׁפָן שְׁפָנִים idest cuniculus, cuniculi. ¶ Hæc vero prædicta regula, de mutatione secundi cameç in pathach, quando nomen huius analogiæ regit genitium, etiam habet locum & obseruanda est in omnibus aliis nominibus dissyllabis quorum secundus punctus est cameç, quorum pondera hæc sunt פֶּעַל peal פֶּעַל pial פֶּעַל poal פֶּעַל pual. In numero autem plurali hæc quattuor pondera, etiam seruant cameç secundæ syllabæ, sicut alia supradicta. primum etiam punctum pro maiore parte non mutatur in eis. Sunt & alia pondera in nominibus dissyllabis prædictis quattuor contraria, scilicet quæ habent primum punctum vocalem cameç, & secundum variant per vocales, ad hunc modum פֶּעַל pael פֶּעַל pail פֶּעַל paol פֶּעַל paul, Qualia sunt, זָקֵן idest senex, נָזִיר idest nazareus, גָּדוֹל idest magnus, בָּרוּךְ idest benedictus. In quibus sit hæc regula, quod quando regunt genitium
aut

ORTHOGRAPHIAE

aut formant numerū pluralem cameç vertitur in seua, vt
 נָזִיר אֱלֹהִים .i. nazareus dei נָזִירִים .i. nazarei. Excipiū
 tur tamē nomina quarti pōderis pahul, quia si habēt da
 gues in secūda syllaba prim⁹ pūctus cameç vertitur in pa
 thach, vt תִּנּוּר תִּנּוּרִים .i. furnus, furni, nunq̃ tamē per
 dītur pūctus vocalis. a. Et generaliter quādo nomē habet
 dagues immedia littera: nunq̃ vel raro mutāt vocalē pri
 mae litterae in formatione numeri pluralis vel si regit ge
 nitiuū. Secūdus vero pūctus vocalis fere semper manet, ex
 cepto pōdere pael, vt זֶקֶן בֵּיתוֹ .i. senex domus suae. ¶ Ad
 dīmus alia duo pondera v̄sitata in sacra scriptura. f. פֶּעוּל
 peol פֶּעוּלִים peul, Qualia sunt אֶפּוֹד .i. suphumerale אֶפּוֹדִים
 idest termin⁹. In quorū pōderū primovocalis. e. scribitur
 per çere, in secūdo per seua. In quib⁹ nullus pūctus voca
 lis mutatur, siue regāt genitiuū, siue formēt plurale nume
 rū. ¶ Est deniq̃ aliud pōdus etiā frequentissimū in sacra
 scriptura. f. פֶּהֶל pehel, ad cuius proportionē hāc nomi
 na procedūt, אֶבֶן lapis, אֶרֶץ idest terra, חֶרֶב idest gla
 dius, מֶלֶךְ idest rex &c. In quibus vterq̃ pūctus vocalis
 est çegol, in aliquibus tamen primus pūctus est çere, vt
 חֶלֶב idest adeps, חֵלֶק idest pars &c. Et quādo vltima lit
 tera talis nominis fuerit gutturalis, secūdus pūctus ver
 titur in pathach, vt זֶבַח idest sacrificiū, סֶלַע idest petra
 vel rupis &c. Sed in fine clausule pathach efficitur cameç.
 Et quādo littera media est gutturalis ambę litterę primę
 veniunt cum pathach & accētū in prima, vt נֶעַר .i. puer.
 In omnibus autē aliis nominib⁹ huius proportionis cū
 fuerit finis clausule prim⁹ pūctus vertitur in cameç, ex
 ceptis

CAP. SECVNDVM.

ptis aliquibus quæ suum punctum vocalis. e. obseruant
etiam in fine clausulæ, Qualia sunt hæc. & quædam alia.

נָנֵד Idest pānus.

נָנֵד Idest incōspectu.

נָנֵח Idest confidentia.

נָנֵד Idest votum.

נָפֵן Idest vitis.

נָצַח Idest in æternum.

חֵלֶב Idest adeps.

סֵפֶר Idest liber.

חֵלֶק Idest pars.

עֵדֶן Idest voluptas.

מֶלֶךְ Idest rex.

עֵדֶר Idest grex.

מָתֵנָּה Idest frenum.

צֶדֶק Idest Iustitia.

¶ Et licet quando huiusmodi nomina regunt gentium non mutant sua puncta vocalia, tamen in formatione numeri pluralis mutant primum punctum in *serua*, & secundum in *carne*, vt *נָנֵדִים* idest *מַלְכִים* idest reges, *נָנֵדִים* idest vota, *סֵפֶרִים* idest libri. Sed si prima nominis littera fuerit gutturalis, illa in plurali subscribitur cum pathachateph, iuxta regulam superius expositam, vt *עֲבָדִים* idest serui, *חֲלָבִים* idest adeps, *חֲלָקִים* idest partes, & alia huiusmodi. Poterant hic alia multa pondera, & regulæ dari non solum de nominibus monosyllabis, & dissyllabis verumetiam de pollysyllabis, sed quæ positæ sunt hic, & supra in primo libro grammaticæ in capitulo de nomine, tam in regulis, quàm in exceptionibus earum, videntur sufficere ad introductionem incipientium, & ad communem vsum sacre scripturæ. Dicimus tamen pro conclusione, quod in aliis omnibus pōderib⁹ vel nominibus a prædictis, & etiā in pollysyllabis nominib⁹ rarissime mutantur puncta vocalia duarū primarū syllabarum, neq; etiā in nominib⁹

ORTHOGRAPHIAE

nibus quorum prima littera est gutturalis, non mutatur dico in formatione numeri pluralis, in regimine genitui neque in fine clausulae. Exemplum in nominibus dissyllabis, זאב זאבים idest lupus, lupi. Exemplum in polysyllabis, לַבְנָה לַבְנִים idest later, lateres, שושנה שושנים idest lilium, lilia. Exemplum de prima littera gutturali, עמוד עמודים idest columna, columnae, חרוץ חרוצים idest sollicitus, solliciti. ¶ Restat ad complementum Orthographiae nominum, ut de ultimis syllabis numeri pluralis dicamus, postquam de primis, & secundis in superioribus regulis discevimus. Ad huius rei noticiam rememoramus terminationes plurales nominum esse duas, scilicet masculinorum in.ım. foemininorū in.oth. ¶ Tūc sit haec prima regula, quod terminatio pluralis in.ım. scribenda est per pūctum chiric cum iod ociosa sequente, etiam si sit finis clausulae, דְּבָרִים idest verba. Et quando tale nomen plurale regit post se genitium, chiric mutatur in çere, & nihilominus manet iod littera ibi ociosa, ut דְּבָרֵי הַיָּמִים idest verba dierum. ¶ Secunda regula, quod terminatio pluralis in.oth. scribenda est, per holem cum vau ociosa, etiam in fine clausulae pro maiore parte, ut אִשּׁוֹת idest mulieres, & dato quod nomen illud plurale regat genitiuū punctus ille vocalis non mutatur, ut בָּנוֹת מְלָכִים idest filiae regum. ¶ Tertia regula, quod numerus dualis, qui semper terminatur in.ım. cum iod consonante, requirit penultimā syllabam cum pūcto pathach & cum accentu in eadem, ut יָדַי idest manus, שָׁמַיִם idest coeli. Et si ante penultima syllaba ha-

bues

CAP. TERTIVM.

buerit punctum vocalis. a. ille debet esse cameç, vt patet in exēplis dictis. Et in fine clausulæ punctus ille pathach penultimæ syllabæ vertitur in cameç, vt Genesis primo, וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְרִקְיעַ שָׁמַיִם idest & vocauit deus firmamentum coelum. Hactenus de Orthographia nominum, quantum ad vtrunque numerum. ¶ Verumtamen est notandum, quod hoc nomen אֲשֶׁר asser si habeat litteram sin cum puncto çegol est relatiuum quis vel qui, vel coniunctio quod. si autem habeat sin cum çere est nomen vnus tribus israel, sed relatiuum inseparabile. scilicet וְ אֲשֶׁר habet punctum çegol, & post eum sequitur dagues, vt מֶלֶךְ שְׁלֹמֹה idest lectulus qui solomoni.

¶ Cap. tertium, de casibus nominū, & de pro
nominibus, tam primitiuis, q̃ deriuatiuis.

IN capitulo quarto, secundi libri Artis grammaticæ dictum est, quod nomina hebraica per casus non variantur terminationibus, sed articulis, qui sunt duplices primi dicuntur inseparabiles, qui sunt quædam litteræ ad ditæ nominibus per compositionem in principio dictio nis designatæ in hac dictione. הַלֵּמַח Oportet ergo videre quibus punctis vocalibus illæ litteræ debeant subscri. Sit ergo prima regula, quod quando prædictæ litteræ debent scribi cum puncto vocalis. a. ille pro maiore parte debet esse pathach, Cuius ratio est, quia littera prima nominis venit cum puncto dagues quem non potest præcedere punctus principalis, vt מֶלֶךְ הַמֶּלֶךְ idest rex, לֵלֵךְ idest regi, מֶלֶךְ idest rege, verum si prima nominis littera fuerit aliqua istarum quinque, א ה ה ע ר quæ non recipiunt

ORTHOGRAPHIAE

piunt dagues, tunc praedicti articuli possunt scribi cum
 cameç, vt **הָאִישׁ** idest vir, **לְאִישׁ** idest viro, **בְּאִישׁ**
 idest in viro. In hoc autē nomine, **אֶרֶץ** idest terra, quā
 do praedicti articuli veniunt cum cameç, mutatur çegol
 primæ litteræ in cameç, vt **הָאֶרֶץ** idest terra, **לְאֶרֶץ**
 idest terræ, **בְּאֶרֶץ** idest in terra. Hoc intelligitur verū
 nisi regat genitiuum, quia tunc non mutatur pūctus pri
 mæ litteræ, vt **בְּאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים** .i. in terra Philistinorū.
¶ Secūda regula, qđ in nominibus duarū syllabarū, pri
 ma quādo prima littera fuerit gutturalis praedicti articuli
 sæpius veniunt cum pūcto çegol, **הַהָרִים** idest montes.
¶ Tertia regula, quod quando nomen regit genitiuum
 illi duo articuli lamed, & beth subscribuntur per seua, vt
לְקוֹל שָׂרִי .i. voci sare, **בְּאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים** .i. in terra Phil
 istinorū. Eodē etiā modo pūctuatur istæ duę litterę in no
 mine ppro, vt Gen. 7. **וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ** .i. dixit deus
 noe. & Nume. 12. **בְּעַבְדִּי בְּמֹשֶׁה** .i. in seruo meo in Moy
 se. Hæc regula fallit quādo prima nominis littera scribit̃
 per seua, quia tunc isti duo articuli subscribuntur per chi
 ric, vt **לְשֹׁלֹמֹה** idest Salomoni, **בְּצִדְקָה** idest in iusti
 tia. **¶** Quarta regula, quod articulus mem fere semper
 scribitur per çere, **מֵאִישׁ** .i. a viro, excepto quādo prima
 nominis littera venit cū seua, quia tunc mem scribitur p
 chiric, vt **מִצְדִּיקָה** .i. de iustitia, & post litterā mem sequit̃
 littera cū dagues, vt patet hic. **¶** Quinta regula, qđ litte
 ra he in principio dictionis posita, nō vt sit articulus desig
 nans casum, sed ad denotādū admirationē interrogatio
 nem aut relationē si debeat scribi cū pūcto vocalis. a. ille
 erit

CAP. TERTIVM.

erit pathachateph. Exēplū de interrogatione, vt Exo.2.
 וְהָאֵלֹהִים יִקְרָאֵנִי .i. si ibo & vocabo: Exēplū de admira-
 tione, vt Gen.18. הֲשֹׁפֵט כָּל הָאָרֶץ .i. nūquid iudex om-
 nis terre. Exēplū de relatione. Gen.46. כָּל הַנֶּפֶשׁ לְבֵית .i. omnis anima de domo Iacob q̄ venit &c.
 ¶ Sexta regula, de his duab⁹ litteris כ caph, & ו vau q̄
 solēt poni sep⁹ p cōpositionē in principio nominis. f. qđ
 istæ duæ litteræ, quādo debēt subscribi cū pūcto vocalis
 a. obseruāt regulā primā hui⁹ cap. quātū ad vtrāq; partē
 ei⁹. Exēplū primū, vt כֶּמֶלֶךְ .i. sicut rex, וְלַיְלָה .i. & nox.
 Exēplū secūdu, vt כְּאִישׁ .i. sicut vir, וְאָח .i. & frater.
 ¶ Variātur secūdo castis nominū p articulos separabiles
 qui & prepositiones dicūtur, de quorū recta pūctuatione
 sit hæc vnica regula, qđ וֵלְ אֵלְ sel el אֶת eth, veniūt cū
 çegol, & hoc verū est quādo, אֶת habet xgulā machaph
 alias scribit p çere, sed מִן min עַם him, veniūt cū chiric
 sine iod octofa. Et hoc causa differētiae horū vocabulorū
 quādo sunt ppositiones, & quādo sunt noia aliarū rerū,
 quia tūc aliter pūctuātur, nā וֵלְ est error אֶל est de
 אֶת est ligo מִן est gen⁹ עַם est fortitudo. ¶ Dicam⁹ cōse-
 quēter de pnomīnū Orthographia, q̄ vt superi⁹ dixim⁹
 sunt duplicia. f. primitiua & deriuatiua. Primitiuū ergo p
 nomē primę psonę. f. אֲנִי .i. אֶנְכִי .i. ego. Primo modo
 scribit aleph ei⁹ p pathachateph cū accētu in vltima, sed
 in fine clausule p cameç cū accētu in ea, vt Iu.15. וְאָמַר
 אֲנִי .i. & dixit: ego. Secūdo modo scribit aleph p cameç,
 & cū accētu in vltima syllaba, sed in fine clausule cū accē-
 tu i penultima, vt Gen.25. כִּי עָרָף אֶנְכִי .i. q̄a lassus ego.

Geni

ORTHOGRAPHIAE

¶ Genitiuus huius pronominis, scilicet **אֲנִי** idest mei debet habere lamed cum dagues, vt differat ab illo nomine **אֲנִי** qui est, est error vel dolus, secundi Regum tertio. In datiuo non dicimus **אֵלַי** eli ratione differentie ad nomen dei compositum, quod est deus meus, sed dicimus **לִי** vel **אֵלַי** idest mihi, in quo venit aleph per çere, lamed per pathach, sed in fine clausulæ per cameç. Et generaliter hæc terminatio. at. in hebræo inquacunque dictione obseruat hanc regulam, quod venit cum puncto pathach & in fine clausulæ cum cameç, excepto hoc nomine dei **אֲדֹנַי** adonai quod semper scribitur cum cameç, ad differentiam eiusdem vocabuli quando est nomen pertinens ad homines qui dicuntur domini mei, & tunc obseruat dictam regulam. Alia est ratio, de hoc nomine **אֲדֹנַי** idest omnipotens quod scribitur iuxta regulam prædictam, quia non coincidit cum alio nomine ad homines pertinente. ¶ Accusatiuus huius pronominis, scilicet **אַתָּה** habet primam litteram cum puncto holem cum deberet esse çere vel çegol, sed mutatus est punctus vocalis ratione differentie, ad hoc nomen compositum cum pronomine **אַתָּה** qd est ligo meus. ¶ Ablatiuus, scilicet **מִמֶּנִּי** habet mem secundum cum çegol & dagues, & litteram nun cum dagues. Et similiter aliæ duæ voces eiusdem ablatiui, scilicet **מִמֶּנִּי** vel **מִמֶּנִּי** habent nun cum dagues, ad differentiam huius nominis **מִמֶּנִּי** quod numerum significat. Esaia. 65. ¶ Nominatiuus **אֲנַחְנוּ** idest nos habet aleph cum pathachateph & nun primum cum pathach. Eodem modo secunda vox eius, **וְהֵנוּ** & in fine clausulæ nun venit per

CAP. TERTIVM.

per cameç. Tertia vox eius אָנִי et genitiuus sequens, si
 militer & datiuus cum accusatiuo habent penultimā scri-
 ptam per cameç cum accētu in eadem, etiam si ponatur
 in fine clausulæ. Secunda vox datiuī אֵלַי venit cum
 puncto çere in vtraque syllaba, ad differentiam nominis
 compositi, אֵלַיִךְ idest principes vel fortes nostri quod
 habet çegol in secunda syllaba. Ablatiuus, מֵאֵנִי idest
 nobis habet in secunda çegol cum dagues in duabus lit-
 teris. ¶ Secundæ personæ pronomē אַתָּה vel אַתָּ idest
 tu. In nominatiuo vox masculina habet aleph cum pa-
 thach, & thau cum cameç, sed in fine clausulæ vtraque
 littera habet cameç cum accentu in prima. Vox foemini-
 na habet pathach in prima littera, & seua cum dagues in
 secunda, etiam in fine clausulæ. Genitiuus, שְׁלִיךְ idest
 tui in voce masculina habet çegol in prima littera, & seua
 cum dagues in secunda. Vox foeminina שְׁלִיכָה habet çe-
 gol in prima littera, sed cameç cum dagues in secunda.
 Datiui vox masculina, לִי idest tibi, habet seua in prima
 littera. Vox secunda, אֵלַיִךְ prima habet çere in prima,
 & çegol in secunda cum iod ociosa. Vox foeminina, לִיכָה
 habet cameç in prima littera. Vox secunda, אֵלַיִךְ pri-
 ma habet çere in prima littera, & pathach cum accentu
 in secunda, sed in fine clausulæ pathach vertitur in cameç.
 Accusatiui vox masculina prima, אַתָּה idest te clara est,
 secunda אַתָּכָה post primā litteram habet cameç in dua-
 bus sequentibus cum accentu in littera thau. Vox foemi-
 nina prima אַתָּךְ habet litteram thau cum cameç, secun-
 da cum çere, & vtraque sine dagues. Ablatiui vox mascu-

Z lina

ORTHOGRAPHIAE

lina, מִמֶּךָ idest a te, habet secundā mem cum seua & dagues, vox foeminina habet eandem mem cum cere & dagues. In omnibus vero casibus numeri singularis littera vltima chaph in vocibus masculinis habet punctum cameç in foemininis seua. ¶ Nominatiuus pluralis in voce masculina, אַתֶּם idest, vos venit aleph cū pathach & thau cum çegol & dagues. similiter in prima voce foeminina, scilicet אַתְּ In secunda vero, scilicet אַתְּנָה venit aleph cum pathach, & thau cum cere & dagues & accentu, & finalis nun cum cameç. ¶ Genitiui vox masculina, שֵׁלְכֶם idest vestrum habet sin litteram cum çegol, & lamed cum cameç & dagues & caph cum çegol. Eodē modo scribitur foeminina vox. ¶ Dativi prima vox masculina, לָכֶם idest vobis habet lamed cum cameç & caph cum çegol hoc verum est. In his tribus casibus .f. datiuo accusatiuo & ablatiuo, tam in voce masculina, q̃ in foeminina. Secunda vox masculina, אֵלֵיכֶם habet aleph cum pathach, & lamed cum cere, & iod ociosa sequente. Eodem modo scribēda est prima vox foeminina, אֵלֵיכֶן. Altæ duæ voces foemininae .f. לֵכֶן לֵכְנָה scribēdę sunt sicut prima vox masculina. Et hoc differentię causa. nam hęc distio לֵכֶן cum puncto cere, est aduerbiū propterea. ¶ Accusatiui vtraque vox, אַתְּכֶם אַתְּכֶן idest vos habet aleph cū çegol. ¶ Ablatiui prima vox masculina, מִכֶּם idest a vobis ex dictis patet, quia chaph venit per çegol & cum dagues, secunda מִמֶּכֶם habet secundam mem cum seua & dagues & chaph sine dagues. Eisdem modis scribendę sunt duæ voces foemininae.

Et

CAP. TERTIVM.

Et generaliter in hoc numero plurali omnes voces masculinæ terminantur in littera mem, femininæ in nun per omnes casus. Tertię personę primum pronomen, scilicet **הוּ** hu, idest ille scribitur in voce masculina per he cum vau surec & aleph ociosa, in voce feminina, **היא** idest illa scribitur per chiric in prima littera cum vau & aleph ociosis. Et aliquando loco vau ponitur iod ociosa. Genitiui vox masculina, **הוּ** idest illius habet lamed cum dagues, & in fine vau octosa. Vox feminina scribitur eodē modo, sed cū he octosa in fine, quæ ab ali quibus scribitur cum puncto mapic, qui denotat genus femininum. Datiui prima vox masculina, **לוּ** idest illi, venit cum vau ociosa in fine, & hoc ratione differentię. nam eadem dictio cū aleph ociosa in fine, significat nō. Secunda vox masculina. s. **לוּ** habet aleph cum çere, & lamed cum cameç cum iod ociosa sequēte & in fine vau, quæ recolligitur cum vocali præcedēte. Est enim regula, quod omnis terminatio de **לוּ** semper scribitur cum cameç. Prima vox feminina **לָהּ** habet lamed cū cameç, & in fine he cum mapic. Secūda vox feminina **לָהּ** habet aleph per çere, & lamed cum çegol & accentu sequēte iod ociosa, & he in fine cum cameç. Accusatiui vox masculina, **לוּ** idest illum clara est, nisi qđ habet thau exil le. Vox feminina habet he in fine cū mapic. scilicet **לָהּ**. Ablatiui prima vox masculina, **לוּ** illo habet çegol cū dagues in secūda, mem cum accētu in eadem, & nun sequēs etiam scribitur cum dagues. Secunda vox masculina **לוּ** in secunda littera nun, habet çere cum dagues

ORTHOGRAPHIAE

& cum accentu. Tertia vox masculina מְנַהֵרִי habet primā
 litteram cum çegol & accentu, & secundam cum seuā.
 Vox vnica foemina, מְנַחֵהִי idest illa eodem modo scri
 benda est sicut prima vox masculina, excepta terminatio
 ne. Nominatiuus pluralis in prima voce masculina, הֵם
 idest illi, habet he cum çere, secūda הֵמָּה similiter vt pri
 ma habet he cū çere & accentu, & mem cū dagues. Eodē
 modo duæ voces foemininæ הֵן הֵנָּה habent he cum çe
 re & accentu, & in secunda voce venit nun cum dagues.
 In omnibus autem aliis casibus huius numeri pluralis, lit
 tera he venit cū çegol, tam in vocibus masculinis, quam
 in foemininis, excepta secunda voce foeminina ablatiui
 מֵהֵנָּה quæ habet he cum çere, sicut in nominatiuo. Et
 similiter in isto pronomine omnes voces masculinæ plu
 rales terminantur in mem, & omnes foemininæ in nun,
 Omnia alia clara sunt, nisi quod ille datiuus לִמּוֹ habet
 lamed cum cameç & accentu, ille autem datiuus אֵלַיִמוֹ
 habet duas primas litteras cum çere, sequente iod ociosa.
 In secundo pronomine tercię personæ/omnia clara sunt,
 exceptis nominatiuis, nam זֶה idest iste habet çegol in
 prima littera, & he ociosam in fine, זֵאת idest ista habet
 aleph ociosam in medio, אֵלֶּיהָ idest isti vel istæ habet
 aleph cum çere & accentu, & lamed cū çegol & dagues.
¶ De pronomibus deriuatiuis, quę semper veniunt
 in compositione cum nominibus, dicemus secundum or
 dinem capituli præcedentis, primo dicendo de nominib⁹
 compositis cum pronomine, quę sunt monosyllaba, dein
 de de aliis. Pro primis rememoranda sunt quinque pon
dera

CAP. TERTIVM.

dera vocabulorum prius declarata, scilicet כַּל כַּל כַּל כַּל כַּל In quibus omnibus sit hæc regula, quod pro maiore parte talia nomina in sua compositione non mutant primum punctum vocalem, vt יָד idest manus, יָדִי idest manus mea, גֵּר idest peregrinus, גֵּרְךָ idest peregrinus tuus. שִׁיר idest canticum, שִׁירִי idest canticum eius, בּוֹר idest puteus, בּוֹרִי idest puteus meus, צוּר idest petra, צוּרִי idest petra sua. Ab ista tamen regula quædam nomina composita excipiuntur, nam בַּת idest filia, בַּתִּי idest filia mea mutat primum punctum in chiric, נָת idest torcular, נָתִי idest torcular meum, פֶּת idest bucella panis, פֶּתִי idest bucella mea, אִם idest mater, אִמִּי idest mater mea, חֶץ idest sagitta, חֶצִי idest sagitta mea, בֶּן idest filius, בֶּנְךָ idest filius tuus, & hoc in sola secunda persona, nam in aliis personis obseruat regulam, חֹק idest præceptum, חֹקִי idest præceptum meum, Et quædam alia excipiuntur vt in sacra scriptura aparet.

¶ De nominibus autem compositis duarum syllabarum sit hæc regula generalis, quod omnes quinque analogiæ ponderum superius dictæ, & incipientes a vocali. a. qui est punctus cameç, in compositione cum pronomine punctus vertitur in seua, vt דְּבַר idest verbum, דְּבַרִּי idest verbum meum, זָקֵן idest senex, זָקֵנִי idest senes tui, & sic de aliis. Sed quando secundus punctus nominis fuerit vocalis. a. debet esse cameç in compositione, vt דְּבַרִּי idest verbum meum, דְּבַרְךָ idest verbum tuum, & in fine clausulæ vltima littera substantialis habet çegol, vt דְּבַרְךָ idest verbū tuū, דְּבַרִּי idest verbum suū, exceptis

ORTHOGRAPHIAE

his duobus quæ veniunt cum pathach. דְּבַרְכֶם דְּבַרְכֶן
 Sed in nominibus illius ponderis פַּיִל pail in compo-
 sitionib⁹ pronominis primus pūctus pathach vertitur in
 in çere, vt בֵּית idest domus, בֵּיתִי idest domus mea,
 בֵּיתְךָ idest domus tua בֵּיתוֹ idest domus sua. In nominibus etiā
 huius ponderis פֶּחֶל pehel. pro maiore parte çegol vel
 çere primæ litteræ in compositione vertitur in pūctum
 pathach, vt מֶלֶךְ idest rex, מֶלֶכְךָ מֶלֶכִּי idest rex
 meus tuus suus. Aliquando ille punctus vertitur in chi-
 ric, vt סֶפֶר idest liber, סֶפְרֶךָ סֶפְרִי .i. liber meus
 tuus suus. Aliquando ille punctus manet, & non muta-
 tur maxime, quando prima nominis littera fuerit guttu-
 ralis, vt חֵלֶךְ idest pars, חֵלְךָ חֵלְקִי idest pars
 mea tua sua. Et in quolibet horum membrorū reperiun-
 tur multa exempla in sacra scriptura. In aliis autē nomi-
 nibus non incipientibus a puncto vocalis. a. sed ab aliis,
 regula generalis est, quod pro maiore parte non mutant
 sua puncta prima in compositione cum pronomine, vt
 אֶזְרִי idest cingulum אֶזְרֶךָ אֶזְרוּ idest cingu-
 lum meū tuū suū, זֶרֶל idest fors, זֶרְלִי זֶרְלֶךָ זֶרְלוֹ
 idest fors mea tua sua. גְּבוּל idest terminus גְּבוּלְךָ
 גְּבוּלִי idest terminus meus tuus suus. Haftenus de primo
 puncto vocali, in nominibus compositis. De secūdo au-
 tem etiā dictum est, quod rarissime mutatur. De ter-
 tia vero syllaba inquā nōmē compositum terminatur,
 Dicimus quod debet scribi cum illis punctis vocalibus
 in casibus obliquis quos superius notauimus in pro-
 nomine primitiuo. Exceptis quibusdam paucis in quib⁹

bus talis terminatio non obseruat, sed habet quandam
 aliam quæ in nullo casu pronominis primitiui in venie-
 batur, vt דְּבַרְךָ idest verbum tuum fœmininum, in
 quo nomine venit vltima littera cum çere. Eodem mo-
 do, דְּבַרְרִי idest verbum suum masculinum. similiter
 דְּבָרֵם idest verbum suum vel illorum דְּבָרָן idest ver-
 bum suum vel illarum. In quibus duobus vltima litte-
 ra venit cum puncto cameç. Alia plurima poterant hic
 adduci, quæ breuitatis gratia omittimus putantes ista
 sufficere incipientibus, prouecti autem ex his multa alia
 intelligent. ¶ Denique addamus hic, quod hæc dictio
 כֹּל col idest omnis, quæ scribitur cum cameç & legitur
 per holem, in compositione pronominis mutat cameç
 in surec, & lamed venit cum dagues, vt כְּלִי כֶּלֶךְ כְּלוּ
 כֹּלֵם כֹּלֵכֶם כֹּלֵנוּ כֹּלֵכֶם idest omnis ego tu, ille, nos, vos, illi.

¶ Capitulum quartum, de Orthographia
 verborum, quantum ad omnes voces &
 coniugationes. Et in primis dicemus de vo-
 ce actiua primæ coniugationis.

Procedemus circa descriptionem rectam seu Ortho-
 graphiam verborum hebraicorum, tam regula-
 rium, quàm irregularium eo ordine quo supra in secun-
 do nostræ grammaticæ libro tradita sunt. Et quia ibi-
 dem capite septimo posuimus quattuor verborū regula-
 riū cōiugationes, quæ sunt istæ פָּקַד הִפְקִיד פִּקַּד פִּקְדָּה
 Incipiam⁹ ergo a verbis primæ cōiugationis quorū exē-
 plar fuit, hoc אָבַד, פָּקַד .i. visitauit, de quo sit hæc prima
 regula, qđ prima positio verborū hui⁹ cōiugationis .i. ter

ORTHOGRAPHIAE

tia persona singularis præteriti indicatiui modi, scriben-
 da est per cameç in prima littera & cum pathach & accē-
 tu in secunda, sed in fine clausulæ vterque pūctus debet
 esse cameç, vt Genesis.12. וַיִּהְיֶה פָּקֶד אֶת שָׂרָה בְּאֶשֶׁר
 אָמַר idest & domin⁹ visitauit saram sicut dixit. Verū vt
 alias diximus quando post tali verbi primam vocem se-
 quitur dictio monosyllaba vel dictio habēs accentum in
 prima syllaba, tunc & hoc verbum habet accentum in
 prima, vt Genesis primo, קָרָא לִילָה idest vocauit no-
 ctē. & Numeri.27. וְשָׁאַל לוֹ idest & interrogabit eū.
 Et quia etiam diximus, quod prima positio primæ con-
 iugationis est trifaria, in aliis duabus a prædicta, dicimus
 quod primus punctus debet esse cameç/secundus cere, vt
 חָפֵץ idest voluit, vel holem, vt יָכַל idest potuit &c. In
 aliis autem vocibus huius præteriti, tam in numero sin-
 gulari, quā in plurali sit eadem regula generalis, quod
 quando primæ duæ litteræ debent scribi cum pūctis vo-
 calis. a. primus semper debet esse cameç, secundus pathach,
 vt בִּבְרַחְתָּ idest visitasti, בִּבְרַחְתִּי idest visitauit &c. verum
 in fine clausulæ, vt diximus vterque punctus debet esse ca-
 meç, vt Genesis tertio, מִמֶּנּוּ אָכַלְתָּ idest ex eo comedi-
 sti. Hæc etiam regula est vera in omnibus prædictis indi-
 catiui, tam in voce passiuā, quā in actiuā/ & hoc in om-
 nibus coniugationibus, quando secunda littera habet pū-
 ctum vocalis. a. quia debet esse pathach, & in fine clausulæ
 cameç. Exemplum in secunda coniugatione, בִּבְרַחְתָּ idest
 visitasti. & Exodi. 34. שָׁפַרְתָּ אֶשְׁרָיִךְ idest quas fregisti.
 Vox autē fœminina tertiæ personæ singularis huius præ-
teris

CAP. QVARTVM. ○

teriti, scilicet פִּקְדָה debet habere punctum seu in se-
 cunda littera, sed in fine clausulæ eadem secunda littera de-
 bet habere cameç cum accentu, vt Iudicū. 5. חֵלֶב נָתַנָּה .
 idest lac dedit . In secunda persona singulari masculina
 huius præteriti, פִּקַּדְתָּ idest visitasti littera thau debet
 habere cameç cū dagues. In voce vero foemina, פִּקַּדְתְּ
 eadem littera thau venit cum seu & puncto dagues . Et
 hæc regula secundæ personæ singularis huius præteriti in
 vtraque voce, est generaliter obseruanda in omnibus ver-
 borum vocibus & coniugationibus. In quibus & etiam
 in prima persona singulari, scilicet פִּקַּדְתִּי idest visitavi
 semper accentus venit in littera substāiali media, nisi quā-
 do apponitur ei littera vau in principio, quia tunc accen-
 tus est in vltima syllaba, vt Deutero. 7. וְאַכְלִיתָ אֶת כָּל הָעַמִּים
 idest deuorabis omnes populos. ¶ Tertiā perso-
 na pluralis, scilicet פִּקְדוּ idest visitauerunt obseruat
 regulam tertiæ personæ singularis foemininæ prius dictā,
 sed eidem regulæ nūc addimus, quod quando littera me-
 dia fuerit gutturalis, punctus seu vertitur in pathachar-
 teph, vt צָעֲקָה idest clamauit, צָעֲקוּ idest clamauerunt.
 ¶ Secunda persona pluralis, siue masculina, siue foemini-
 na habet primam litteram cum pūcto seu, & thau cum
 çegol, vt פִּקַּדְתֶּם פִּקַּדְתִּי idest visitastis, sed si prima lit-
 tera fuerit gutturalis seu auertitur in pathach, vt אָהַבְתֶּם
 idest amastis. ¶ Participii præsentis prima vox masculi-
 na singularis habet holem in prima littera cum vau octo-
 sa sequente, quæ etiam aliquando non ponitur, & in secū-
 da littera debet scribi cum çere & accentu in vltima, vt
 .i.

ORTHOGRAPHIAE

פֹּקֵד idest visitans, vel qui visitat. Et hæc descriptio fit ratione differentiae ad quædam nomina huius analogiae **פֹּהֵל** pohel, quæ in secunda littera habent punctum segol & accentum in prima, vt **חֹדֶשׁ** idest mēsis, **קֹדֶשׁ** idest sanctitas, **שֹׁרֶשׁ** idest radix. In huiusmodi etiam nominibus quando littera media fuerit gutturalis ipsa scribitur per punctum pathach, vt **צֹהַר** idest fenestra, **בֹּרֶךְ** idest arx, **דֹּחַן** idest milium. Quod in hoc participio nunquam contingit, verum si vltima eius littera fuerit hain ע siue ח cheth, scribitur talis littera cum puncto pathach, vt **שׁוֹמֵעַ** idest audiens, **בּוֹרֵחַ** idest fugiens, Aliquando tamen illa littera vltima venit sine puncto, sed præcedens littera habet pathach. Psal. 95. **הַנּוֹמֵעַ אָזֶן** idest qui plantat aurem. ¶ Vox foemina huius participii, scilicet **פֹּקֶדֶת** idest quæ visitat habet duplex segol in duabus vltimis eius litteris, sed in fine clausulae littera media scribitur cum cameç cum accētu in eadem, vt prius habebat vt Iosuae. 2. **וַיָּחַוּמָהּ הִיא יוֹשֶׁבֶת** idest & in muro illa habitabat. ¶ Vox masculina pluralis, **פֹּקְדִים** idest qui visitant habet seua in secunda littera semper, nisi quādo littera media fuerit gutturalis, quia tunc loco seua scribenda est cū pathachateph, vt **אוֹהֲבִים** idest qui amant. Et in hoc puncto seua differt hoc participium a nomine plurali terminato in-im. quod pro maiore parte venit cum cameç, vt **חֳדָשִׁים** idest menses, **קֳדָשִׁים** idest sanctitates, **שִׁרְשִׁים** idest radices. ¶ Vox etiā foemina pluralis habet seua in media littera, & hoc etiam ratione differentiae dictæ ad nomina pluralia.

Futu

CAP. QVARTVM.

¶ Futuri indicatiui modi litteræ accidentales hac dictio-
 ne **יָפְקוֹד** memoratæ, scribendæ sunt cum puncto chiric
 in hac prima coniugatione, excepto aleph quod scri-
 bitur per **çegol**. Et hoc ratione differentię ad tertiam
 personam singularem masculinam eiusdem futuri, quia
 saltem in sono vocali coincideret cum ea, scilicet **יָפְקוֹד**
 iphquod. **¶** Prima persona singularis huius futuri du-
 as habet voces earum prima, **אֶפְקוֹד** idest visitabo, ha-
 bet holem in mediâ sua littera cum vau ociosa sequente,
 quæ tamen aliquando dimittitur. Secunda vox **אֶפְקֹדָה**
 habet eandem mediam litteram cum seua. Et breui-
 tatis gratia, huius futuri omnes voces quæ sunt duo
 decim, duabus regulis Orthographiæ comprehen-
 di possunt, nam septem earum scribuntur cum holem
 in littera mediâ, excepto si illa littera mediâ vel vltima
 fuerit gutturalis, quia tunc scribenda est cum puncto
 pathach, vt **אֶשְׁמַע** idest audiam, **אֶצְעַק** idest clama-
 bo. Et in fine clausulæ pathach vertitur in **cameç**, vt
 Numeri decimo quarto. **וְהָיָה לָּא תִצְלָה** idest & ipsa
 non proficiet. & Exodi vigesimo. **וְלֹא תִנְאָף** idest non
 fornicaberis. Aliæ quinque voces huius futuri veniunt
 cum seua littera mediâ, nisi fuerit littera gutturalis, quia
 tunc scribenda est cum pathach, vt **אֶפְקֹדָה** idest cla-
 mabo, & in fine clausulæ punctus litteræ mediæ sem-
 per debet esse **cameç**, vt Numeri decimo sexto, **וַיִּקְדָּשׁוּ**
 idest & sanctificati sunt. Hactenus de toto futuro pri-
 mæ coniugationis in voce actiua. Sed pro aliis futuris

ris

ORTHOGRAPHIAE

ris & huius & aliarum coniugationum sit hæc regula generalis de litteris istis quattuor accidentalibus, scilicet qđ in prima cōiugatione, tam in voce passiuā, quā in actiua veniunt cum pūcto chiric, excepto aleph quod habet çegol, vt in voce passiuā, **אָפֵקֵד תִּפְקֵד** idest visitabor, visitaberis. ¶ In secunda autem coniugatione prædictę litterę in vtraque voce actiua & passiuā scribūtur per se uā, excepto aleph quod venit cum pathach, vt **אֵפֵקֵד תֵּפְקֵד** idest visitabo, visitabis, **אֵפֵקֵד תֵּפְקֵד** idest visita bor, visitaberis. ¶ In tertiā vero coniugatione eadem lit terę in voce actiua scribuntur cum pathach omnes. In voce passiuā omēs cū surec vel cameçchateph, vt **אֶפֵקֵד אֶפֵקֵד** idest faciam visitare, **אֶפֵקֵד אֶפֵקֵד** idest visitabor. ¶ De nique in quarta cōiugatione hę litterę in voce actiua scri buntur, sicut in secunda coniugatione. In voce autem pas siuā scribuntur ad modum vocis actiuę primę coniuga tionis, vt **אֶתִּפְקֵד תִּתְּפְקֵד** idest visitabo me, visitasti te. ¶ Alię autem mutationes pūctuationis harum litterarū futuri, quę accidunt quando prima littera substantialis verbi fuerit gutturalis, iam declaratę sunt in cap. septimo, secundi libri circa futurum primę coniugationis. Solum restat futurum huius verbi, **אָמַר** idest dixit. nam sæpius in fine clausulę littera eius mediā punctuatur cum çere loco pathach, vt Prouerbiorum primo, **אָמַר יְהוָה תֹּאמַר** idest dicta sua dicet. ¶ Imperatiui modi secunda per sona singularis masculina tribus modis scribi solet, pri mo, **בִּקֵּד** idest visita, vbi prima littera punctuatur per cameç, & si gutturalis per pathach. Et quando illa littera

fuer

CAP. QVARTVM. ○

fuerit aleph scribitur per çegol, vt Ezechiel. tertio, אֵלֶּף
 אֵת הַפְּנִיָּה הַזֹּאת idest comedere volumen istud. Secun-
 do modo ista persona scribitur per seua in prima littera,
 & per holem in secunda, vt פֶּקֶד Sed quando tertia huius
 verbi littera habuerit accentum machaph, pūctus mediæ
 litteræ holem vertitur in cameç proferendum vt holem,
 vt Esaiæ. 38. אֲנִי יְהוָה זָכָר נָא idest obsecro domine
 memento quæso. Tertio modo hæc secunda persona scri-
 bitur per seua in prima littera, & pathach in secunda, vt
 פֶּקֶד et in fine clausulæ pathach vertitur in cameç, vt pri-
 mi Regum tertio, שׁוּב שָׁכֵב idest reuertere & dormi.
 De alijs autem vocibus huius imperatiui nihil aliud oc-
 currit dicendum, quàm id quod dictum est in secundo libro
 grammaticæ super imperatiuo primæ coniugationis.

¶ Infinitiuus primæ coniugationis semper est similis se-
 cundæ personæ singulari masculinæ imperatiui, secundū
 tres modos eius iā dictos. Ideo nihil hic amplius dicem⁹.

¶ Litteræ vero quattuor, quæ huic infinitiuo adduntur
 pro gerundijs habendis, scilicet פְּעֻלָּה In hac prima cō-
 iugatione subscribuntur per chiric, & tunc prima littera
 substantialis verbi scribitur cum raphe vel sine dagues,
 excepta littera mem, quia post eam prima littera verbi ha-
 bet dagues, & hoc ad supplendum litteram nun, quæ ibi
 dimittitur, vt etiam dictum est in secundo libro gramma-
 ticæ. Verum quando prima littera substantialis verbi fue-
 rit gutturalis istæ quattuor litteræ perdunt chiric, & acci-
 piunt quandoq; pathach, vt Psalmo nono, לְעִרְךָ אֲנֹכִי
 idest ad fortificandum hominem, quandoque çegol, vt
 ps.

ORTHOGRAPHIAE

Psalmo.41. **אָלִי אֶמֶר** idest in dicendo mihi. In aliis
 vero coniugationibus istae quattuor litterae gerundio-
 rum scribuntur per seua prope semper. ¶ Duæ autem
 litterae denotantes subiunctiuum, scilicet **כִּי** tam in ista
 quàm in aliis coniugationibus scribuntur per seua, vt
אֶפְקְדִי idest cum visitem, **אֶפְקְדֵנוּ** idest cum visitemus.
 ¶ Hæc de voce actiua primæ coniugationis. ¶ Passiue
 vocis primæ coniugationis præteritum in omnibus suis
 vocibus habet nun subscriptam cum chiric, deinde se-
 ptem ex illis vocibus habent pathach in littera media,
 aliae duæ habent seua in eadem littera media. Exemplum
 primi, **נִפְקַד** idest visitatus fuit, **נִפְקַדְתָּ** idest visitatus
 fuisti. Exemplum secundî, **נִפְקְדָה** idest visitata fuit,
נִפְקְדוּ idest visitati vel visitate fuerunt. Sed in fine clausulæ hoc
 præteritum mutat pathach in cameç, vt Esaiæ. 40.
לֹא נִעְדָר idest nec vllum reliquum fuit. Quan-
 do autem prima verbi littera substantialis fuerit guttura-
 lis variantur puncta vocalia, vt in septimo capitulo secu-
 di libri, dictum est. ¶ In tempore præsentis omnes voces
 habent cameç in littera media, & hoc fit gratia differen-
 tiæ ad tempus præteritum, vt **נִפְקַד** idest qui visitatur,
נִפְקְדִים idest qui sunt visitati. ¶ In futuro iam dictum
 est, quod litterae accidentales scribuntur per chiric/ & aleph
 per çegol, sed littera substantialis prima venit cum cameç:
 & habet dagues ad supplendum defectum litteræ nun,
 vt **אֶפְקַד** idest visitabor, **תִּפְקַד** idest visitaberis. ¶ In
 imperatiuo he littera accidentalis venit cū chiric, & prima
 verbi littera substantialis cū cameç & dagues, vt **הִפְקֵד**
idest

CAP. QVARTVM.

ideſt viſitare, vel ſis viſitatus. Eadē eſt deſcriptio infiniti-
ui, vt **וַיִּבְקַר** ideſt viſitari. Et in his omnib⁹ quādo prima
verbi littera ſubſtantialis fuerit gutturalis vel res mutatur
puncta vocalia litterarū accidentalitū in çere, vt **גֵּנִי**. 42.
וַיֵּאָסֶר בְּבֵית מִשְׁמָרָתָם ideſt ligabitur in domo cuſtodie
veſtræ. ¶ Participium vocis paſſiux. ſ. **בִּקְרוּ** ideſt viſita-
tus habet cameç in littera prima, & in aliis vocib⁹ eiufdē
participii eadem prima littera habet ſeua, vt **בִּקְרוּהָ**. 1. vi-
ſitata, **בִּקְרוּם**. 1. viſitati. ¶ De ſecunda cōiugatione.
¶ Præteriti indicatiui modi tertiã pſona ſingularis, quę &
prima verbi poſitio duobus modis ſcribi poteſt, primo
per çere in littera mediã & cum puncto dagues, vt **בִּקְרָה**
ſecundo modo cum pathach & dagues in eadē littera me-
diã, vt **בִּקְרָה** Sed quādo hæc vox venit cum accentu ma-
chaph, tunc loco çere ponitur çegol, vt **בִּקְרָה**. 14.
וַיִּבְקַשׁ לֵילֵךְ חֲכָמָה וְאֵין. 1. quærit deriſor ſapientiam & nō
inuenit. Itē quando littera mediã fuerit gutturalis, vel res
variantur puncta vocalia, vt alias in ſecunda coniugatio-
ne dictum eſt. ¶ Triã etiã verba reperiuntur in ſacra
ſcriptura quæ veniunt cum çegol in littera mediã, hæc
ſunt, **דִּבֶּר** ideſt locutus eſt, **כָּבַס** ideſt lauit, **כָּפַר** ideſt pe-
percit, quę etiã aliquando reperiuntur cum çere maxime
in fine clauſulæ, vt **אֶשֶׁר דִּבֶּר**, Iofuæ decimo quarto,
ideſt ſicut locutus eſt. Aliæ voces huius præteriti habent
in littera mediã vocalem, a. cum pathach, & in fine clau-
ſulæ cum cameç, quando autem fuerit punctus vocalis. e.
in littera mediã debet eſſe ſeua & in fine clauſulæ çere, vt
אֶשֶׁר דִּבְּרוּ. 5. Deutero. 5. ideſt quod locuti ſunt, ſed ſi ea-
dem

dem littera media vel etiam prima fuerit gutturalis mutantur puncta vocalia, vt alias dictum est. ¶ Participium actiuum praesentis, scilicet מִפְקֵד habet mem litteram accidentalem cum seua, & primam litteram verbi substantialem cum pathach, & litteram mediam cum cere. In aliis autem tribus vocibus huius participii venit littera media cum seua, vt מִפְקֵדָה idest quae visitat, מִפְקֵדִים idest qui visitat. Sed quomodo littera media fuerit gutturalis vel res pathach vertitur in cameç, vt. 3. Regum. 19. מִפְקֵד הָרִים idest subuertens montes, sed hec exceptio maxime habet locum in aleph/ & res. ¶ Futuri indicatiui litterae accidentales qualiter punctuari debeant superius dictum est in hoc capitulo, sed littera prima substantialis verbi venit cum pathach, & littera media venit cum cere, vt אֶפְקֵד idest visitabo. Sed quando littera media fuerit gutturalis vel res, tunc prima littera venit cum cameç, vt Psalmo. 15. יְהוָה אֲבָרֵךְ אֶת יְהוָה idest benedicam domino. Itē hoc verbum futurum, quando habet accentum macaph in fine, vel accentum dictionis in principio, tunc cere litterae mediae vertitur in çegol. Exemplum primi, Genesis. 44. יְדַבֵּר נָא עִבְדְּךָ דָּבָר idest loquetur obsecro seruus tuus. Exemplum secundi Genesis tertio, וַיִּנָּחֵשׁ אֶת הָאָדָם idest & eiecit adam, sed in fine clausulae seua litterae mediae vertitur in cere/ & in ea ponitur accentus, vt תִּפְקְדֵנִי idest visitabis. Et haec eadem regula de puncto litterae mediae, scilicet seua seruit imperatiuo cū sua exceptione, vt פִּקְדֵנִי idest visita foemina. פִּקְדֵנִי idest visita masculus. Secunda autem persona singularis masculina imperatiui. f. פִּקֵּד idest visita,

CAP. QVARTVM.

visita, venit cum çere in littera media, sed quando habet
 accentum macaph çere vertitur in çegol, vt Exodi. 11.
 דַּבֵּר נָא idest loquere nunc. Et quia ista eadem vox est
 infinitiuus eiusdem verbî, ideo seruat eandem regulam
 Orthographiæ, nisi quando componitur cum pronomi
 ne, quia tunc çere litteræ mediæ vertitur in çegol, vt
 Exodi. 4. אֲנִי דַּבֵּר לְךָ idest etiã ex tunc de tuo loqui,
 pro quo nos habemus, postquam locutus est &c. ¶ Lit
 teræ autem accidentales gerundiorum veniunt cum seua,
 sed mem cum chiric causa differentiæ ad participium su
 prædictum. ¶ Vocis passiuæ huius secundæ coniugatio
 nis Orthographia hac vnica regula comprehendî potest,
 quod quando littera media verbî in præterito, & futuro
 habet punctum vocalis. a. debet esse pathach, sed in fine
 clausulæ cameç, vt Esaia. 16. וְיִבְרְמוּ לֹא יִרְנֶן idest in
 uineis non cantabitur. Sed participium vocis passiuæ
 venit cum cameç in littera media. ¶ De tertiâ, & quar
 ta coniugatione. ¶ Præteritum vocis actiuæ tertiæ con
 iugationis sub regulis superius dictis comprehenditur,
 scilicet quod quando littera media habet punctum voca
 lis. a. ille debet esse pathach, & in fine clausulæ cameç &c.
 Omnia alia in arte declarata sunt. ¶ Participi præsentis.
 scilicet מַבְרִיד mem littera habet pathach, & hoc ratio
 ne seua sequentis, quod semper fere requirit punctum mi
 nus principalem ante se, & littera media scribitur cum
 puncto chiric, & littera iod ociosa, quæ in tota hac con
 iugatione nunquam deficit post punctum chiric. ¶ In
 futuro littera substantialis media venit cum chiric & iod

ORTHOGRAPHIAE

ociosa, aliquando cum çere sine iod, sed quando vltima littera est gutturalis, littera media scribitur cum pathach, vt Genesis secundo, וַיִּצְמַח יְהוָה אֱלֹהִים idest & germinare fecit dominus deus. Et quodcumque punctus çere venit cum accentu machaph vertitur in çegol, & est regula generalis, vt quarti Regū quarto. וַתִּחַזְקֵנו idest & apprehendit eum. ¶ In imperatio autem, & infinitiuo similiter est obseruanda regula de punctuatione litteræ mediæ, scilicet quando cum pathach, & quando cum çere &c. ¶ In voce autem passiua huius tertie coniugationis venit littera he initialis cum furec, vel cum cameçhateph. In aliis autem omnibus sequitur suam vocem actiuam. ¶ De quarta coniugatione.

¶ In voce actiua cum habeat quattuor litteras semper post punctum vocalis. o. venit van ociosa. In aliis autem sequitur regulas supra dictas. ¶ In voce autem passiuua habet litteram mediam cum puncto dagues, & litteram præcedentem cum puncto minus principali, sed si littera media est aliqua illarum quinque, quæ non recipiunt dagues, tunc littera prima venit cum cameç, vt Deuteronomi. 29. וַיְהַתְּבֶרָךְ בְּלִבְּךָ idest & benedicet sibi in corde suo. In aliis autem regulis, punctuationis hæc coniugatio sequitur modum præcedentium. Hactenus de verbis perfectis, seu regularibus.

¶ Capitulum quintum, de Orthographia compositionis verborum cum pronomi-
nibus, & de verbis irregularibus.

Sequendo ordinem quem tenuimus in Arte gram-
matica, dicamus hic etiam post quattuor coniuga-
tiones verborum regularium, de compositione verbo-
rum cum pronominibus. Pro quorum Orthographia
supponamus, quod verba taliter composita habent quat-
tuor litteras, unde per singulas earum discurrentes nota-
bimus punctuationes illarum. Rememorantes in primis
exemplum primæ coniugationis, פָּקַדּוּ idest visitauit,
& quando componitur cum pronomine. In præterito
tantum primæ coniugationis mutat cameç primæ litte-
ræ in seua, vt פָּקַדְנִי idest visitauit me. quæ mutatio nō
contingit in aliis temporibus primæ coniugationis, ne-
que in præteritis vel aliis temporibus aliarum coniuga-
tionum. ¶ De secunda littera dicimus, quod in tertiis
personis vtriusque numeri huius præteriti, si littera me-
dia debeat habere punctum vocalis .a. ille erit cameç,
vt פָּקַדְנִי idest visitauit me, פָּקַדְךָ idest visitauit te,
פָּקַדּוּ idest visitauit illum, פָּקַדְנוּ idest visitauit nos,
פָּקַדְכֶם idest visitauit vos, פָּקַדּוּם idest visitauit illos,
פָּקַדְנוּ idest visitauerunt me. Excipiuntur duę compo-
sitiones, in quibus littera media venit cum pathach, ratio-
ne puncti seua sequentis, vt פָּקַדְכֶם idest visitauit vos
mascul. פָּקַדְכֶן idest visitauit vos fœmi. Si autem pun-
ctus litteræ medię non fuerit vocalis .a. sed alterius, ille nō
mutatur in compositione, vt פָּקַדְנִי idest visitauit me,
הִפְקִידְנִי idest fecit visitare me. In aliis autem sex vo-
cibus huius præteriti punctus litteræ medię, scilicet
pathach non mutatur, vt פָּקַדְתִּיךָ idest visitasti me.

ORTHOGRAPHIAE

¶ De tertia vero littera dicimus, quod in tertijs personis singularibus huius præteriti, scilicet פָּקַד פָּקְדָה Cum ex grammatica nostra reperiantur viginti variationes compositionis, quarum solæ quindecim habeant in littera tertia punctum vocalis . a. istæ sex earum פָּקַדְנִי פָּקְדְתָּנִי פָּקְדְתֶּם פָּקְדְתִּי פָּקְדְתֶּם פָּקְדְתִּי habent pathach in littera tertia, excepto in fine clausulæ, vt Esa. 49. יְהוָה מִבֶּטֶן קִרְאָנִי idest dominus ab vtero vocauit me, aliæ vero nouem habent cameç, de alijs quinque nulla est dubitatio, quia sequuntur regulam nominis compositi cum pronomine, de quo supra. ¶ De compositione vero aliarum personarum omnium, huius præteriti cum pronomine, quantum ad pūctuationem tertiæ litteræ nulla est difficultas, quia non habet in eis punctum vocalis. a. sed solum seu a vel furec, vt פָּקְדְתִּיךָ idest visitauit te, פָּקְדוּנִי idest visitauerunt me. ¶ De quarta denique littera breuiter dicimus, quod debet scribi cum eisdem pūctis vocalibus, quæ notata sunt in Orthographia pronominum deriuatiuorum, quantum ad vltimas syllabas eorum, hoc addito, quod quando quarta littera fuerit ה he vel ת thau & venerit cum puncto vocalis. a. ille debet esse cameç, vt פָּקְדְתֶּם idest visitasti illos, פָּקְדְתִּיהָ idest visitauit illam. Verum aliqui hebræi volunt, quod quando littera præcedens thau habet accentum dictionis, tunc thau scribenda est cum pathach, vt פָּקְדְתָם idest ipsa visitauit eos, excepto fine clausulæ, quia tunc debet esse cameç. ¶ In præsentis tempore participium vocis actiue, scilicet פֹּקֵד solet habere mediam litteram cum çere, sed
in cō

CAP. QVINTVM.

in compositione quando illa media littera habet punctū vocalis.e. çere vertitur in çegol , פּוֹקֵדֶךָ idest qui visitat te, פּוֹקֵדְכֶם idest qui visitat vos. In aliis omnibus debet se habere in suis terminationibus ad modū nominis cōpositi cū pnomine, de quo supra. ¶ Verū participiū. fœ. f. פּוֹקֵדֶתָּהּ .i. quę visitat in compositione, primū çegol mutat in pathach, secundum in seua , פּוֹקֵדְתִּי idest quę visitat me , פּוֹקֵדְתֶּךָ idest quę visitat te. In plurali hoc participium habet normam nominis compositi cum pronomine. ¶ In futuro denique indicatiui, in imperatiuo, & infinitiuo, modus descriptionis in Arte grammatica in capitulo de compositione verborum satis copiose declaratus est. ¶ Participium passiue vocis, scilicet פְּקוּדָא idest visitatus , in compositione mutat cameç , vt פְּקוּדֵי idest visitatus meus. ¶ De verbis autem irregularibus sequendo ordinem tertii libri nostrę grammaticę , dicamus in primis de incipientibus a litteris / iod / nun, & lammed. Et in istis facilis est regula Orthographiæ, quia fere in omnibus sequuntur modum descriptionis verborum perfectorum per suas quattuor conjugationes, & si in aliquo differant ab eis in Arte grammatica declaratū est cum de talium verborum irregularitate ageremus . ¶ De verbis autem monosyllabis est aliquid speciale notandum. Et sit gratia exempli hoc verbū, בִּין idest intellexit . In cuius præterito tertię personę vtriusque numeri habent primam litteram cum cameç , vt Exodi . 4 . מִי שָׂם פֶּה לָאָדָם idest quis posuit os homini. & Genesis. 37. וַיֵּהָרָא קָמָה אֶלְפָתִי . idest & ecce surgebat manus.

ORTHOGRAPHIAE

pulus meus. Item Iudicum quinto, **בָּאוּ מְלָכִים** idest venerunt reges. In aliis autem personis, & vocibus huius præteriti prima littera venit cum pathach, & hoc propter seua sequens in eis, vt Numeri. 32. **וַהֲנֵה בְּמִתָּם** idest & ecce surrexistis pro patribus vestris. Sed in verbis monosyllabis desinunt in aleph omnes voces, & personæ huius præteriti habent primam litteram cum cameç, vt Iudicū. 11. **וּמַדַּע בְּאַתֶּם אֵלַי עֵתָה** idest quare venistis ad me nunc. ¶ Participium præsentis in istis verbis venit semper cum cameç in prima littera, vt **בֵּן** idest qui intelligit, vt **שׁוֹב** idest qui reuertitur. Sed quia vox foeminina singularis huius participii est similis voci foemininae præteriti, ideo debet distingui per accentum, quia in præterito accētus est in prima syllaba, vt Gen. 29. **וַרְחֵל בָּאָה עִם הַצֹּאֵן** idest & rachel venit cum ouibus. In participio vero accentus est in vltima, vt in eodem cap. **וַהֲנֵה רְחֵל בָּתָּו בָּאָה** idest & ecce rachel filia eius veniens. Et hæc regula sit generalis in omnibus verbis, siue perfectis, siue imperfectis, in quibus prædictæ duæ foemininae sunt similes in præterito, & in præsentī. ¶ In futuro autem litteræ accidentales veniunt cum cameç, vt Genesis. 6. **לֹא יֵדוֹן רוּחִי** idest non permanebit spiritus meus in homine, sed in aliquibus verbis reperitur cum çere, vt Esaiæ. 49. **לֹא יִבְשׁוּ** idest nō confundetur. Et hoc maxime contingit quando prima littera est gutturalis, vt secundi Regum cap. 2. **וַיֹּאזֶר לָהֶם** idest & orta est lux ipsis. ¶ De imperatiuo, & infinitiui non opus est dare regulam, quia in illis est prima horum verborū

CAP. QVARTVM.

borum positio, quæ præsupponitur. ¶ In vocē passiuā horum verborum vnus syllabæ, præteritum tempus habet in tertiis personis vtriusque numeri nun litterā accidentalem subscriptam per cameç, in aliis sex vocibus eiusdem præteriti eadem littera nun venit cum seua, vt Esaias decimo, וְנִבְחַמְתִּי בִּי נְבוֹנֹמְתִי .i. in scientia mea quoniam intellectus fui. ¶ Participium præsentis temporis in voce masculina singulari habet nun cum cameç: in aliis tribus vocibus cum seua, vt נִבְּוֹן idest qui intelligitur, נְבוֹנִים idest qui intelliguntur. ¶ In futuro autem, & imperatiuo ac infinitiui, de Orthographia horum verborum nulla est difficultas, cum hæc verba careant secunda coniugatione. ¶ In tertia coniugatione istorum verborum, he, præteriti venit cum çere, vt Psal. 32. יְהוָה הַפִּיר עֲצַת גּוֹיִם idest dñs dissipat consilium gentium. Sed si littera vltima fuerit gutturalis, vel res tunc prima verbi littera substantialis venit cum parthach loco chiric, vt Exodi. 5. הָרַע לָעָם הַזֶּה .i. fecit malū populo huic. Verū in istis vrebis voces fœmininæ, tā singulares, q̃ plurales, & in tertia psona pluralis, habēt qđ venit dicta littera substāialis prima, & he accidētalis cū çere, vt הִלַּעַה הַפֶּהָה הִלְעוּ הַפֶּהָה In aliis personis venit he cum pathach, vt Exodi. 5. לָמָּה הִרְעוּתָהּ .i. quare fecisti malum. Eadem regula seruit, quando prima littera fuerit gutturalis, vt Deute. 30. הָעֵידוּתִי בְכֶם .i. testificor in vos. ¶ Tēpus præsens habet in singulari numero mein cum çere, & in plurali cum seua, vt Neemia. 8. וְהָלֹוִים .i. & leuitæ faciebāt intelligere populū.

ORTHOGRAPHIAE

¶ In futuro litterę accidentales veniunt cum cameç & littera prima substantialis cum chiric, & iod vel cum çere sine iod, vt Psalmo. 106. יָקָם סַעֲרָה לְדַמְמָה idest statuit procellam eius in auram. Et quando prima littera substantialis fuerit gutturalis vel res, tunc çere vertitur in pathach, vt primi Regum. 26. לֹא אָרַע לָךְ עוֹד idest nequaquàm vltra tibi malefactam. Eadem regula seruit imperatiuo quando vltima littera fuerit gutturalis, vt Psalmo. 38. הִשַׁע מִפְּנֵי וְאֶבְלִינָה idest remitte mihi, vt refrigerer. Et in ipso imperatiuo venit he cum cameç, & prima littera substantialis per çere, vel chiric sicut in futuro, vt Danielis octauo, הֵבֵן לְהֵלֹךְ אֶת הַמְּרָאָה idest fac intelligere istam visionem, & Prouerbiorum octauo, הֵבִינוּ בְּתַאִים עֲרֻמָּה וּבְסוּלִים הֵבִינוּ לֵב idest intelligite paruuli astutiam, & stulti animaduertite. In infinitiuo est eadem Orthographia, quæ in imperatiuo. ¶ Litteræ denotantes gerundia veniunt cum seua, excepto mem, quia veniunt cum çere. Et eodem modo erat dicendum in prima horum verborum coniugatione, excepta mem, quia venit cum chiric. ¶ In voce passiuâ huius tertie coniugationis præteritum habet primam litteram substantialem cum pathach, vt Hieremias. 35. הִקָּם אֶת הַבְּרִי יְהוֹנָדָב idest præualuerunt sermones Ionadab. Præsens habet eandem primam litteram cum cameç, & in futuro cum pathach. In quo etiam futuro si verbum desinat in aleph venit littera prima cum cameç, & eadem regula obseruatur in præterito, vt Ezechiel. 40. בִּי לִמְעַן הִרְאוּתְכָה הוֹבָאתָ הֵנָּה idest quia, vt ostendantur tibi adductus es

huc.

CAP. QUINTVM. ○

huc. Infinitiuus habet primam litteram cum pathach, sicut futurum. Imperatiuo vocis passiuæ prima littera venit cum cameç, sicut in præsentī. Sed in omnibus istis temporibus, quæ habent primam litteram cum pathach, in fine clausulæ ponitur cameç in eadem. ¶ Quarta cōiugatio horum verborum habet in præterito ultimam litteram duplicatam cum çere vel pathach, vt Threnorū primo, אֲשֶׁר עָלַל לִי idest quem vindemiauit me. In aliis temporibus, & modis sequuntur regulam verborum regularium. ¶ De voce passiuā sufficienter dictum est in arte nostra. ¶ De verbis, deinde desinentibus in he, Quale est, נִלֶּה idest reuelauit, & de terminatis in aleph, vt קָרָא idest vocauit, quia sufficienter dictum est, in suis capitulis tertii libri nostræ grammaticæ, nihil hic addimus de eorū Orthographiā, & si forte aliquid deest, ex dictis in hoc capite quarto præcedente cum regulis generalibus primi capituli huius tractatus haberi potest. ¶ Certum hoc verbum, נָתַן idest dedit in præterito & præsentī, sequitur Orthographiam verborum perfectorum, in futuro autem & imperatiuo ac infinitiuo thau littera media, quando requirit punctum vocalis. e. ille debet esse çere & cum dagues, vt Genesis primo, וַיֵּתֵן אֱלֹהִים בְּרָקִיעַ הַשָּׁמַיִם idest dedit vel posuit ea deo infirmamento cœli, sed cum accentu macaph venit çer gol loco çere, vt Psalmo. 17. וַתֵּן לִי יְיָ יְשׁוּעָה idest dedisti mihi scutum salutis tuæ. ¶ De verbis duplicatis tandem dicamus, quod verbum duplicatum trium litterarum in præteriti habet primam litteram cum cameç, fecū

ORTHOGRAPHIAE

secundam cum pathach ad modum primæ coniugationis verborum perfectorum, vt סָבַב idest circūiit, sed in processu coniugationis cameç primæ litteræ vertitur in pathach ratione dagues sequentis, vt Threnorum. 4. צִיּוֹן בַּת עֲוֹנֶיךָ תָּם idest completa est iniquitas tua filia sion. Inuenitur tamen Leuitici. 25. vnum ex istis cum cameç loco pathach, vt וּמִן אֶחָיֶךָ עִמּוֹ idest & attenuatus fuerit frater tuus cum eo, sed de hoc aliqui hebræi dicunt, quod est verbum vnius syllabæ, & ideo venit cum cameç. ¶ In præsentī autē, & futuro, & in aliis modis sequentibus obseruant regulam monosyllaborum, de quibus supra. Et similiter in voce passiua primæ coniugationis, nam secūda carent. ¶ In tertiā vero coniugatione he præteriti venit cum çere. & similiter prima littera substantialis verbi, vt Genesis. 6. וַיְהִי כִי יִהְיֶה הָאָדָם לְרֹב idest & fuit cum cœpissent homines multiplicari, sed in processu coniugationis he accipit pathach. ¶ In præsentī tempore littera mem vocis primæ singularis venit cū çere. & similiter prima littera substantialis, vt סָבַב idest qui facit circundare. In aliis vocibus mem venit per seua. ¶ In futuro & aliis sequentibus seruat regulam monosyllaborum, excepto puncto primæ litteræ substantialis, quia in istis venit per çere. ¶ De verbis autem duplicatis quattuor litterarum, sufficienter declarata est Orthographia in tertio libro nostræ grāmaticæ in suo capitulo, Ideo hastenus de Orthographia verborum sit satis.

¶ Cap. 6. & finale de Orthographia dictionum indeclinabilium, non omnium, sed notabiliorū.

CAP. SEXTVM.

Dictionum indeclinabilium, quas Hebræi nulla vocant, Orthographia quattuor regulis fere comprehenditur, non tamen sine exceptionibus. ¶ Prima regula, quod omnes dictiones indeclinabiles monosyllabæ, quæ veniunt ad proportionem huius ponderis, פַּל scribuntur per pathach, vt רַב idest multum, עַד idest donec, vsque, sed in fine clausulæ debent scribi per cameç, vt Iudicum septimo, עוֹד הָעָם רַב idest adhuc populus est multus. Ab hac regula excipiuntur dictiones sequentes, quæ in omni loco scribuntur per cameç, vt תָּא idest tunc, שָׁם idest ibi, vel illic, כָּל idest omnis, quando venit cum accentu machaph, alias per holem. ¶ Secunda regula, de eisdem monosyllabis venientibus ad proportionem huius ponderis פֶּל pel, quod debent scribi per çere, vt כֵּן idest ita, אֵין idest non. Ab hac regula excipiuntur dictiones sequentes, quæ scribuntur per çegol, vt אֵל idest ad, אֵת idest ad, quādo venit cum machaph, הֵן idest ecce, quando cum machaph, כֵּן idest ne forte. ¶ Tertia regula, quod omnes dictiones indeclinabiles pollysyllabæ terminatæ in vocalem. a. debent scribi cum pathach, etiam si fuerint ibi plures syllabæ eiusdem vocalis. a. & hoc nisi in fine dictionis ponatur aleph, aut he ociosa. Exemplum regulæ, vt אַחֲרַי idest post, עֵינַי idest propter. Exemplum de littera ociosa / sit hoc, מִטָּה idest infra, אֶנָּה idest obsecro. Sed si prædictas dictiones veniunt in fine clausulæ debent scribi cum cameç, etiam si fuerint plures syllabæ tales, vt Deuteronomi . 28 .

ORTHOGRAPHIAE

יַעֲלֶה עָלֶיךָ מַעֲלָה מַעֲלָה idest ascendet super te, eritq;
te sublimior. Ab hac regula excipiuntur dictiones se-
quentes, quæ vbiq; scribendæ sunt cum cameç si ha-
beant vocalem.a, etiam si fuerint plurisyllabicae, vt **מָחָר**
idest cras, **כֵּכָה** idest sic, **אִמֶּנֶם** vel **אֱוִלָם** idest vere
vtique, **יִשָּׁר** idest recte, **אֲבָל** idest sed, cuius sola vlti-
ma syllaba habet cameç & prima cum pathach, in quo
non excipitur à regula. ¶ Quarta regula, quod omnes
dictiones indeclinabiles incipientes ab aliqua istarum lit-
terarum **ב** beth **ל** lamed **מ** mem, si habeant vocalem.
e. ille debet esse seua, vt **לְמַעַן** idest propter, **בְּעַד** idest
per vel pro, **מַעַט** idest parum. Sed duæ reperiuntur ex-
ceptiones de littera mem, vt **מֵאַיִן** idest vnde cum çere,
מָה idest quid per çegol. ¶ Omnes autem dictiones inde-
clinabiles, quæ sub prædictis regulis quattuor non conti-
nentur, vario modo scribi solent, nam quædam earum
referri possunt ad pondera nominum superius posita ca-
pite secundo huius tractatus, aliæ vero illa pondera non
sequuntur, vt ergo tollatur omnis ambiguitas punctua-
tionis earum, sigillatim eas his notabimus.

¶ Præpositiones. **לְמוֹ** Ad, in, seua, holem.

אֶצֶל Prope, circa, çere, çegol. accentus in prima.

אַחֲרַי Post postea, pathach duo, çere.

בְּעִבוּר Propter, ob, pathach duo.

בְּגִלָּל Propterea, pathach tertiæ litteræ.

עֲקֵב Eo quod, çere, çegol. accentum in prima.

לִפְנֵי Coram, ante, çere tertiæ litteræ.

לְבַד Solum, tantum, seua, pathach.

CAP. SEXTVM.

- נגד Cōtra, è regione, çegol duo. accentus in prima.
 נכח Coram, contra, pathach. accentus in prima.
 סביב Circum, cameç cum iod ociosa.
 עבר Trans, çere, çegol. accentus in prima.
 עלי Super, pathach, çere.
 עדי Donec, vsque, pathach, çere.
 כרוב Prope, cameç cum vau ociosa.
 רחוק Longe, cameç cum vau ociosa.
 ¶ Aduerbia. אזי Tunc, pathach duo.
 תמל Heri, seu in prima.
 אתמל Heri, çegol in prima.
 אמש Heri nocte, çegol duo. accentus in prima.
 ערב Vesper, duplex çegol. accentus in prima.
 בקר Mane, çegol. accentus in prima.
 כבר Iam, seu a, cameç.
 מתחת Infra, inferius. pathach duo. accentus in secūda.
 ממעל Supra, superius. pathach duo. cū dagues & accētū
 איה Vbi. pathach, çere, dagues in secūda. (i secūda
 אי Vbi, çere cum iod ociosa.
 מאין Vnde, çere, pathach. accentus in secūda.
 לאין Quo, qua, seu a, pathach. accentus in secūda.
 איך Quomodo, çere cum iod ociosa.
 איכה Quomodo, çere, cameç, iod ociosa.
 איכנה Quomō, çere, cameç duo. iod ociosa. accēt⁹ i se
 מתו Quando, cameç, pathach. (cūda.
 אנה Vbi, quo, duo cameç. accentus in prima.
 איפה Vbi, çere, cum iod ociosa.
 למה Quare, duo cameç, dagues i secūda. accēt⁹ i pma
 Qua

ORTHOGRAPHIAE

למה	Quare, cameç, çegol, accentus in prima.
מדוע	Quare, duo pathach, cū dagues, & accētū ī fecū
זולתי	Nisi, præter, cameç. (da,
בלעדי	Nisi, præter, cameç, pathach.
בלעדי	Idem, cameç, çere.
אין	Ne, non, pathach, cum accentu in prima.
אפס	Sed, duo çegol, accentus in prima.
לולי	Nisi, çere in tertia.
אכן	Certe, vere, cameç, çere.
הכי	Idem, vel ita, vel bene, pathachateph.
הנה	Ecce, çere, cum dagues in secunda.
אחלי	Vtinam, tria pathach.
אחלי	Vtinam, duo pathach, çere.
אמת	Vere, duo çegol.
נכון	Certe, cameç cum vau ociosa.
כמה	Quantū, pathach, cameç cum dagues in secūda
זעיר	Parum, minus, seu a, çere cum iod ociosa.
אולי	Forte, forsitā, pathach.
יחדו	Pariter, simul, pathach, cameç.
חי נפשי	Per vitā aiæ meæ, çere cū iod ociosa, pathach.
יותר	Magis, accentus in prima, cū vau ociosa, çere.
האח	Euge, çegol, pathach.
אללי	Væ, pathach, seu a, pathach.
אשר	Quod, pathach, çegol.
לכן	Propterea, cameç, çere.
הלא	Nonne, nunquid, pathach.

Orthographiæ seu pūctuationis Hebraicæ. Finit.

Habes igitur lector candidissime, in hoc volumine tria ad notitiam linguæ Hebraicæ latinis Theologis necessariam pertinentia, videlicet. Artem grammaticam, Vocabulariū Primitiuorū verborū & nominū, & tandē Orthographiam punctorum. Quæ tria satis breuiter & compendiose ex doctissimis autoribus excerpta, videntur sufficere cuilibet studioso per modum introductionis. quib⁹ habitis perse ipsum quilibet, alia omnia habere poterit, si copia librorum ei non defuerit. Nemo igitur his nostris introductionibus aliquid addere præsumat, quia esset laboriosum & inutile, nemo etiam detrahat aliquid ex eis, quia rem necessariam ad intelligentiam sacrae scripturae veteris Testamenti tolleret proculdubio. Vale.

AD LECTOREM.

ERACTIS OPTIME lector Arte grammatica, ac dictionario, omnibusque traditis, quæ ad Hebrææ linguæ plenam cognitionem sufficiebāt, Visum nobis est nō in iucūdū, neq; inutile futurū, si eam epistolā, quā ad Hebræos, qui Romæ degūt, olim ego misi, ad eorū Errores reuincendos, peruiicatiq; contundendā Hebræo sermone conscriptam subiungere mus,

PROLOGVS.

mus, Nam & multa in ea sunt scitū digna ex sacra scriptu-
 ra deprompta, quæ ad doctrinam, & ad lectionis oblecta-
 tionē facere possunt. Et ad huius instituti rationē, hoc est
 ad linguæ hebrææ notitiā nīmū conducunt, propterea
 quod plerāq; argumenta, quib⁹ hic agimus, ex Artis grā-
 maticæ documētis, ac vocabulorū significationib⁹, (quæ
 duo apud hebræos plurimū valent) petita sunt, roburq;
 accipiunt, vnde huius linguæ studiosis adiumenti, atq; vt
 litatis multum accedet. ac postremo vt in huius epistolæ
 lectione velut in præludio incipiant iam nūc, qui his litte-
 ris vacāt, periclitari, ad sanctæ scripturæ, qđ est opus gra-
 uius, maiusq;, intellectū. vt autem hoc nostrū munusculū
 grati⁹ foret, & magis acceptū, ac plus opis, atq; emolumē-
 ti, posset afferre, curauimus cū interpretatione latīna eam
 emittere, verbū verbo reddētes / dūtaxat / fidei interpretes,
 ac nīmīs familiariter nō quęsito orationis ornatu, sed mū-
 dis, ac simplicibus verbis, quib⁹ melius potuit in alteram
 linguā transferri, quo tantū intelligeretur, neq; enim vel
 alia re opus nunc erat, aut aliud fieri potuisset, vt senten-
 tiam sermone hebræo cōprehensam latinis auribus fideli-
 ter trāsmitterem⁹. & in summa noster animus fuit, vt stu-
 diosos huius linguæ aliquantū iuuaremus, & vt christia-
 næ nostrę fidei veritas, Refutatis hebręis, magis eluceret,
 gloriāq;, ac decus eius ipsorum confusione clarius splen-
 desceret. pro quorum vtroq; tuum candorem, atq; huma-
 nitatē, fac lector optime, amice nobis impertias. Vale.

EPISTOLA AD HEBRAEOS.

Hispanię ex regno auctor misit quā epistola
אֲנִי רַת שְׁלַח הַמֶּלֶךְ מִמְּלֶכֶת סְפָרַד
Romana in vrbē q̄ sunt Judęos ad
אֶל הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּמִדְיַנַת רוֹמָה
in sua p̄natiā eos ad rephēdēdū.
לְתַפּוֹשׁ אֹתָם בְּמִשׁוֹבֵתָם :

CAP. PRIMVM.

et circuitu ei⁹ Romana aggregatio. i. pbi & tui hoies.

אֲנִישֵׁי חֵיל קָהֵל רוֹמָה וְסִבִּיבוֹתֶיהָ

me audite. clamito o viri ad vos

אֵלֵיכֶם אִישִׁים אֶקְרָא : שְׁמְעוּ אֵלַי

audiui q̄a ad vos loqr̄ de reb⁹ magnis q̄m

כִּי נְגִידִים אֲדַבֵּר אֵלֵיכֶם כִּי שְׁמַעְתִּי אֶת

et sapiētē sciētē inuētores i vobis sūt q̄ famā vřam

שְׁמַעְתֶּם כִּי יֵשׁ בָּכֶם מוֹצְאֵי דַעַת וְחִכְמָה

nomē mīlṡi ad p̄parādū nō. astutiā insipīētib⁹ ad vřdā

לִתַּת לַפְתָּאִים עֲרֻמָּה לֹא לַעֲשׂוֹת לִי שֵׁם

vřā vřam ad d̄rigēdū sed ad vos hęc scribo ego

אֲנִי כוֹתֵב אֶת אֵלֶּה לָכֶם אֲכֹן לְתֹשֶׁר דְּרַכְכֶם

et ad vřitādū dñi in decorē et ad vřdēdū recitūdīn i semita

בְּנִתִיב יֵשֶׁר וּלְחֻזּוֹת בְּנוֹעַם יְהוָה וּלְבַקֵּר

suscitauerūt me idcircoq̄ vřba mea locut⁹ sū in tēplū ei⁹

בְּהִיבְלוֹ דְּפִרְתִּי דְּבִרִי וְעַל בֶּן הַקִּי צוֹנִי

que iustitie vřba ad vos ad scribēdū cogitatōes meę

רַעֲיוֹנִי לְכַתּוֹב לָכֶם דְּבִרִי צֶדֶק אֲשֶׁר

et reuelare ardēs q̄si ignis cor meū sup̄ ascēderūt sādū

מִיָּמִים עָלוּ עַל לִבִּי כְּאֵשׁ בּוֹעֶרָה לְגִלּוֹת

hoc q̄ audiat i vob⁹ q̄s? legis mysteria vobis

לָכֶם סִתְרֵי הַתּוֹרָה : מִי בָכֶם יֵאָזִין זֹאת

BB q̄

prover
bio.viij.

prover
bio.viij.

prover
bio.pmo.

ps.xxvi.

isa.xliij.

EPISTOLA AD HEBRAEOS.

Esa. xli. quis retro quę venere ⁊ renūciat ⁊ audiat ausculetur
יִקְשִׁיב וְיִשְׁמַע וְיִגִּיד הָאוֹתִיּוֹת לְאַחֹר־מִי

Esa. xlii. sicut distorta via nōne Jacob ī cōculcationē dedit

נָתַן לַמַּשְׁפָּה יַעֲקֹב הֲלֹא הִלָּךְ הָעַקֵּב כְּמוֹ

⁊ post ābulare in vīs ei⁹ voluerūt ⁊ nō ibi dixit

שֶׁאֵמַר שֵׁם וְלֹא אָבֹנוּ בְּדַרְכֵּי הַלֹּךְ: וְאַחֵר

dicere vult cor sup posuerit ⁊ nō dixit hoc

זֶה אֲצִיר וְלֹא יִשִּׁים עַל לֵב: רוֹצֵה לִּומר

⁊ ad itelligēdū ad sciēdū cor sup q̄ ponat in eis nō ē q̄a

כִּי אֵין בָּהֶם מַשִּׁים עַל לֵב לִרְעֵת וְלִהְבִּין

sua nō in terra captiuatī sūt quo die ex q̄b

כִּי מִן הַיּוֹם אֲשֶׁר גָּלוּ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם

ablata est hūc in diē vsq̄ illas gētes inter

בֵּין הַגּוֹיִם הָהֵם עַד הַיּוֹם הַזֶּה נִפְלָה

Isa. xlix. ⁊ p̄ncipes eorū abūt ī captiuitatē ⁊ rex eorū elatio eorū

נְאוֹתָם וּמַלְכָּם בְּגוֹלָה רַבָּה וְשָׂרֵיהֶם

nō est q̄b q̄s oues oēs ipsi ⁊ facti sūt corā eis

לִפְנֵיהֶם וְהָיוּ כֹלָם כְּצֹאן אֲשֶׁר אֵין

⁊ dixerūt deuorauerūt eos ⁊ inimici eorū pastoꝝ eis

לָהֶם רָעָה וְצָרֵיהֶם אֲכָלוּם וַיֹּאמְרוּ

Isa. l. a dō circūdedert eos multę ⁊ tribulatiōes peccauim⁹ nō

לֹא נִאֲשָׁם וְצָרוֹת רַבּוֹת סַבְבִּים עַד

Jone. iij. ⁊ fletū ⁊ lamentatiōē ieiunii ⁊ cōuocauerūt nūc⁹ vñdō sūt

אֵין מִסְפָּר וַיִּקְרְאוּ צוֹם וּמִסְפַּד וּבְכִי

ij. Re. vi. ⁊ frusti carnis sūmīlę frīxę oleo loco puluerē ⁊ sp̄serūt

וַיִּזְרְקוּ עֲפָר מִקּוֹם אֲשִׁישָׁה וְאֲשֶׁפָּר

q̄a audīto ⁊ nō erat q̄ respōderet neq̄ vox ⁊ nō erat

וְאֵין קוֹל וְאֵין עֲוָה וְאֵין קִשְׁבִי כִי

ps. cv. et perūt ⁊ spes eorū saluatoris sui dēi obliti sūt

שָׁכְחוּ אֵל מוֹשִׁיעֵם וְתַקּוֹתָם אֲנָדָה

edu

edumico sub et debilitabant ambulabant et cotidie
 ותמיד הולכים ודלים . תחת אדום
 in die vsq; vnq; erigent et nō et Ismaelitis.
 וישמעאלים . ולא יקומו לעולם עד יום
 et ipsi surgere adiuciet nō cecidit qā iudiciū Amos.v
 רדיו . כי נפלה לא תסוף קום . והם
 ante eos trāstist ille autē Messia suū hodie sperāt Genesiss.
 מִכִּיָּהוּ הַיּוֹם לְמַשִּׁיחָא . והוא עֲבַר לְפָנֵיהֶם xxxij.
 et nō prophetie oēs cōplete sūt in ipso in quo
 אשר בו נשלמו כל הנבואות ולא
 dies eorū ī vanitate et sūpsit mirabilib; ei; crediderūt ps.lxxvij
 האמינו בנפלאותיו ויכל בהכל ימיהם .
 ablatū est et ppter ea cū eo rectū nō erat cor eorū qā
 כי לבם לא נכון עמו . ועל כן נפלה
 credentibus et data sūt et deuūtie eorū et decore eorū robur eorū
 כחם והדרם ועשרם ונתנו למאמינים
 in vrbē hodie videtis vos quos et hi sūt in eū
 אליו והם אשר אתם רואים היום במדינת
 factuariū suū vnicorū) sic et edificauit insido et ī toto Roma ps.lxxvij
 רומה ובכל העולם . ולבן כמו רמים מקדשו
 in simplicitate et paut eos ī seculū q̄ fūdanit eā in terra
 בארץ יסדה לעולם . וירעם בתם
 hoc et pri; duxit eos manu suā et ī prudētiss cordis sui
 לבבו ובתבונות בפיו ינחם . וקודם זה
 vt reuelaret cui; glossa ē Jude; tribum et elegit dixit
 אמר ויבחר את שבט יהודה שפירושו להגלות
 manu meā et īmūditiā cord; mei ī simplicitate et ego ī ca Gen.xx
 בו : ואני בתם לבבי ובנקיון בפיו
 voluerit si pacis vba ad vos scribere hoc feci
 עשיתי זאת לכתוב לכם דברי שלום אם תאנו
 BB 2 qd

EPISTOLA AD HEBRAEOS.

qd est et omne comedetis fructus vři optimis me audire
 לשמע אלי טוב פריכם תאכלו. וכל אשר

qd ad offic ad rñdēdū vobis: vobis ānūciabo i corde vři
 בלבבכם אנייר לכם להשיבכם לכל אשר

Eccles. septimo. sciētis ad xba cū ira auscultetis et nō petieritis
 תשאלו: ואל תקשיבו בחמה לדברי חכמה

Eccles. septimo. in ira spūs vři turbet et nō argēti sicut ūbra sūt que
 אשר הם כצל הכסף. ואל יהיה רוחכם ככעס

Prover bio. iij. sapiētes gloriā: qm̄ redescet stultorū in sinu que
 אשר בחיק כסילים ינוח כי כבוד חכמים

et videte et scitote vāi facti sūt i vāitate et ābulātes possidebūt
 ינחלו. והולכי בהבל ירפלו. ודעו וראו

Esa. xxx. qm̄ cōstātē p̄tinatiā vētilabro dispigit deus quod
 אשר האלהים זורה ברחת משובה נצחת. כי

antrozsum et nō rerozsum ābulastis hūc diem vsq̄
 עד היום הזה הלכתם אחור ולא לפנים.

sup vos vidēs ego q̄a. prioribus sicut i dieb⁹
 כימים הראשונים. כי אני רואה עליכם

prioribus maiores et malas multas tribulatōes
 צרות רבות ורעות גדולות מן הראשונות

cōuerſi fuerit) nisi sanari poteritis nō a q̄b⁹
 אשר לא תוכלו להרפא אם לא תשובו

nolite et nūc sancte fidei nr̄e ad credēdū
 להאמין אמונתנו הקדושה: ועתה אל

Esaías. xxviiij. cōsumationē q̄a vīcula vřa īualescāt ne forte illudere
 תתלוצצו בן יחזקו מוסריכם. כי כל

sup vos audini et abrecutiationē
 ונחרצה שמעתי עליכם:

CAP. SECVNDVM.

voce sua: dat et intellectus clamitat sapientia nūquid nō

prover
bio. viii.

הלא חכמה תקרא ותבונה תתן כולה.

a deo abstine me audite cordati viri ideo

Job. 34

לכן אנשי לבב שמעו לי חלילה לאל

et considerate et videte et scitote iniquitas et ab omnipotente impietas

כרשע ושדי מעול: ודעו וראו וחקרו

sanctam fidem nostram credentes quod et inuenietis

ותמצאו כי למאמיני אמונתנו הקדושה

perfectiois excessum scientijs i oibz hodie habent

יש להם היום בכל החכמות יתרון הכשר

et usque ad a principio veri ordinis et stabilimentum super vos

עליכם ויסוד סדר אמיתי מתחלה ועד

librorum vestrorum et maximam librorum eorum parte cum ego viderem: nam finem

סוף כי בראותי קצת ספריהם ורוב ספריכם

et sursum grammatice a scientia quod pro vos testificor Deu. xxx

העידותי בכם כי מהכמת הדקדוק ומעלה

perfectiois ordine optime didicerunt scientias omnes usque ad

עד כל החכמות למדו היטב בסדר תיקון

veritas et ecce perfecte et consideravi et curavi rectitudinem

היושר: ודרשתי וחקרתי היטב והנה אמת

et perfectio eorum fidelium rectitudo quia vobis rectus est Deu. xiiij

נכון הדבר כי ישרות המאמינים ותיקונם

domino a fuit scientia eorum cum et humilitas eorum

ושפלותם עם חכמתם היתה מאת יהוה

dei est vobis in captivitate vestra superbia vestram et propter

ובעבור זדונכם בגלותכם דבר אלהים

vos ut saluet a vobis valde et elogatum mirabile

נפלאות ורחוקה מאד מכם להושיע אתכם

et propterea inferni et a iudicio inimici de manu

מיד שונא ומדינה של גיהנם: ועל כן

BB 3 & ca

EPISTOLA AD HEBRAEOS.

et captiuitas paupertas qđ sapiētes vñ dixerūt
אָמרו חכמים • כִּי עֲנִיּוּתָא וְגִלּוּתָא

Beñ. xlix. est fortis qm̄ furore eorū ppter in Israhel sūt pulchre
יִפּוֹת לְיִשְׂרָאֵל • בְּעֶכּוֹר אַפִּים כִּי עַד

utriusq; cū cōtritiōe qđ est dura qđ ira eorum
וְעִבְרִיתָם כִּי בָשָׂתָה • כִּי בְּפִיד שְׁנֵיהֶם

Job. 24. in habitationē collocassēt eos et si torrēs sic puaricati sūt
et. vj. בָּנָדוּ כִּמּוֹ נָחַל וְאִם יוֹשִׁיבוֹם בְּנוֹה

Job. iiii. i eternū tributi absq; quietis et redētiōib; pacis
alias. שְׁלוֹם וּבִמְנוּחֹת שְׁאֵנָנוֹת מִבְּלִי מָסִים לְנֶצַח

et fortes eorū nihil fierēt pncipes eorū et oēs perirēt
i. qđ ponat וְאֵבְדוּ וְכָל שְׂרִירֵהֶם יִהְיוּ אַפִּים • וְנַבְרִירֵהֶם

Esa. 34. liberati fuerūt pūnatiā eorū et ad sanādū cōtererētur
Die. xlvj. יוֹבְתָנוּ • תִּרְפוּא מְשׁוֹבֵתָם נָצְלוּ

qđ sua nō in terra cordis timore i seruitute sua
בְּעִבְדוּתָם בְּמִרְדָּ לִבָּב בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם • כִּי

cōuertētur ex eis remāserint qui oēs dierū i fine
לְקֶץ הַיָּמִים כָּל אֲשֶׁר יִשְׁאָרוּ מֵהֶם יִשׁוּבוּ

ad Jesū et aspiciēt et miserebit illoꝝ sanctā ad fidē nrām
לְאִמּוֹנָתֵנוּ הַקְדוּשָׁה וִירוּחָמוֹ וְיִבְרִימוֹ לִישׁוּעַ

Zacha. domū sup et effundā scriptū est sicut Christū nrū
xij. מְשִׁיחָנוּ כִּמּוֹ שְׂפָתוֹב וְשִׁפְתָתִי עַל בֵּית

Joā. xix. gratiē spiritū Jerusalē habitatores et sup David
דָּוִד וְעַל יוֹשְׁבֵי יִרוּשָׁלַם רוּחַ חַן

cōfixerūt quem ad me et aspiciēt et misericordiē
וְתַחֲנוּגִים וְהִבְרִימוּ אֵלַי אֶת אֲשֶׁר דָּבָרוּ •

reliq; familię oēs dixit hoc et post
וְאַחֵר זֶה אָמַר כָּל הַמְּשַׁפְּחוֹת הַנִּשְׁאָרוֹת

qđ cōuertēt dicere vult scorsum familię familię
מְשַׁפְּחוֹת מְשַׁפְּחוֹת לְבָד • רוּצָה לוֹמַר שְׁיִשׁוּבוּ

ad fi

ad fidem relique familie oēs ⁊ aspiciēt
 וְיִבְטְחוּ כָּל הַמִּשְׁפָּחוֹת הַנִּשְׁאָרוֹת לְאַמּוֹנָה
 Zacharias ⁊ ecce cōfixerūt quē christi nri Jēsu
 ישׁוּעַ מִשִּׁיחֵנוּ אֲשֶׁר דִּכְרוּ : וְהִנֵּה זְכַרְיָהוּ
 mysterio sup hoc in loco ⁊ testificat⁹ ē pphāuit ppha
 הַנְּבִיא נִבֵּא וְהַעֲיֹד בַּמָּקוֹם הַזֶּה עַל סֵתֶר
 ⁊ dictio ad me ⁊ aspiciēt qđ dixit ppter trinitatis
 הַשְׁלֹשׁ לִפְנֵי שְׂאֵמֶר וְהַבִּיטוּ אֵלַי וּמִלֵּת
 ⁊ legitur elai. ad eū scripta ē libris i aliqb⁹ elai. ad me
 אֵלַי בַּמָּקֶצֶת סִפְרִים כְּתוּבָה אֵלָיו וְנִקְרָאת
 sanctus ⁊ spīrit⁹ ⁊ fili⁹ pater qđ ad dñgnādū elai. ad me
 אֵלַי לְהוֹרֹת בִּי אָב וּבֶן וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ
 scriptura testificata ē filiū ppter qđ vnū totū est
 הַכֹּל אֶחָד בִּי עַל הַבֶּן הָעֵיִד הַכְּתוּב
 similis quart⁹ ⁊ species qđ dixit Daniel in libro
 בְּסִפְרֵ הַנִּיּוֹל שְׂאֵמֶר וְרוּיָה דִּי רַבִּיעָא דִּמָּה
 mysteriū ppter ibi scriptū ē ⁊ itē dei filio Dani. iij.
 לְבַר אֱלֹהִין : וְעוֹד כְּתוּב שֵׁם עַל הַסֵּתֶר
 ⁊ ecce noctis in visione aspiciēbam hoc magnū Dani. vii.
 הַגָּדוֹל הַזֶּה חֲזָה הָיִית בְּחִזְיוֹ לִילִיָּא וְאִרו
 ⁊ vsq⁹ ad veniebat hoīs qđ fili⁹ cœli nubib⁹ cū
 עִם עֲנָנֵי שְׁמַיָּא כְּבֵר אֲנֵשׁ אֲתָה הוּא וְעַד
 obtulerūt eū ⁊ incōspectu ei⁹ puenit dierū antiquū
 עֲתִיק יוֹמֵיָא מְטָא וְקִדְמוּהִי הַקְּדוּוֹהִי :
 populi ⁊ oēs ⁊ regnū ⁊ honore potestātē dedit ⁊ ci
 וְלָהּ יֵהֵב נְשֻׁלְטָן וְיִקְרַ וּמִלְכוּ וְכָל עַמְמֵיָא
 potestas eius seruiant ipsi ⁊ lingue tribus
 אֲרָמֵיָא וְלִישְׁנֵיָא לָהּ יִפְלָחוּן שְׁלֻטְנָה
 nō qđ ⁊ regnū ei⁹ auferet nō qđ ęterna potestas
 שְׁלֻטָן עֲלֵם דִּי לֹא יַעֲדָא וּמִלְכוּתָהּ דִּי לֹא

EPISTOLA AD HEBRAEOS.

in loco et testificatus est prophetavit Daniel ecce quia corruptus
 תַּתְּחַבֵּל: כִּי הִנֵּה דְנִיָּאל נִבֵּא וְהָעִיד בְּמָקוֹם
 quod redemit viui dei filii redemptionem propter hoc
 הָזֶה עַל גְּאוּלַּת בֶּן אֱלֹהִים חַיִּים שְׁנָאֵל
 ad regnum et duxit eos sanctos patriarchas

את האבות הקדושים והוליקם למלכות
 in visione sua Daniel dixit propter eum quia colorati
 השמים כי עליו אשר דניאל בחזיונו
 post scriptum est sicut corruptus non quod et regnum eius
 ומלכותה די לא תתחבֵּל בְּמֹו שְׂכֵתוֹב אַחֵר
 dei altissimi sancti regnum suscipiet aut hoc

זה ויקבלון מלכותא קדישי עליונין
 seculum et usque in seculum usque in regnum et obtinebunt
 ויחֲסֹנוּ מִלְכוּתָא עַד עֲלְמָא וְעַד עֲלָם
 mundi regnum propter hoc est rectum non quia seculorum
 עֲלְמָא: כִּי לֹא יִתְּכֵן זֶה עַל מִלְכוּת הָעוֹלָם

Iob. xliii ira et satur dierum brevis ipse est ecce quia huius
 הָזֶה כִּי הִנֵּה הוּא קֶצֶר יָמִים וְשִׁבְעָה רָגַז:

Gabriel angelus quam dixit alia autoritas et ita est
 ועוד ראיה אחרת שאמר המלאך גבריאל

Dan. ix. sexaginta hebdomadas et post Danieli in visione
 בחזון לדניאל ואחרי השבועים ששים

ut iterum dixit hoc et prius Christus occidet et quas
 ושנים יפֹרת משיח וקודם זה אמר להשיב

hebdomades ducet christum usque ad Ierusalem edificet
 ולבנות ירושלם עד משיח נגיד שבועים

aduertum et usque ad inde quod fuit sic quia septem
 שבעה . כי כן היה כי משם ועד בראת

quod fin numerum suum hebdomades he fuerit christi
 השנים היו אלה השבועים במספרם . כי

quod

qđ dicit inuenim⁹ sicut annorū hebdomades ipse sūt
 הם שבועי שנים: כמו שמצאנו שאמר
 fuit lata sētētia ⁊ deiceps ⁊ inde annorū hebdomadas
 שבתות שנים ומשם והלאה נגזרה Leuiti.
xxv.

⁊ ciuitatē ibi scriptū ē sicut vt dīstrueret de Ierusalē
 ירושלם להחרב כמו שכתוב שם והעיר
 dixit ⁊ sic vēturo cū duce pplis dissipauit et sanctuarisū
 והקדש ישחית עם נגיד הבא וכן אמר

aboiatiōes ⁊ erūt i tēplo ⁊ sacrificiū hostia deficiet ultra
 עוד ישבית זבח ומנחה ועל כנף שקוצים
 p̄seuerabit ⁊ finem cōsumationē ⁊ vsq ad dīsolatiōes
 משומם ועד כלה ונחרצה תתך על

nō eo quod fuit hęc ⁊ destructio desolatio
 שומם: והחרבן הזה היה על אשר לא

oīa ⁊ scietis ⁊ itelligite christū nrm i Iesum crediderūt
 האמינו לישוע משיחנו: ובינו ותדעו כל
 in pphetiis q̄ scripta sūt verbis oīb⁹ ex hęc
 אלה מן כל הדברים הכתובים בנבואות

i scriptura multe alię autoritates sūt ⁊ itē his
 האלה: ועוד יש ראיות אחרות רבות בכתוב
 ⁊ ad redēptionē et⁹ viui dei filij Christi ad aduētū

לביאת המשיח בן אלהים חיים ולגאולתו
 loquar breuitatis p viā sed trinitatis ⁊ ad mysteriū

ולסתר השילוש אך בדרך קוצר אדבר
 ascēdit qđ salomon qđ dixit inuenim⁹ qđ ad vos

אלוכם כי מצאנו שאמר שלמה מי עליה p̄ponet
bio. xxx.

qđ i manib⁹ suis spirītū cōtinuit qđ atq; ascēdit i cœlū
 שמים ויירד מי אסף רוח כהפניו מי

terios oēs suscitauit qđ qđ i vestimēto aq; colligauit
 צרר מים בשמלה מי הקים כל קצוי

terre

EPISTOLA AD HEBRAEOS.

nostri si filij ei? nomē ⁊ qđ nomē ei? qđ est terre
 אֶרֶץ מֶה שְׁמוֹ וּמֶה שֵׁם בְּנוֹ בִּי תִדַּע
 i sciētia sua Salomon ⁊ testificat⁹ ē d filio fecit mētiōnē qđ
 בִּי הַזְכִּיר הֵבֵן וְהַעִיד שְׁלֹמֹה בְּהַכְמָתוֹ
 qđ ⁊ dixit in deo qđ est trinitatis mysterio sup
 עַל סֵתֶר הַשְּׁיִלּוּשׁ יֵשׁ בְּאֱלוֹהִים וְאָמַר בִּי
 sciūmus nō essentis nomē ⁊ mysteriū hoc mysteriū
 הַסֵּתֶר הַזֶּה וְסֵתֶר שֵׁם הַהוּיָה לֹא יִדְעֵנוּ
 qui oēs qđ ad pbādū alia auctoritas ⁊ ite
 וְעוֹד רְאִיָּה אַחֶרֶת לְנִסּוֹת בִּי כֹל אֲשֶׁר
 sanctam ad fidē nram cōuertent ex vobis remāserint
 יֵשְׁאֲרוּ מִכֶּם יֵשׁוּבוּ לְאִמּוֹנֵתָנוּ הַקְדוּשָׁה
 Jacob reliqđ cōuertētur reliqđ Esaias qđ dixit
 שְׂאֵמֶר יִשְׁעֵיהֶו שְׂאֵר יֵשׁוּב שְׂאֵר יַעֲקֹב
 remanens qđ dicere vult fortē deū ad
 אֵל אֵל גִּבּוֹר רֹצֵה לֹמֵר בִּי הַשְּׂאֲרוּ
 Iesus qđ est fortis qđ vocat ad deū cōuertet ex eis
 מִהֶם תֵּשׁוּב לֵאלֹהֵי הַנִּקְרָא גִבּוֹר שֶׁהוּא יֵשׁוּעַ
 natiuitatis ei⁹ in pphetia scriptū est sicut Christus nē
 מִשִּׁיחֵנוּ כִּמּוֹ שִׁפְתוֹב בְּנִבּוֹאֹת יִלְדֵתוֹ
 ⁊ postea fortē deū cōsiliariū admirabilē nomē ei⁹ ⁊ vocauit
 וּנְקִרָא שְׁמוֹ כֹּלָא יוֹעֵץ אֵל גִּבּוֹר וְאַחֶר
 glossa ei⁹ est qđ pacis pncipē p̄ez eternitat⁹ vocauit eis
 מִקְרָאוֹ אֲבִיעַד שֶׁר שְׁלוֹם בִּי פִירוּשׁוֹ
 in eternū pax eis esset cognouissent eis qđ possē
 שְׂאֵחֶר שִׁיבִירוּהוּ יִהְיֶה לָהֶם שְׁלוֹם לְעַד
 ⁊ testificat⁹ est pphetauit ppha Esaias ⁊ ecce
 וְהִנֵּה יִשְׁעֵיהֶו הַנִּבְיָא נִבְּא וְהַעִיד
 que nō vos verba sup hoc in loco
 בְּמָקוֹם הַזֶּה עַל הַיְדָרִים שְׂאִינְכֶם

Esai.x.

Esai.ix.

qđ

qđ credere in oculis vris durū est qđ creditis
 מֵאֲמוּנִים כִּי יִקְשֶׁה בְּעֵינֵיכֶם לִהְיוֹתִי כִּי
 dei fili⁹ fuisset in lege pmissus Messias
 הַמְּשִׁיחַ הַנְּדוּר בְּתוֹרַה יְהִי בֶן אֱלֹהִים
 ex muliere ⁊ natus ⁊ Messias ⁊ homo ⁊ deus
 וְאֱלֹהִים וָאָדָם וּמְשִׁיחַ וְיֵלֹד מֵאִשָּׁה
 in pphia cōmemorata sūt oīa illa hęc ⁊ verba
 וְהַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כּוֹלֵם נִזְכָּרִים בְּנְבוּאָה
 fili⁹ nobis nat⁹ est puer qđ scriptū est sicut hac Esa. ix.
 הִזְאֵת כִּמוֹ שֶׁפְּתוּב כִּי יֵלֵד יֵלֵד לָנוּ בֶן
 humerū ei⁹ sup imperiū ⁊ fuit nobis dat⁹ est
 נֶפֶן לָנוּ וְתִהְיֶה הַמְּשִׁכָּה עָלָי שְׂכֻמוֹ
 fontē deū cōsiliariū admirabile nomē ei⁹ ⁊ vocauit
 וַיִּקְרָא שְׁמוֹ כָּלָא יוֹעֵץ אֵל גִּבּוֹר
 ⁊ patrē filiū qđ vocauit est pacis pncipē p̄ez eternitatē
 אֲבִיעֵד שֶׁר שְׁלוֹם שְׂקֵרָאוּ בֶן וָאֵב
 ex muliere ⁊ natum ⁊ Messia ⁊ hoīem ⁊ deum
 וְאֱלֹהִים וָאָדָם וּמְשִׁיחַ וְיֵלֹד מֵאִשָּׁה
 immanuel nomē ei⁹ ⁊ vocabis dixit ⁊ prius
 וְקוֹדֵם אָמַר וּקְרָאת שְׁמוֹ עִמָּנוּאֵל
 ⁊ hoc est deus nobiscū qđ erit dicere qđ vult
 שְׁרוּצָה לֵוִימָה שִׁיְהִיָּה עִמָּנוּ הָאֵל וְזֶה
 qđ aliud mysteriū ⁊ itē deus qđ erit ad designādū
 לְהוֹרֹת שִׁיְהִיָּה אֵלֹו וְעוֹד סֵתֵר אַחֵר יִכְנֹס
 inuentam fecmininā ppter denotat vecarath dictio
 מִלֵּת וּקְרָאת מוֹרָה עָלָי נִקְבָּה נִמְצָאת
 Maria cū loq̄tur hęc pphetia qđ
 כִּי הֵנְבוּאָה הִזְאֵת מִדְּבָרַת עִם מְרִים
 in ānūciatiōe angel⁹ ei⁹ dixit sicut virgine
 הַתְּוֹלָה כִּמוֹ שֶׁאָמַר לָהּ הַמֶּלֶאךָ בְּבִשּׁוּרָה
Esa.

EPISTOLA AD HEBRAEOS.

Luce. i. *Ελαίε* *Χβα* *δα* *Βεσυν* *nomē ei⁹* *τ* *vocabis*
 וקראת שמו יהושע כי דברי ישעיהו
eadem *sūt* *nunciātis* *angeli* *τ* *Χβα* *pphetē*
 הנביא ודברי המלאך המבשר הם אחדים :
Ezequiam *pppter* *dīctē* *fuerūt* *hē* *pphetis* *τ* *si*
 ואם הנבואות האלה נאמרו על חזקיהו
cōpleta *fuerūt* *nō* *ecce* *dīcātis* *vos* *sicut* *regem*
 המלך כמו שאתם אומרים הנה לא נשלמו
qđ *dixit* *de⁹* *fuit* *nō* *qđ* *verba* *hęc* *ī* *eo*
 בו אלה הדברים כי לא היה אל שאמר
vice *qđ* *vocauit* *eū* *př* *eternitatis* *fuit* *neq;* *nobiscū* *de⁹*
 עפנואל ולא היה אביעד שקראו פֶּעַם
ecce *pphā* *qđ* *τ* *itē* *τ* *př* *eternitatis* *de⁹* *altera*
 אחרת אל ואביעד : ועוד כי נבואת הנה
ibi *scriptū* *ē* *sicut* *Dauid* *domui* *dīcta* *fuit* *virgo*
 העלמה נאמרה לבית דוד כמו שכתוב שם
Isa. vii. *cū* *loq̄tur* *nō* *ī* *p̄* *qđ* *Dauid* *domi⁹* *nūc* *audite*
 שמעו נא בית דוד כי אינה מדברת עם
locuta *ē* *hoc* *τ* *post* *filii* *ei⁹* *Ezequiā* *pppter* *rege* *Alia*
 אחז המלך על חזקיהו בנו ואחר זה דברה
terra *dereliquet* *pppter* *pctā* *ei⁹* *qđ* *τ* *dixit* *Alia* *cū*
 עם אחז ואמר כי בעונותיו העזב האדמה
τ *si* *ī* *lege* *p̄* *missi* *Messie* *aduētū* *ante*
 קודם ביאת המשיח הנדור בתורה : ואם
declarauit *sicut* *dīcētis* *nobi* *nat⁹* *ē* *puer* *qđ* *ī* *pphā*
 נבואת כי ילד ילד לנו תאמרו כמו שפירש
deū *pppter* *dīcta* *fuerūt* *hęc* *nomina* *qđ* *Łachi*
 קמחי כי השמות האלה נאמרו על האל
p̄ *ncipē* *puerī* *nomē* *vocatur⁹* *esset* *qđ* *ī* *p̄* *ipse* *qđ* *sit* *benedict⁹*
 יתברך שהוא יקרא שם הילד שר
 & error

ppter ea et error magna ignorātia hoc ē ecce pacis
 שלום הנה זה שגגה גדולה ומעות לפי
 locis in alijs sic loqui scripture vsus. Et via qđ nō ē
 שׂאין דרך הכתוב לדבר בן בשאר מקומות
 fortis de filiari admirabilis vocauit dicere et debuit
 והיה לו לומר ויקרא פלא יועץ אל גבור
 inuenimus sicut pacis pncipē nomē ei⁹ patrē gñitatis
 אניעד את שמו שר שלום כמו שמצאנו
 manasēs p̄mogeniti nomen Joseph et vocauit qđ dicit *Gen. xli.*
 שאומר ויקרא יוסף את שם הבכור מנשה:
 simile ipm ē qđ Jacob nomē ei⁹ vocauit dicem⁹ et sic
 וכן נאמר ויקרא שמו יעקב. כי הוא דומה
 qđ dicta fuerūt ē rectū ergo huius pphetie verbis
 לדברי הנבואה הזאת: אם בן יתכן שנאמרו
 ppter hęc et noia quas retuli pphetie oēs
 כל הנבואות שזכרתי והשמות האלה על
 cognosceretis noia ei⁹ itelligeretis qm si hūstū nrm Jesum
 ישוע משיחנו שאם תבינו שמותיו תבינו
 pphetie oēs itelligeretis et etiā sic mirabilia eius
 נפלאותיו. וגם בן תבינו כל הנבואות
 Esaię i separatiōe scripti ē sicut eo qđ plene sūt
 המלאות מלנו. כמו שכתוב בפרשת ישעיהו
 Chaldeus et Sionthas seru⁹ me⁹ itelliget ecce qđ dixit *Esai. li.*
 שאמר הנה ישכיל עבדי: ויהונתן המתרגם
 exaltabit Christus seru⁹ me⁹ p̄sperabit ecce dclauit
 פירש הא רצל עבדי משיחא יראם
 tota dicta est et sic nimis et cōfortabit et extollet
 ויגמל ויתקף לחדא: וכן נאמרה כל
 nō qđ christū nrm Jesū ppter qđ est postea separatio *Esai. li.*
 הפרשה שאחריה על ישוע משיחנו. כי לא
 &

EPISTOLA AD HEBRAEOS.

et oēs tota illa qđ cōpleta esset hodie vsq; vidistis
 ראיתם עד היום שגְּשִׁלְמָה כולה וכל
 in ipso nisi supra quas dixi prophetę
 הנבואות שאמַרְתִּי לַמַּעַלָה אֵלָּא בּוֹ :

CAP. TERTIVM.

sciētiar vřaz i ordine vt memoriā reducere valdi
 ראיתי להזכיר בְּסֹדֶר חֲכָמוֹתֵיכֶם
 et doctrina legis et glossa grāmatica q̄ sūt
 שֶׁרָן דִּקְדוּק ופִירוּשׁ הַתּוֹרָה וּתְלִמוּד
 vobis q̄ sūt et argumēta dubia aliqua et receptio
 וְכַלָּה קִצַּת הַסִּפְּקוֹת וְקוּשִׁיּוֹת שֵׁישׁ לָכֶם
 vobis ad rñdēdū faciilia q̄ sūt sanctam in fidē nrām
 באֲמוּנַתְנוּ הַקְדוּשָׁה שֶׁהֵם קָלִים לְהָשִׁיב לָכֶם :
 loquar et ultimo in primis a primo et exordiar
 וְאַתְחִיל מֵהֶרָאשׁוֹן בְּרֹאשׁוֹנָה וְהֶאַחֲרוֹן אֲדַבֵּר
 oīa vidi grāmaticę in sciētia qđ in postrenio
 בְּאַחֲרוֹנָה : כִּי בַּחֲכֻמַּת הַדִּקְדוּק רָאִיתִי כָּל
 rabi q̄ sūt antiqui autores scripserūt q̄
 מֶה שֶׁכָּתְבוּ הַמַּחֲבֵרִים הַקְדָּמוֹנִים שֶׁהֵם רַבִּי
 copilarūt ea q̄ vidi et etiā Jona et rabi Juda
 יהודה וְרַבִּי יוֹנָה : וְנִם רָאִיתִי מֶה שֶׁכָּתְבוּ
 in libro Lamichi Dauid rabi q̄ sūt posteriores
 דְּאַחֲרוֹנִים שֶׁהֵם רַבִּי דָּוִד קִמְחִי בְּסֹפֶר
 cum i breuiloqō suo frater ei⁹ Moyses et rabi Michlol
 רַמְכִּלוֹל . וְרַבִּי מֹשֶׁה אַחִיו בְּקִיצוֹרוֹ עִם
 Juda rabi fili bēiamin rabi et phœnisi glossa sua
 פִירוּשׁוֹ . וְהַקְדָּמַת רַבִּי בְּנִימִין בֶּר רַבִּי יְהוּדָה :
 Alazra Elben Abraham rabi scripsit qđ vidi et etiā
 וְנִם רָאִיתִי מֶה שֶׁכָּתְבוּ רַבִּי אֲבֵרָהָם אֶבְרָהָם עֲזַרְתִּי
 vnā regulā tantū libris ipsoꝝ i oīb⁹ nō est et ecce
 יְהֵנָּה אֵין בְּכָל סִפְרֵיהֶם אֶפִּילוֹ סֹדֶר אֶחָד
 lingua

linguā suā ad loquēdū sup̄ ea discipulī i qua cōfidāt rectā
 יִשְׂרָאֵל שְׂוִסְמָכוּ הַתְּלִמִּידִים עָלָיו לְדַבֵּר לְשׁוֹנָם
 vel inuēti nō ē hodie vsq; nā grāmaticę ordine
 בְּסֹדֶר הַדְּקָדוּק כִּי עַד הַיּוֹם לֹא נִמְצָא אֲפֹלֶל
 linguā vřam loq; neq; sciet q̄ possit vnus discipulū
 תְּלִמִּיד אֶחָד שְׂוִיכָל וְיָדַע לְדַבֵּר לְשׁוֹנָם
 credentes hodie faciunt sicut grāmaticę ordine
 בְּסֹדֶר הַדְּקָדוּק כְּמוֹ שֶׁעוֹשִׂים הַיּוֹם הַמֵּאֲמִינִים
 Romanā linguā q̄ loquūtur sanctam fidē nostrā
 אֲמוֹנֵתָנוּ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁמִּדְּבָרִים לְשׁוֹן רוֹמִיִּית
 autores eis dederūt q̄s grāmaticę suę reglas p
 עַל סִדְרֵי דְקָדוּקָם אֲשֶׁר נָתַנוּ לָהֶם הַמִּחְבְּרִים
 vos rident ⁊ ipsi ⁊ posteriores antiqui
 הַקְּדֻמוֹנִים וְהָאַחֲרוֹנִים וְהֵם לוֹעֲגִים עָלֵיכֶם
 nisi linguā vřam loq; nescitis quonīā
 בְּעֵבוֹר שְׂאִינְכֶם יוֹדְעִים לְדַבֵּר לְשׁוֹנָם אִם לֹא
 ad memorādū ⁊ viginti quatuor libros ad catīs
 תִּלְכוּ אֶל הַסְּפָרִים אַרְבַּעַה וְעֶשְׂרִים לְהַזְכִּיר
 sententiā vřam secūdi vobis loq̄tur quid verūm
 הַפְּסוּק אֲשֶׁר יִדְבֵּר אֵלֵיכֶם לְפָנַי עֲנִינִיכֶם
 p viā Esaiās dixit hoc ppter qd̄ dico ⁊ ego
 וְאֲנִי אוֹמֵר כִּי עַל זֶה אָמַר יִשְׁעִיהוּ בְּדֶרֶךְ
 dixit hoc ⁊ prius it̄lectu sine ligua balbutiēs lamētatōis
 קִינָה נִלְעַג לְשׁוֹן אֵין בִּינָה וְקוֹדֵם זֶה אָמַר Esa. 33.
 autores q̄a est hui⁹ ⁊ causa labij p̄fūdi ppl̄s
 עִם עֲמָקֵי שִׁפְהוֹ וְסִפְתָּ זֶה הוּא כִּי הַמִּחְבְּרִים
 necessarias regulas dare nescierūt quos retulī
 שְׂזָכַרְתִּי לֹא יָדְעוּ לָתֵת הַסְּדָרִים הַצְּרִיכִים
 ordine absq; vřba sua ⁊ inoluerūt ligūę suę ad grāmaticā
 לְדְקָדוּק לְשׁוֹנָם וּבְלִבָּלּוֹ דְּבָרֵיהֶם בְּלֹא סֹדֶר
 a dō necessaria nō sup̄flua verba multa ⁊ scripserūt
 וּפָתְבוּ רַבָּה דְּבָרִים יְתִירִים שְׁלֹא לְצוּרָה עַד
⁊ de

EPISTOLA AD HEBRAEOS.

& confecerit & intelligere ea legere ea homo ois ut defatiget
 שְׂרָאָה כָּל אָדָם לְקִרְאָם וּלְהִגִּינָם וְחִסְרוֹ
 fuit & ppter ea necessarię magis regule
 וְסִדְרִים הַיּוֹתֵר צְרוּכִים . וְעַל כֵּן הָיְתָה
 grauis sicut lapis in oculis eorū grāmaticę opus
 מְלֹאכֶת הַדְּקֻדּוֹק בְּעֵינֵיהֶם כְּאִבְנָן מִעֲמֻסָּה .
 linguā suā didicerit & ideo oneri eis & fuit
 וְהָיָה אֵלֵיהֶם לְמִשָּׂא . וְלִכֵּן לְמִדּוֹ לְשׁוֹנָם
 lassescāt ut nō eis meliō ē tūc qđ vsum per
 עַל הַרְגֵּל . כִּי אִז טוֹב לָהֶם שְׂלֵא יִלְאוּ
 fideles eos & substat in vanū & laborēt
 וַיִּנְעֻז לְרוּיָם . וְלַעֲנוֹ עֲלֵיהֶם הַמֵּאֲמִינִים
 onerosus appareā non et ut sciētie sue ex defectu
 לְחִסְרוֹן דַּעְתָּם . וּבַעֲבוּר שְׂלֵא לְהִרְאוֹת בְּבֶד
 locos oēs vobis scripsi nō linguę & grauis ore
 כִּי וּכְבֶּד לְשׁוֹן לֹא כְתִבְתִּי לָכֶם כָּל הַמְּקוֹמוֹת
 sed in grāmatica sua autores in eis errauerit i qđ
 אֲשֶׁר טָעוּ בָּהֶם הַמַּחְבְּרִים בְּדְקֻדּוֹקָם . אֲנִי
 ad me rescribite filiis vris tradere eos volueritis si
 אִם תִּרְצוּ לְהוֹדִיעַם לְבְנֵיכֶם כְּתִבוּ אֵלַי
 laborū suorū molestiā oēm ad vos mittā & ego
 וְאֲנִי אֲשַׁלַּח לָכֶם כָּל כְּבֻדּוֹת דְּבָרֵיהֶם
 declinauerit i qđ & dictiois & xbi nois viā per
 עַל הַדָּךְ שֵׁם וּפְעַל וּמִלָּה . אֲשֶׁר נָטוּ
 dexterā ad & nō sinistrā ad in intellectu suo
 בְּשִׁמְלָם אֶל הַשְּׂמֵאל וְלֹא אֶל הַיָּמִין :
 & perit resurgēt & nō ceciderit hęc & ppter causā
 וּבְסִפָּת זֶה נִפְּלוּ וְלֹא יִקְוּמוּ וְאִבְדָּה
 sup edificata dom⁹ qđ oib⁹ notū ē qđ spes eorū
 תִּקְוָתָם . כִּי יָדוּעַ לְכָל בֵּי הַבַּיִת הַנִּבְנָה עַל
 nō

CAP. TERTIVM.

nō habet q̄a corruit cito terre puluerē
 עפר הארץ במהרה יפול כי אין לו
 rectam viam adepti sūt nō si q̄a fūdamētū
 יסודי כי אם לא השיגו הדרך הישרה
 ppter defectū exigua grāmaticę in sciētia ⁊ bonam
 והטובה בחכמת הדקדוק השפלה להסרון
 in glossis suis assequētur non quāto magis intellect⁹ sui
 שכלם כל שכן שלא ישיגו בפירושים
 ⁊ viginti quattuor verba oīa ⁊ docere ad intelligēdi
 להבין ולגלות כל דברי הארבעה ועשרים
 q̄s sapiētes vti tanq̄ saphiri illuminātes q̄ sūt librorum
 ספרים שהם מאירים בפפירים שחכמים
 literalē viā per eos ⁊ interpretati sūt intellexerūt
 הבינו ופירשו אותם על דרך הפשט
 Leui rabi exposuit sicut solū moralem vel
 או להועיל לבד כמו שפירש רבי לוי
 magnas figuras per nō sed bucrioni fili
 בן גרשם אבל לא על צורות גדולות
 sapiētes ⁊ declarauerūt intellexerūt sicut ⁊ mirabiles
 ונפלאות כמו שהבינו ופירשו החכמים
 q̄a sanctam fidē nostrā credentes ⁊ doctores
 והמורים המאמינים אמונתנו הקדושה כי
 excellētia nō ē qd̄ dicerem⁹ nō stulti fuissē⁹ ⁊ si
 אם נהיה סכלים לא נאמר כי אין יתרון
 q̄narrant libros sup̄ sanctis in libris
 לספרים הקדושים על הספרים המספרים
 ⁊ nō explicētia vba q̄ sunt ociosa verba nobis
 לנו דברים במלים שהם דברי רשות ולא
 literalia nisi in eis declarem⁹ vt nō de obligatiōe
 חובה שלא נפרש בהם אלא פשט

EPISTOLA AD HEBRAEOS.

exēpli viā per q̄a soli corpori & morali
 ותועלת לנוף לבד . כי על דרך משל
 domus in patiētib⁹ lepra q̄b erat dicem⁹ quomō
 איר נאמר שהיה הנגע בקירות הבית
 rectum nō est hoc q̄a vīgē spīrit⁹ in qua nō est
 שאין בו רוח חיים כי זה לא יתכן :
 lepra quod est peccatū ppter dicitur hoc sed
 אבל זה נאמר על העון שהוא הנגע
 erat hoc & ppter animę dom⁹ est & corpus
 והנוף הוא בית הנפש . ועל זה היה
 plagas has & ppter in sacrificio parcēs sacerdos
 הכהן מכפר בקרבן . ועל אלה הנגעים
 Esā. pmo neq; curata neq; circūligata nō ē Esaiās dixit
 אמר ישעיהו לא זורו ולא חפשו ולא
 cōfessionis in oleo dicere vult oleo fota
 רבקה בשמן . רוצה לומר בשמן הידורי
 dixit prius q̄a hui⁹ est & autoritas & absolutionis
 והסליחה . וראיה לזה כי כודם אמר
 retrorsū & alienatī sūt dixit & post eū iniquitate graui pp̄s
 עם כבד עון ואחריו אמר גזורו אהור .
 ad quērēdū q̄a reuerfi sūt futurū ppter cui⁹ glossa est
 שפירושו על העתיד שחזרו לבקש
 Hosee.v. Hosee dixit sicut inuenient eū & nō Messīā sūt
 משיחם ולא ימצאוהו כמו שאמר הושע
 inueniēt & nō domīnum ad quērēdū vadēt ppheta
 הנביא ילכו לבקש את יהוה ולא ימצאו
 plagas q̄b alia autoritas & itē ab eis ablat⁹ ē
 חזן מהם . ועוד ראיה אחרת כי הנגעים
 leprosus q̄b sapiētes vfi q̄a dixerūt peccata sunt
 הם העונות שאמרו חכמים כי מצורע
 proxī

CAP. QVARTVM.

proximū suū cōtra malā famā q̄ excitat est hīc
 זֶה הוּא שְׂמוּצִיא שֵׁם רַע עַל חֲבִירוֹ
 in scriptura multa verba sunt q̄ cōclusio est
 וְהַכֵּל בִּי יֵשׁ דְּבָרִים הַרְבֵּה בְּכַתּוּב
 figurē viā per nīsi declarare ea poterim⁹ q̄ non
 שְׁלֵא נֹכַח לְפָרְשֵׁם אֲלֵא עַל דְּרָךְ צוּרָה
 kinnaphēg in litteris arcanum ⁊ hoc est mirabilis
 נִפְלְאָה וְהִי סֵתֶר בְּאוֹתִיּוֹת רִסּוּף
 scripturę verba q̄ cōminuam⁹ ad denotādū duplicatis
 הַכְּפוּלוֹת לְהוֹרוֹת שְׁנַנְפֵּן דְּבָרֵי הַכְּתוּב
 accipiam⁹ ⁊ nō spiritalē sensum inde ⁊ eliciamus
 וְנוֹצִיא מִשֵּׁם הַשֶּׁכֶּל הַרוּחָנִי וְלֵא נִקָּח
 q̄a figura absq̄ solū moralem aut litteralē
 הַפֶּשֶׁט אוֹ חֲתוּעֻלַּת לְבַד בְּלֵא צוּרָה בִּי
 nobis meli⁹ tūc erit spiritalē sensum intellexerim⁹ si
 אִם נִבִּין הַשֶּׁכֶּל הַרוּחָנִי אִז טוֹב לָנוּ
 peribim⁹ ⁊ non de nobis deus ⁊ cogitabit
 וְיַחַעֲשֶׂת הָאֱלֹהִים לָנוּ וְלֵא נֹאכֵד

3ong. f.

CAP. QVARTVM.

litterarū i mysterio dicere poterim⁹ ⁊ tē
 עוד נֹכַח לְזִמְר בְּסֵתֶר אוֹתִיּוֹת
 scribātur illę q̄a sciūstis iam q̄ kinnaphēg
 רִסּוּף בִּי כְּבֵר יִדְעָתֶם בִּי הֵן בְּתוֹכוֹת
 q̄a sapiētes vsi ⁊ dixerunt dictionū in fine semper
 לְעוֹלָם בְּסוּף הַמְּלּוֹת וְאָמְרוּ חֲכָמִיכֶם בִּי
 ⁊ nō est cētenarū ad supplemētū dixerūt eas theorici
 צוּפִים אָמְרוּ לְתִשְׁלוּם הַמְּאֹת • וְאִינָה
 dictionū in fine hoc ppter q̄a scriptę sūt sufficiēs causa
 סֵבָה מִסְפָּקַת שִׁיבְתָּנוּ עַל זֶה בְּסוּף הַמְּלּוֹת

EPISTOLA AD HEBRAEOS.

numero similis numero earū nō est q̄a ⁊ itē
 ועוד כי אין מספרן דומה למספר
 cētenarū supplemētū ⁊ numero cognatarū suarū kinnaphēz
 במנפץ חביריהן. ומספר תשלום המאות
 vñ sūt nō diē ad hūc kinnaphēz in litteris
 באותיות רסוף עד היום לא נהגו
 ipse est quia pecuniarū iudicijs in vllis eo
 אתו בשום דיני ממונות מפני שהוא
 scripte sūt kinnaphēz littere sed ambigu
 ספק. אבל אותיות רסוף הן כתובות
 superi⁹ dixi qđ ad designādū dictionū in fine
 בסוף המלות להורות מה שאמרת למעלה
 cōuertentur dierū in fine q̄a secūdo in capitulo
 בפרק השני כי לקץ הימים ישובו
 verba cōminuēt tūc q̄a dicere vult ⁊ miserebit illorū
 וירוחמו. רוצה לומר כי אז ינפצו דברי
 ⁊ etiam itellexerūt non qđ ⁊ intelligēt scripturę
 הכתוב ויבינו מה שלא הבינו: וגם כן
 q̄a dierū in fine q̄ est iudiciū dici secretū illę sūt
 הן סתר יום הדין שהוא לקץ הימין כי
 ad id ⁊ cōuertētur res oēs cōminuēt tūc
 אז ינפצו כל הדברים וישובו למה
 in litteris aliud arcanū dicim⁹ itē ante qđ erat
 שהיו קודם: עוד נאמר סתר אחר באותיות
 in fine scriptura in omī inuenim⁹ eas qđ kinnaphēz
 רסוף כי מצאנום בכל הכתוב בסוף
 q̄a in Esaiā locis in duob⁹ pterq̄ dictionū
 המלות חוץ בשני מקומות בישעיהו כי
 clausam istam mem inuenim⁹ antiquis in libris
 בספרים הקדמונים מצאנו המם סתומה
concl

Esaias.
 vii. et lix.

edēpiet virgo ecce in pphetia dictiōis in medio *Esa. vii.*

בְּאַמְצַע הַמֶּלֶה בְּנִבְוֹאת הָנָה הָעֹלָמָה דָּרָה
i medio et venit est clausa aalma. i. Xgo lfa mem qd

כִּי מִס עֲלָמָה סְתוּמָה הִיא וְבֹא בְּתוֹךְ
abscōdita puella qd esset ad designādū dictionis

הַמֶּלֶה לְהוֹרֹת שְׁתֵּהִיָּה עֲלָמָה עֲלוּמָה
dicere vult aalma dictio qd est clausa i virgo

וּבְתוּלָה וְסְתוּמָה כִּי מֵלֶת עֲלָמָה רוֹצָה לוֹמֵר
i erit Abraz seru? dixit sicut virgo *Benefs.*

בְּתוּלָה כְּמוֹ שֶׁאָמַר עֶבֶד אֲבָרָהָם וְהִיָּה *xxiii.*

non qd puella i erit dixit i prius puella Xgo
הָעֲלָמָה וְקוֹדֵם אָמַר וְהִיָּה הַנְּעָרָה כִּי לֹא

תִּשְׁתַּיֵּם כְּמֹכֶר וְהִיָּה כְּמֹכֶר שְׁהָעִיד
testificata est sicut virgo nisi mens ei? erat

כֹּגְנוּנָהּ עָא נֹה i vir virgo qd dixit scriptura *Benefs.*
הַכְּתוּב שֶׁאָמַר בְּתוּלָה וְאִישׁ לֹא יִדְעָה *xxiii.*

i Anque loq i cōtrariū itatio ei? qd fuisset absit qd
כִּי חֲלִילָה שִׁוְיָהּ בְּחֵפֶז וְאֲנָקְלוֹס

puella dictiōe sup declarauit alio in loco in chaldeo *Deu. xxi*
בְּתַרְגוּם בְּמָקוֹם אַחֵר פִּירֵשׁ עַל מֵלֶת נְעָרָה

aalma qd bethultha. i. Xgo vlemtha. i. puella virgo
בְּתוּלָה עוֹלִימָתָא בְּתוּלָתָא כִּי עֲלָמָה

multiplicabit i dictione vnu vtrūq? est i vlemtha
וְעוֹלִימָתָא הַכֹּל אֶחָד וְנִמְלֵת לְמִרְבָּה

clausam lfram mem libris in oib? inuenim? ei? imperiū *Esa. ix.*
הַמְּשָׁרָה מִצְאָנוּ בְּכָל הַסְּפָרִים מִסְתוּמָה

aperiret nō qd ad designādū Lemarbe in dictione
בְּמֵלֶת לְמִרְבָּה לְהוֹרֹת כִּי לֹא וּפְתַח

in sempiternum in pphetis i sigillatum clausum
הַסְּתוּמָה וְהַחֲתוּם בְּנִבְוֹאוֹת לְעַד לְעוֹלָם

EPISTOLA AD HEBRAEOS.

וְשִׁיחִיָּה לְאִין קִין כְּמוֹ הָעֶגְלוֹ שְׁחוּזָר
qđ voluit rotundū sicut sine fine et qđ esset
qđ notū et ita est. In circuitu ei⁹ in cōcau. s. i. orbe
 חֲלוּלָה בְּסִיבֹוּכָּו וּפְכָר יְדוּעַ כִּי
hęc pphetię qđ cōpletę essent inuenietis nō
 לֹא תִמָּצְאוּ שְׁנֵשִׁלְמוּ הַנְּבוּאוֹת הָאֵלֶּה
sicut Christo nro in Jesu nisi i suis picularitatib⁹
 בְּפִרְמֵיהֶם אֲלֵא בִישׁוּעַ מְשִׁיחֵנוּ כְּמוֹ
et intelligite secūdo in capitulo superi⁹ dixi
 שְׂאֲמֵרְתִּי לַמַּעֲלָה בְּפִרְקֵי הַשְּׁנִי וְכִינֹו
virgo ecce dictio qđ arguat⁹ me et ne et scietis
 וְתִדְעוּ יֵאֵל תְּשִׁיבֹוּנִי כִּי מִלֵּת הִנֵּה הָעֹלָמָה
hec qđ pphetia aparet vnde ppinquū tēp⁹ denotat
 מוֹרָה לְזֶמֶן כְּרוּב כִּי יִרְאֶה שֶׁהַנְּבוּאָה הַזֹּאת
inueniunt iam qđ regē Ezequiā ppter dicta fuit
 נֹאמְרָה עַל חֲזִקְיָהוּ הַמֶּלֶךְ כִּי קָבַר מִצְאָנוּ
tēpus qđ denotat ecce dictionē multis in locis
 בְּמִקְוֹמוֹת רַבִּים מִלֵּת הִנֵּה שְׁמוֹרָה לְזֶמֶן
veritatē ppter plerumq; dicitur qđ lōginquū
 רְחוֹק לְפִי שְׁנֹאמְרָה עַל הָרֹב עַל אֲמִיתוֹת
Malach. ardēs veniet diēs ecce em̄ sicut certę rei
 הַדָּבָר הַנִּכְבֹּן כְּמוֹ כִּי הִנֵּה הַיּוֹם נָא בּוֹעֵר
qđ parat⁹ est iudiciū diē ppter qđ dictū est sicut cōliban⁹
 בְּתַנּוּר שְׁנֹאמַר עַל יוֹם מִדִּין הָעֵתִיד
est licet certus est quia esse
 לְהִיּוֹת לְפִי שֶׁהוּא וְדָאִי אֵף כִּי הוּא
est et sic sapiētes vrī exposuerūt sic qđ longe
 רְחוֹק כִּי כֵן פִּירְשׁוּ חֲכָמֵיכֶם וְכֵן הוּא
virgo ecce dictio qđ dicemus sic veritas
 הָאֲמֵת : כֵּן נֹאמַר כִּי מִלֵּת הִנֵּה הָעֹלָמָה
a scit

CAP. QVRATVM.

a sermo et cert⁹ erit ver⁹ qđ erit ad designādū est Gen.xlj.
הוא להורות שיהיה אמת ונכון הדבר מעם
sup⁹ dnotat ecce dictio etiam et aliquādo deo

האלהים: ולפעמים גם כן מלת הנה מורה על
igni ardebat rub⁹ et ecce dicitur sic qđ mirabilē rem
דבר מופת כי כן נאמר והנה הסנה בער באש
alia sūt et adhuc mūdū cōsumebat non et rub⁹ Exo.iiij.
והסנה איננו אבל: וכמוהו יש אחרים

virgo ecce in pphā dicere poterim⁹ sic multa
רבים: כן נובל לומר בנבואת הנה העלמה
locut⁹ sū valde et magna mirabil⁹ res qđ est cōcipiet

הרה שהוא דבר נפלא וגדול מאד: ודברתי
Kinnaphes in litteris sufficiētū verborū modum
שיעור דברים מספיקים באותיות וסוף

in litteris vos admonebo et tunc duplicatis
הכפולות .. ועתה אזכיר לכם באותיות
nomē scriptū ē illarū in tribus qđ eū ociosis

הנהות אהוי כי בשלשה מהן כתוב שם
nā iehoua qđ est litteris quattuor ex essentia
ההויה מן ארבע אותיות שהוא יהוה כי

trinitatis mysteriū ad dnotādū et hoc ē: est duplicata lfa he
הוא נכפלת והו להורות סתר השילוש
qđ dixit Esaias et testificat⁹ ē pphauit hoc ppter qđ

אשר על זה נבא והעיד ישעיהו שאמר
qđ sunt Sabaoth dñs Sāct⁹ Sāct⁹ Sāct⁹ Esa.vj.
קדוש קדוש קדוש יהוה צבאות שם

30har. l. splēdor in libro sapiētes vři et declarauerūt tres
שלשה ופירשו חכמים בספר הזוהר
celozū Spirit⁹ Sāct⁹ fill⁹ Sāct⁹ pater Sāct⁹

קדיש אבא קדיש ברא קדיש רוחא דשמיא

EPISTOLA AD HEBRAEOS.

ad arbitriū vñ nisi hoc sup respōdebitis ⁊ qđ
 ומה תשיבו על זה כי אם לרצונכם
 dicere poterim⁹ p̄terea veritatis viā per ⁊ nō
 ולא על דרך האמת עוד נובל לומר
 iōd qđ iehoua. i. dñs litterarū i s̄gñtiōib⁹ aliud secretū
 סתר אחר בעניני אותיות יהוה כי הויה
 patris potestas quę est potestate i sua s̄gñtione denotat
 מורה בענינה יד שהוא זכות האב
 ex qđ deducitur p̄ncipiū i sua s̄gñtione denotat ⁊ vau
 והו מורה בענינה ראשית שנגזר מן
 sic qđ p̄ncipiū quę est columnarū capita dictiōe
 מלת ווי העמודים שהיא ראש כי בן
 radicum in s̄gñtionib⁹ sapiētes vñi s̄clarauerūt eā
 פירשה חכמים בעניני השרשים
 dñs in ea sicut dictū ē sapiētia est p̄ncipiū ⁊ dictiō
 ומלת ראשית היא חכמה שנאמר בה יהוה
 Jerosolymitano ⁊ i chaldeo viarū suarū i initio possedit me
 קנני ראשית דרכו. ופתרגום ירושלמי
 in sapiētia deus creauit in p̄ncipio in dictiōe scriptū ē
 כתוב במלת בראשית ברא אלהים בהכמתא
 essentiā i sua s̄gñtione denotat ⁊ lfa. he. dñs creauit
 ברא יהוה. והוא מורה בענינה הויה
 sic qđ ⁊ amoris bonitatis misericordię ⁊ morē
 ומדת רחמים וחסידות ואהבה כי בן
 mod⁹. R. mēsurā est qđ iehoua. i. dñs sapiētes vñi s̄clarauerūt
 פירשו חכמים שיהוה הוא מדת
 sancti spirīt⁹ mīam ad designādū ⁊ hoc ē misericordię
 רחמים וזהו להורות רחמי רוח רבדוש
 mysteriū s̄claratū iehoua in noīe ecce est ergo
 אם בן ררי בשם יהוה מפורש סתר
 filii

prover
 bio. viij.

CAP. QVARTVM.

filij sapiētia patris potestas qđ est trinitatis
 הַשְׁוִי לֹשׁ שֶׁהוּא יָד הָאֵב וְהַכְמַת הַבֶּן
 mūdo esse qđ dedit sancti spiritus et charitas. Amor
 וְאַהֲבַת רוּחַ הַקִּדּוּשׁ שֶׁנֶּתַן הוּיָה לְעוֹלָם
 opa ei? oia sup et miseratiōes ei? scriptū est sicut ps. cxliiij
 כִּמּו שֶׁכָּתוּב וְרַחֲמֵיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו et. cxlv.
 in scriptura scriptę fuerūt. s. litterę tres et hę
 וְאַלֶּה שְׁלֹשֶׁה אוֹתוֹת הַיּוֹי נִכְתְּבוּ בְּכַתּוּב
 essentię nomē ad designādū plerūq; dictiōib? in oib?
 כָּל הַמִּלּוֹת בְּרוּב לְהוֹרוֹת שֶׁם הַהוּיָה
 esse qđ dat est deus qđ et ad faciēdū scire
 וְלַהּוֹדִיעַ כִּי הָאֱלֹוִה הוּא הַנּוֹתֵן הַנּוּיָה
 ab eis accipiet id non et ipse rebus oib?
 לְכָל הַדְּבָרִים וְהוּא אֵינוֹ מְקַבֵּלָה מֵהֶם
 denotat qđ ipsa lra aleph cū eis et fuit iuncta
 וְנִסְמְכָה עִמָּהֵן הָאֶלֶף שֶׁהִיא מוֹרָה
 est qđ deus ad denotādū vnitatē i suo numero
 בְּמִסְפָּרָה אֶחָדוֹת לְהוֹרוֹת שֶׁהָאֱלֹוִה הוּא
 doctores dicunt sic qđ et trinus vnus
 יְחִיד וּמְשׁוּלֵשׁ כִּי כֵן אוֹמְרִים הַמּוֹרִים
 hoc et ppter sanctam fidē nostrā credentes
 הַמֵּאֱמִינִים אֲמוֹנָתָנוּ הַקִּדּוּשָׁה וְעַל זֶה
 cū litteris Romana i lingua Iesus nomē scripserūt
 כָּתְבוּ שֶׁם יֵשׁוּעַ בְּלִשׁוֹן רוֹמִיּוֹת בְּאוֹתוֹת
 litterę ipse sūt qđ ratiōe hac iehu his
 וְאַלֶּה יֵהוּ בְּזֶה הַדְּרָךְ Iehu כִּי הֵם הָאוֹתוֹת
 et fili? qđ pater ad denotādū iehu in loco qđ deseruiunt
 הַמְשַׁמְשׁוֹת בְּמָקוֹם יֵהוּ לְהוֹרוֹת שֶׁאֵב וּבֶן
 sicut separati tres nō sunt sanctus et spiritus
 וְרוּחַ הַקִּדּוּשׁ אֵינֶם שְׁלֹשֶׁה גִּפְרָדִּים כִּמּו
 vnu

EPISTOLA AD HEBRAEOS.

וְנִי תוֹתֵי נִיִּי סֵפֶרֶתִי הֵן תְּרֵס דְּסִיִּי כֹגִיטִיסְתִּי
שְׁחַשְׁבֶנְתֶּם שְׁהֶם שְׁלִשָּׁה אֱלֹהִים נִפְרָדִים אֵלָּא הֶכִל אֶחָד

CAP. QUINTVM.

grāmaticę in ordine dicere poterim? Et
עוד נובל לומר בסדר הדקדוק
lingua est elohim. i. de? ista dictio qđ
כִּי הַמִּלָּה הַזֹּאת אֱלֹהִים הוּא לְשׁוֹן
ad denotādū et hoc est vnus plures aut plurim
רבים או יותר מאחד והוא להורות
i. pportioe est elohim. i. de? quia trinitatis mysteriū
סֵתֶר הַשְּׁיִלוּשׁ. לְכִי שְׁאֱלֹהִים הוּא בְּפִלִּם
pluralis pnomē est dñs et etiam guebolhim. i. excelsi
גְּבוּהִים. וְגַם בֵּן אֲדֹנֵי הוּא כְּנוִי הַרְבִּים
elohim. i. de? qđ arguatis me et ne vba mea i. pportioe
בְּפִלִּם דְּבַרִּי. וְאֵל הַשְּׁיִבּוֹנִי כִּי אֱלֹהִים
aliorum nominiū viā per singularis lingua est
הוּא לְשׁוֹן יְחִיד עַל דֶּרֶךְ שְׁמוֹת אֲחֵרִים
qđ subolan? pfect? sicut et mem in iōd qđ terminatur
שְׁמִסּוּיִמִּים בְּיֹד וְגַם כְּמוֹ תְּמִים קָדִים. כִּי
aliud singulare nomē habet nō illa nomina
הַשְּׁמוֹת הֵם אֵין לָהֶם שֵׁם יְחִיד אֲחֵר
a quo dicim? pfect? sicut pluralis nomē et habent
וְיֵשׁ לָהֶם שֵׁם רְבִים כְּמוֹ תְּמִים. שְׁנֵאמַר
singulare nomē habet elohim. i. de? sed pfecti
תְּמִימִים. אֲבָל אֱלֹהִים יֵשׁ לוֹ שֵׁם יְחִיד
et elohim. i. de? et el. i. de? eloha. i. de? qđ notabim? aliud
אֲחֵר שְׁנֵאֲזִכִּיר אֱלֹהִה וְאֵל וְאֱלֹהִים
habet et non et trinitas vnitas qđ sūt ad denotādū
לְהוֹרוֹת שְׁהֶם אֶחָדוֹת וְשִׁילּוּשׁ וְאֵין לוֹ
Auth. iiii in Israel testimoniū et hoc est aliud pluralis nomē
שֵׁם רְבִים אֲחֵר. וְזֹאת הַתְּעוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל
& pro

CAP. QVINTVM.

et ppter separatiōis tres qđ ipsi sūt dicant ut nō
 וְאָמְרוּ שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה אֱלֹהִים נִפְרָדִים וְעַל
 scriptura qđ dixit dicere poterim? trinitatis mysteriū
 סֵתֶר הַשְּׁיִלוּשׁ נֹכַח לֹמַר שְׁאֵמַר הַכְּתוּב
 et arietē triennē et caprā triennē vacā mihi sūme *Gen. xv.*
 כִּחָה לִי עֲנֵלָה מְשׁוּלֶשֶׁת וְעַד מְשׁוּלֶשֶׁת וְאֵיל
 tribus ternariū numeri ibi qđ inuenietis annorū trīs
 מְשׁוּלֶשׁ שֶׁתִּמָּצְאוּ שֵׁם מִסְפָּר מְשׁוּלֶשׁ שְׁלֹשׁ
 mensū nouē fin numeri nouē qđ sūt vicibus
 בְּעַמִּים שֶׁהֵם תְּשַׁעָה • כִּמְנַח תְּשַׁעָה חֲדָשִׁים
 cōceptiōis mysteriū est isti et ecce parietis tēp? qđ sūt
 שֶׁהֵם עַת יוֹלְדָה וְהָרִי שֵׁם יֵשׁ כֵּתֶר הָרִיוֹן
 istud fuit nō a qđ trinitatis et mysteriū *ps. cxviii*
 וְסֵתֶר הַשְּׁיִלוּשׁ : כִּי מֵאֵת יְהוָה הָיְתָה זֹאת
 dicere vult i oculis nrīs mirabile est et ideo
 וְעַל כֵּן הִיא נִפְלְאָת בְּעֵינֵינוּ : רוֹצָה לֹמַר
 nō qui humani captus in oculis mirabile
 נִפְלְאָת בְּעֵינֵי הַשֶּׁכֶּל הָאֱנוֹשִׁי אֲשֶׁר לֹא
 mirabilia sūt sicut hoc magnū mysteriū attingit
 הַשֵּׁיךְ הַסֵּתֶר הַגָּדוֹל הַזֶּה כִּמוֹ שֶׁנִּפְלְאוּ
 i mysterio referem? sicut multa alia xba ex eo
 כִּמְנֵי דְבָרִים אֲחֵרִים הִרְבֵּה כִּמוֹ שֶׁנִּזְכֵּיד בְּסֵתֶר
 dicit litterarū p trāsmutationē qđ iehoua. i. dñi nōis
 שֵׁם יְהוָה כִּי בְּצִירּוֹף הָאוֹתִיּוֹת יֵאֲמַר
 iuncta sūt tēpora tria qđ erit est fuit
 הָיָה הוּא יְהִיָּה כִּי הַשְּׁלֹשָׁה זְמָנִים כְּמוֹכִים
 multę ita sūt hoc attingit nō et sensus nr simul
 בְּאֶחָד וְשִׁכְלָנוּ לֹא הַשֵּׁיךְ אֵת זֹאת • כֵּן הִרְבֵּה
 dixit et ppterca sanctę fidei nostre res
 דְּבָרִים מֵאֲמוּנָתֵנוּ הַקְדוּשָׁה : וְעַל כֵּן אֲמַר
 in ne

EPISTOLA AD HEBRAEOS.

iiij. Regū. in nebula ut habitaret dixit dñs i sciētia sua Salomō
viiij. שלמה בהכמתו יהיה אמר לשכון בערפל:

intelligere sensus nr attingit qđ nō dicere vult
רוצה לומר שלא תשיג שכלנו להבין את
que qđ credim⁹ fides vocata et ideo hoc
זאת: ועל כן נקראת אמונה שנאמין מה
magis qđ p̄missū hoc ppter nobl ⁊ erit vidim⁹ non
שלא ראינו. ויהיה לנו על זה שכר יותר
nobis erit nō qđ tūc videmus qđ si crederem⁹
משנאמין מה שנראה שאז לא יהיה לנו

Exodi. ostēde mihi Moyſes dixit hoc ⁊ ppter multū p̄missū
xxxij. שכר הרבה: ועל זה אמר משה הראני

quō mihi qđ reuelat dicere vult gloriā tuam obsecro
נא את כבודך רוצה לומר שתגלה לי כמו
magis credam ut cauſarū cauſa tu es
שאתה סבת הסבות כדי שנאמין ביותר
posteriora mea ⁊ videbīs fuit ⁊ respōſo
והתשובה היתה וראית את אהורי

dicere vult posteriora mea qđ ap̄rebit nō ⁊ facies meq
ופני לא יראו. כי אהורי רוצה לומר
aut affirmatiuā viā per ⁊ nō negatiuā viā per
על דרך שלילה ולא על דרך חיוב. או
post me q̄ sunt i opib⁹ meis cognosces me dicere vult
רוצה לומר תכירני במעשי שהם אחר
mysteriū ⁊ ppter hoc ppter p̄missū magis tibi ⁊ erit
ויהיה לך יותר שכר על זה. ועל כתר

Esaias. ⁊ erit ppheta Esaias dixit sanctę fidei nostrę
xxxij. אמונתנו הקדושה אמר ישעיהו הנביא והיה

⁊ sciētia sapiētia salutis fortitudo tēporib⁹ tuis fides
אמונת עתיד חסן ישועות חכמה ודעת
dixer

dixerunt sicut thesaur⁹ ei⁹ ipse est dñi timor
 יִרְאֵת יְהוָה הִיא אוֹצְרוֹ כִּמוֹ שֶׁאִמְרוּ
 vestibulo assimilāt hic mūdus qđ sapiētes vñ
 חֲכָמִיכֶם כִּי הָעוֹלָם הַזֶּה דוֹמָה לְכַרְזָדוֹר •
 in palatiū igrediaris vt in vestibulo corp⁹ tuū ⁊ dirige
 וְהִתְקֵן עֲצָמְךָ בְּכַרְזָדוֹר כְּדִי שֶׁתִּפְנֶס לְמַרְקָלִין
 ad laborē dicere vult nat⁹ est ad laborē homo qđ Job. v.
 כִּי אָדָם לַעֲמַל יוֹלֵד • רוֹצֵה לֹוֹמַר לַעֲמַל
 post eū qđ venit mūdū hēreditet vt hui⁹ mūdī
 הָעוֹלָם הַזֶּה כְּדִי לִנְחוֹל הָעוֹלָם הַבֹּא אַחֲרָיו •
 figure p viā legis totius glossę cōclusso ⁊ hęc ē
 וְזֶהוּ כָּלֵל בְּפִירוּשׁ כָּל הַתּוֹרָה בְּדֶרֶךְ צוּרָה
 corpus ppter ⁊ nō sēculū suū anima attingat vt
 כְּדִי שֶׁיִּשְׁיֹג הַנֶּפֶשׁ עוֹלָמָה וְלֹא עַל הַגּוֹף
 breue est in ipso qđ hui⁹ mūdī vitā qđ attingit
 שֶׁיִּשְׁיֹג חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה אֲשֶׁר בּוֹ הוּא קָצֵר
 intelligat ⁊ intelligens ira ⁊ saturū dierum Job. xiii
 יָמִים וְשִׁבְעֵי רָגַז : וְהַמִּשְׁפָּיל יִבִּין •
 in glossa multa argumēta cōtra vos habem⁹ Item
 עוֹד יֵשׁ לָנוּ עֲלֵיכֶם קוֹשִׁיּוֹת הַרְבֵּה בְּפִירוּשׁ
 ad vos loquar breuitati per viā sed legis
 הַתּוֹרָה • אֲךָ בְּדֶרֶךְ קוֹצֵר אֲדַבֵּר אֵלֵיכֶם •
 fuit sēclide dom⁹ qđ destructio dicitis qđ vos
 שֶׁאַתֶּם אוֹמְרִים שֶׁחָרַבַּן בֵּית שְׁנֵי הַיְתָה
 destructio fuit sicut pūme peccati viā per
 עַל דֶּרֶךְ עוֹן הִרְאֵשׁוֹן כִּמוֹ שֶׁהַיְתָה חָרַבַּן
 qđ ppterea rectū nō est ⁊ hoc pūme dom⁹
 הַבֵּית הִרְאֵשׁוֹן וְזֶה לֹא יִתְּקֵן בַּעֲבוּר כִּי
 alienā seruitutē fuērūt nō sēclide dom⁹ destructio ē
 בְּחָרַבַּן הַבֵּית הַשְּׁנִי לֹא עֲבָדוּ עֲבוּדָה זָרָה
 sicut

EPISTOLA AD HEBRAEOS.

sicut illarū gentiū in p̄ceptis ab ulauerūt neq̄
 ולא הלכו בחוקות הגוים ההם כמו
 Salomon q̄ edificauit p̄m̄ dom⁹ i tēpore fecerūt
 שעשו בזמן הבית הראשון שבנה שלמה
 dom⁹ destructio fuit q̄a dicere poterim⁹ ergo
 אם בן נובל לומר כי היתה חרבן הבית
 i Chriſtū n̄m crediderūt nō eo q̄d pro ſecūde
 השני על אשר לא האמינו למשיחנו
 q̄d est iustum argēto q̄d vēdiderūt ⁊ p̄pterea Jeſum
 ישע ועל מכרם בכסף צדיק שהוא
 Amos.ii ⁊ sup Amos dixit p̄pter ip̄m q̄d quartū peccatū
 העון הרביעי אשר עליו אמר עמוס ועל
 voluerūt nō tūc q̄a cōuertā eū nō quartum
 ארבעה לא אשיבנו כי אז לא אבו
 Meſſias q̄d ip̄e erat eis dīcēs q̄a erat Xba eius
 לדבריו שהיה אומר להם שהוא המשיח
 ⁊ ideo crediderūt in eū ⁊ nō in lege p̄miſſus
 הנדור בתורה ולא האמינורו ועל בן
 vsq̄ ad vitę ſuę dieb⁹ oib⁹ p̄petuā i captiuitatē p̄denati sūt
 נלקו בגלות תמיד כל ימי חייהם עד
 Mar. iiii pedū plātis sub cinis erūt q̄a iudiciū diē
 יום הדין כי יהיו אפר תחת בפות רגלי
 multę glosſę ſunt Itē credentiū
 המאמינים עוד יש פירושים הרבה
 ad p̄firmādā ⁊ fideles magnę ⁊ autoritates i ſcriptura
 בכתוב וראיות גדולות ונאמנות לחזק
 Gen. xlix. auferet nō ſcriptū est ſicut ſanctam fidē n̄m
 אמונתנו הקדושה כמו שכתוב לא יסור
 veniat donec ſcēmore ei⁹ de ⁊ dux de Iuda ſceptū
 שבט מיהודה ומחבק מבין רגליו עד כי יבא
 donec

CAP. QVINTVM.

donec declarauit i chaldeo ⁊ Anqloꝝ filo. i. q̄ mittēd⁹ est

שילה ואנקלוס תרגם עד

in posterū inde q̄a fuit sic qm̄ Christus veniat

דיויתי משיחא. כי בן היתה כי משם ואילך

sicut neqꝫ rex neqꝫ p̄ba sacerdos vltra eis fuit nō

לא היה להם עוד כהן ונביא ותלך. כמו

vos sicut p̄pheta vltra nō est Elaph dixit

שאמר אסף אין עוד נביא. כמו שאתם

ps. lxxvii
et. lxxvii.

in Esaiā p̄terea scriptū ē ⁊ sic hodie videtis

רואים היום: וכן כתוב עוד בישעיהו

ascēdet de radice ei⁹ ⁊ flos iessē de radice xga ⁊ egrediet

Esai. xj.

ולצא חטר מגזע ישי ונצר משרשיו ופרה:

de filiis rex ⁊ egrediet Jonathas ⁊ declarauit i chaldeo

ותרגם יהונתן ויפזק מלכא מבני

vingetur filioꝝ ei⁹ ⁊ filijs ⁊ Christ⁹ iessē filioꝝ

בנוהי דישוי ומשיחא מבני בנוהי ותרבי

q̄a ad assignādū ⁊ Christ⁹ declarauit venecer i dictiōe q̄a

כי במלת ונצר תרגם ומשיחא להורות כי

p̄missus Messias ipse est vocauerūt eū sicut Nazare⁹

נאצרי כמו שקראוהו הוא המשיח הנדור

superū ⁊ redescit hoc post scriptū ē ⁊ q̄tē in lege;

בתורה: ועוד כתוב אחר זה ונחה עליו

dona septē ibi q̄a inuenietis dñi sp̄rit⁹

רוח יהוה: שתמצאו שם שבע מתנות

in Jesu p̄fecta q̄a crāt p̄pterea sancti sp̄rit⁹

רוח הקדש לפי שהיו שלימות בישוע

illa in die ⁊ erit vltra scriptū ē ⁊ sic Christ⁹ nro

משיחנו: וכן כתוב עוד והיה ביום ההוא

ipsum populoz i signū stat qui iessē radix

שרש ישי אשר עמד לגס עמים אליו

Esai. xj.

ho,

EPISTOLA AD HEBRAEOS.

honor. gloria reges ei⁹ et erit deprecabitur gentes
 בָּרוּם יִדְרְשׁוּ וְהַיְתָה מְנוּחָתוֹ כְּבוֹד •
 in gaudio aquas ⁊ haurietis vltra scriptū est ⁊ sic
 וְכֵן בְּתוֹב עוֹד וְשִׂאכֶתֶם מֵיִם בְּשִׁשׁוֹן
 vere dicere qđ poterim⁹ saluationis a fontibus
 מִמַּעַיְנֵי הַיְשׁוּעָה • וְשֶׁנֹּכַח לֹא מֵר בְּאֵמֶת
 baptisimī sacramētū ppter dictū est hoc qđ
 כִּי זֶה נֶאֱמַר עַל קִידוּשׁ הַטְּבִילָה •
 ⁊ accipietis pphetās Jonathas ⁊ dclaraui t̄ chaldeo
 וְתַרְגָּם יְהוֹנָתָן בְּהַתְּנָבְאוֹ וְתַקְבְּלוּן
 iustorum ab electis in gaudio nouam doctrinā
 אוֹלְפָן חֲדָתָא בְּחֲדוּא מִבְּחִירֵי צְדִיקָיָא
 Christi nr̄i Jesu discipulos ppter qđ pphetauit
 שְׁנֵבָא עַל תַּלְמִידֵי יֵשׁוּעַ מְשִׁיחֵנוּ
 totū sanctam ad fidē nr̄az ⁊ cōuertere fecerūt qđ p̄dicauerūt
 שְׁדִרְשׁוּ וְהִשִּׁיבוּ לְאִמּוּנָתֵנוּ הַקִּדּוּשָׁה כֹּל
 plena est scriptura tota ⁊ sic miraculī per viā mūdā
 הָעוֹלָם בְּדֶרֶךְ נֶס • וְכֵן כֹּל הַבְּתוֹב מֵלֵא
 ⁊ vires tēp⁹ sufficit nō qbus multis autoritatib⁹
 מֵרְאוּיֹת רַבּוֹת : אֲשֶׁר לֹא דִי זְמַן וְכֵן
 multa mysteria ⁊ inuenietis sup̄ eis ad loquēdū
 לְדַבֵּר עֲלֵיהֶם וְתִמְצְאוּ סִתְרִים רַבִּים
 que dixi verba oīa qđ testificatur in lege
 בְּתוֹרָה שְׁמַעֲיִדוֹת כֹּל הַדְּבָרִים שְׁאִמְרָתִי
 letabimī tūc itelligere ea voluerit qđ si sup̄
 לְמַעַל • שְׂאֵם תִּרְצוּ לְרִבִּינָם אִז תִּשְׁמְחוּ
 qđ germinabit qđ si herba ⁊ ossa v̄ra ⁊ gaudebitis
 וְתִשְׁיִשׁוּ וְעֲצָמוֹתֵיכֶם כְּדִשְׂא תִפְרֹחְנָה כִּי
 qđ est ⁊ argumētū seruīs eius oīi man⁹ cognosceť
 יוֹדַע יְד יְהוָה אֶת עַבְדּוֹ וְהַקּוֹשִׁיָא שְׁיֵשׁ
 credi

Esa. xij.

Esa. lxxvj

CAP. QVINTVM.

quod nos cogitatis q̄a vos cōtra nos vobis
 לָכֶם כְּנִגְדָנוּ שְׂאֵתֶם חוֹשְׁבִים שְׂאֲנַחְנוּ
 deos q̄ habemus in imāgines credimus
 מַאֲמִינִים בְּצִלְמִים וְשִׁישׁ לָנוּ אֱלֹהִים
 p̄pterea vobis est error q̄a scietis multos
 הִרְבֵּה : תִּדְעוּ כִּי שְׁגָגָה הִיא לָכֶם בְּעִבּוֹר
 in coelis q̄ sūt sanctorū p̄pter memoriā ip̄s sūt q̄a
 כִּי הֵם לִזְכָּרוֹן הַקְדוּשִׁים אֲשֶׁר בְּשִׁמִּים
 orabim⁹ recordabimur eorū s̄situdinē eorū vidēdo q̄a
 כִּי בְּרָאוֹת דְּמוּתָם נִזְכִּירָם וְנִתְפַּלֵּל
 ad p̄sequēdū fecerūt ip̄s sicut peccata r̄p̄s̄tebimur
 וְנִתְוֹדָה הָעֲוֹנוֹת בְּאֲשֶׁר הֵם עָשׂוּ לְהַשְׁיֵיג
 siquidē p̄pter hoc scādalizemini r̄ ne coelozū regnū
 מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם וְאַל תִּנְקְשׁוּ בְּזֶה אַחֵר כִּי
 erāt lactātis figurę i s̄militudinē q̄ erāt Cherubim Exo. xxv
 הַכְּרוּבִים שֶׁהֵם דְּמוּת פְּרָצוֹף תִּינוֹק הָיוּ
 nō apud nos sanctorū effigies s̄c sūt in arca
 בְּאֲרוֹן . כֵּן דְּמוּת הַקְדוּשִׁים אֲצִלָנוּ לֹא
 q̄ rogam⁹ nīsi saluabūt nos q̄ ip̄s q̄ credamus
 שְׂנֵאֲמִין שֶׁהֵם יוֹשִׁיעֵנוּ אִלֵּא שְׁנַכְפְּדֵיע
 Christi n̄m ad J̄su p̄ nobis vt orent eos
 לָהֶם שְׁיִתְפַּלְלוּ בְּעִדָנוּ לִישׁוּעַ מִשִּׁיחָנוּ
 r̄ in glossa in grāmatica sufficiētē modū locut⁹ sum
 דִּפְרַתִּי שִׁיעוֹר מִסְפִּיק בְּדִקְדוֹק וּבְפִירוּשׁ
 ei q̄ cōsūcta est legis
 הַתּוֹרָה שֶׁנִּשְׁתַּתַּף אֵלָיו :

CAP. SEXTVM.

EPISTOLA AD HEBRAEOS.

Thalmulā doctrinā sapiētes vñ copilarūt 312
 עֵד חֲבָרוּ חֲכָמִים הַתְּלִמּוֹד
 2 festum legumina q̄ sunt ordines in sex
 בְּשִׁיתָא סְדָרֵי שָׁהִם זְרָעִים וּמוֹעֵד
 que omnia nocumēta mūdationēs s̄cificatiōes 2 mulieres
 וְנָשִׁים כְּדָשִׁים מְהֵרֹת נְזִיקִין. שְׂכֻלִים
 parvū tēp̄ q̄ sunt his dictiōib⁹ i duab⁹ inclusa sūt
 נְכַלִּים בְּשִׁתֵּי הַמְּלֹת הָאֵלֹו שָׁהִם זְמַן מָטָן.
 inter ibi 2 sunt parvū p tēp̄ fuerūt sic quia
 בְּעֵבוֹר כִּי בָן הָיָו לְזְמַן מַעַם וַיֵּשׁ שָׁם בְּתוֹךְ
 viā per multa verba 2 leges iuditia
 הַמְּשַׁפְּטִים וְהַתּוֹרֹת דְּבָרִים רַבִּים עַל דֶּרֶךְ
 prosunt nihil que 2 vanitatū 2 mēdatiōz fabular
 חִידוֹת וְכִזְבִּים וְהַבְּלִים כִּי אֵינָם מוֹעִילִים
 sicut ea riderent fideles ea scirent quia si
 שָׂאֵם יִדְעוּ אֹתָם הַמַּאֲמִינִים יִלְעָגוּ מֵהֶם כְּמוֹ
 vnam somniū esse q̄a dixerūt somniorum absolutio
 פְּתִירוֹן הַחֲלוֹמוֹת שְׁאֵמְרוּ שֶׁהַחֲלוֹם אֶחָד
 2 ieiunāt i eo 2 credunt prophetiē de sexaginta p̄tib⁹
 מְשִׁשִּׁים בְּנִבְיָאָה וּמַאֲמִינִים בּוֹ וְצִמִּים
 2 ipsum est ipsum 2 absoluunt 2 orant ppter illud
 עָלָיו וּמִתְפַּלְלִים וּבֹתְרִים אֹתוֹ . וְהוּא
 fabule sunt 2 sic intellect⁹ 2 cōfusio cerebri debilitas
 חֲלִישׁוֹת הַמּוֹחַ וּבְלָבוֹל הַשִּׁכְל . וְכֵן יֵשׁ חִידוֹת
 rabi mēbrū ei⁹ dixerūt sicut sapiētū v̄roz multē
 רַבּוֹת מִחֲכָמִיכֶם כְּמוֹ שְׁאֵמְרוּ אִיבָרִיָּה דְרַב
 hoc eēt q̄a si mēsuraz nouē bati erat sic lagena cuiusdā
 פְּלוֹנִי כְּחֶמֶת בַּת תַּשְׁעָה קִבְיִן. שָׂאֵם הוּא
 in mēbro ei⁹ exēplificauerūt eū quare exēplī viā per
 עַל דֶּרֶךְ מִשָּׁל לְפָנֶה הַמְּשִׁילוּהוּ בְּאִיבָרוֹ
 irritio

CAP. SEXTVM.

irrissonē q̄a fecerūt manu ei⁹ aut brachio ei⁹ vel ī capite ei⁹ ⁊ non

ולא בראשו או זרועו או ידו שעשו צחוק
regis Reg dictum ⁊ sic est sanctam fidē nostrā credentibus

למאמיני אמונתנו הקדושה. וכן מאמר עוג מלך
leucarū trū q̄berat Israhel castrū sup̄ Balan

הבשן על מחנה ישראל יהיה תלתא פרסאי

sup̄ eos ⁊ eiciā montē ⁊ euellam ego vadam

איזול אנא ואיעקר טורא ואשדרי אנפיהו.

⁊ pforauerūt eū fornicē ⁊ venerūt ī capite suo accepit eū

שקליה ברישיה ואתו נמלי ונקבניה

dētes ei⁹ creuerūt eijcere a se voluit ī humer⁹ ei⁹ ⁊ discedit

ונחת לבתפיה. בעא למרמיה רבוהי לשוניה

cōfregisti impiorū dētes scriptū ē hoc ⁊ ppter ⁊ pfracti sūt

ותברוהי. ועל דא כתיב שני רשעים שפרת.

pudet me q̄a creuisti nisi cōfregisti legeris ne

אל תקרי שפרת אלא שרפבת. כי פושת

mirabilia ⁊ sic sūt hęc verba ⁊ audire legere

לקרא ולשמע הדברים האלה. וכן הנפלאות

miraculū ei⁹ factum est q̄a dicunt q̄narrant

המספרים שאומרים אתרחיש ליה ניסא.

irrident quę similia his multa alia ⁊ verba

ודברים אחרים רבים באלה אשר מצחקים

rex hui⁹ ⁊ ppter causā hodie credentes ea

מהם המאמינים היום. ונסבת זה המלך

Isabela ⁊ Dña Ferdinād⁹ Dñs q̄iā dcefferūt ⁊ regia

והמלכה שעברו דון פירנאנדו ודניא אלישבע

Judei q̄a detulerūt eū Thalmud totū pburare statuerūt

גזרו לשרוף כל התלמוד שהלשינוהו יהודים

⁊ struētes te dissipātes te q̄a serui eorū q̄erāt multi

רבים שהיו עבדיהם. כי מהרסיך ומחריביך.

Esā. xlix.

EPISTOLA AD HEBRAEOS.

cōbussisset etiā qđ si vobis dico ⁊ ego exhibēt ex te
 מִמֶּךָ יֵצֵאוּ .. וְאֲנִי אֹמֵר לָכֶם שֶׁאִם יִשְׂרָפוּהוּ
 ad inveniendā magnā mīam vobis fecissent quod
 שֶׁהָיוּ עוֹשִׂים עִמָּכֶם חֶסֶד בְּדוֹל לְמִצְוָה
 cōmodū vobis nō ē qđ ppter ea animę vřę requiē
 מְרֻנֶּעַ לְנַפְשְׁכֶם בַּעֲבוּר כִּי אֵין לָכֶם תּוֹעֵלַת
 qđ vsq; ab illa hęc ⁊ discrepātes sūt multę opiones qđ leo
 בּו כִּי הַסְּבֵרוֹת רַבּוֹת וּמִשׁוֹנוֹת זֶה מִזֶּה שֶׁעַד
 iudiciā sua ad iudicādū veritatē sciēfūt nō hodie
 הַיּוֹם לֹא יָדְעוּ הָאֱמֶת לְדוֹן מִשְׁפָּטֵיהֶם.
 sūt multa ⁊ argumēta deī suū ⁊ ad querēdū
 וּלְדַרְוֹשׁ לֵאלֹהֵיהֶם . וְהַקּוֹשִׁיּוֹת רַבּוֹת
 ⁊ sic respōsiōe est sine ⁊ maior ps eoz diuersis in dictiōib;
 בְּמִלּוֹת שׁוֹנוֹת וְרוֹבָם בְּלִי תִשׁוּבָה . וְכֵן
 Blaaman fili⁹ Moyses rabi hoc sup nouitates scripsit
 פֶּתַח הַחִידוּשִׁין עַל זֶה רַבִּי מֹשֶׁה בַּר נַחֲמָן .
 Alpheę rab ⁊ etiā verum sensum pturbauit ⁊ ipse
 וְהוּא בְּלִבֵּל הַשְּׂכָל הָאֱמִיתִי . וְאַף רַב אֶלְפֶּס
 cōsumatissim⁹ ipse est licet multa dubia adduxit
 הֵבִיא סִפְקוֹת רַבּוֹת אַף כִּי הוּא הַפּוֹבֵחַר
 vobis attulī nō hęc oīa ⁊ cū ego viderē qđ in ip̄sis
 שִׁפְהֵם . וּבִרְאוֹתַי כֹּל אֵלֶּה לֹא הִנָּאתִי לָכֶם
 cōfusiōis liber est quia Thalmud ex auctoritates
 רֵאיוֹת מִן הַתַּלְמוּד לְפִי שֶׁהוּא סֵפֶר בִּלְבוּל .
 sanctam fidē n̄fam apud credētes sic non est qđ
 מֶה שֶׁאֵין כֵּן לְמַאֲמִינִים אֱמוּנָתָנוּ הַקְּדוּשָׁה
 qđ suis ⁊ in ordinib⁹ ⁊ i legib⁹ suis i pceptis suis
 בְּחֻקֵּיהֶם וּבְדַתֵּיהֶם וּבְעֶרְכָּאוֹת שֶׁלֵּהֶם כִּי
 ⁊ sciunt ⁊ clara ⁊ recta sūt pura omnia
 כּוֹלֵם בְּרִוְרִים וְנִבְוִנִים וּמְפֹרָשִׁים וְיוֹדְעִים
 dur

CAP. SEPTIMVM.

dubijs ⁊ sine sciētias suas oēs cōfusiōe absq̃
 בְּלִי בְּלִבּוֹל כָּל חֲכָמֹתֵיהֶם וּבְלִי סִפְּקוֹת
 opera intelligitis q̃uo igitur ⁊ argumētis
 וְקוֹשִׁיּוֹת וְאִם בֵּן אֵיךְ תִּבְּרִינוּ אֶל פְּעוּלוֹת
 hui⁹ ⁊ ppter causam manuū ei⁹ opus et oīi ps. xxviii
 יְהוָה וְאֶל מַעֲשֵׂה יָדָיו . וּבִסֶּבֶת זֶה
 qđ dicit infra qđ scriptū est i vobis cōfirmabit
 יִתְקַיֵּים בְּכֶם הַכְּתוּב לִמְטָה שְׂאוּמֵר
 cōnerfi fueritis nisi edificabit eos ⁊ nō dissipabit eos
 יִרְרָסם וְלֹא יִבְנֶם אִם לֹא תִשׁוּבוּ
 sanctam fidē nostrā ad credēdū
 לְהֶאֱמִין אֲמוּנָתֵנוּ הַקְּדוּשָׁה :

CAP. SEPTIMVM.

q̃bbala. i. receptiōis sciētia sapiētes vři copilarūt Itē
 עוֹד חֲבָרוּ חֲכָמֵיכֶם חֲכָמָה רַבָּה
 ⁊ itellect⁹ vři sapiētia vřa ⁊ ipsa ē . i. imaginatiue Deu. iiii.
 הָעִיּוֹנִית וְהִיא הַכְּמָתְכֶם וּבִינָתְכֶם
 irrident ipsi qđ populorū ad oculos nō sed
 אֲבָל לֹא לְעֵינַי הָעַמִּים כִּי הֵם מַשְׁחָקִים
 ⁊ gue mataria. i. nuer⁹ lřaz ex notarion. i. lřa p pte q̃ vos
 עֲלֵיכֶם מִהַנּוֹטְרִיקוֹן וְזִיא מַטְרִיא
 sciētis sicut nucis ortus qđ ē ⁊ trāsmutationē. i. lřaz Cat. vj.
 וְהַתְּמוּרָה שֶׁהוּא נִגַּת אֲגוֹז כְּמוֹ שֶׁיִּדְעַתֶּם
 tria illa sup denotāt ⁊ thau ⁊ nun guīmal qđ
 כִּי גִימַל וְנוֹן וְתָו מוֹרֹת עַל שְׁלֹשָׁתָם .
 pro hac in sciētia sapiētes vři locuti sūt ⁊ quia
 וּפַעֲבוֹר שֶׁדִּבְּרוּ חֲכָמֵיכֶם בַּחֲכָמָה הַזֹּאת לְפָנַי
 oēs ppterca neq̃ itellectu fundamēto sine arbitrio suo
 רְצוֹנָם בְּלִי יִסוֹד וְתִבּוּנָה לִבֵּן כָּל

EPISTOLA AD HEBRAEOS.

sūt q̄a illos q̄tidie admirant̄ x̄ba eor̄ quia audist̄
 השומעים דבריהם יתמהו תמיד מהם כי הם
 nō vetū & q̄ obfuat mulierū & fabular̄ diuinatiōis x̄ba
 דברי קסם וחדות נשים. ושומר רוח לא
 Eccles. xi. Moyses recepit eā q̄bbale sapiētīā op̄ionē v̄fraz & fm semiat
 יזרע ולפי דעתכם חכמת הקבלה קבלה משה
 secreta. Arcana i ea q̄ sūt p̄pterea scripsit eā & nō in c̄inai
 מסיני ולא כתבה בעבור שיש בה סודות
 nisi vulgaris homo ois itelligeret ea q̄ nō multa
 הרבה שלא יבינם כל אדם בינוע אם לא
 relict̄a sūt arcana & hec magn⁹ sapiēs foret
 יהיה חכם גדול. ואלה הסודות נשארו
 vel & in notariqon i figura vel litterarū in numero
 בסכום האותיות או בצורה ובנומריקון או
 litterarū i s̄ignificatiōe vel i scriptura q̄ sūt sup̄flua in verbis
 בדברים היתרים בכתוב או בענין האותיות
 vobis adducā ecce s̄ic est igitur dictionū aut
 או המלות. ואם בן הוא הנה אביא לכם
 p̄pterea cōtra eas respōdere poterit̄ ad q̄s nō autoritates
 ראיות שלא תוכלו להשיב בנגדם לפי
 fidē nostrā ad magnificādū & valide fortes q̄a ipse sūt
 שהם חזקות והכרחיות להגדיל אמונתנו
 q̄s vos Iesus nomē q̄a nūc & dicā sanctam
 הקדושה: ואומר עתה כי שם ישוע שאתם
 solis litteris cū trib⁹ Iesum nōnunq̄ vocatis
 קוראים לפעמים ישו בשלש אותיות לבד
 ex iehoua. i. dño Iesus q̄s nat⁹ est denotat ipm̄ ecce
 הנה הוא מורה שכולד ישוע מיהוה
 & Maria Iesus ingue mataria q̄a matre ei⁹ & ex Maria
 ומרים אמו כי בגיא מטריא ישו ומרים
 sicut

sicut noster? Iesus ē numer⁹ q̄a pollēt idē ṯichoua. i. dñs
 וְיֵהוּהָ הָבִי הָיוּ כִּי סְכּוּם יֵשׁוּ בְּסְכּוּם
 ipm ecce Iesus legeritis est ṯi ṯichoua Marię
 מְרִים יֵהוּהָ. וְאִם תִּקְרְאוּהוּ יֵשׁוּ הִנֵּה הוּא
 ex nihilo qđ est qđ creauit p̄pterea esse i s̄iḡtiōe sua dñotat
 מוֹרֶה בְּעֵינֵינוּ יֵשׁ לִפְנֵי שִׁבְרָא יֵשׁ מֵאֵין
 legeritis est ṯi manu ei⁹ ṯ sub ex eo sunt ṯoia
 וְהִכֵּל יֵשׁ מִמֶּנּוּ וְתַחַת יָדוֹ. וְאִם תִּקְרְאוּהוּ
 saluator qđ est i s̄iḡtione sua denotat ecce Iesuaa
 יֵשׁוּעַ הִנֵּה מוֹרֶה בְּעֵינֵינוּ שֶׁהוּא מוֹשִׁיעַ
 rectū est ṯ sapientiā v̄rā iſtellect⁹ v̄r hoc ē ṯi ṯ redēptor
 וְגֹאֲלִי. וְאִם זֶה בְּיַנְתְּכֶם וְהַכְמַתְכֶם יִתְּכֶן
 Moyses qđ dixit dicem⁹ Chriſtū n̄m̄ Iesum q̄a p̄pter
 שְׁעָל יֵשׁוּעַ מְשִׁיחֵנוּ נֹאמֵר שֶׁאֵמֵר מִשֶּׁה
 s̄i ipse ego ego qđ nunc videte mirabili i p̄p̄bia sua
 בְּנִבְיָאוֹתָיו נִפְלְאָה רָאוּ עֲתָה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא
 q̄ sunt dictionū cū iteratiōe trinitat̄ m̄ysteriū ad dñotādū
 לַהוֹרֹת סֵתֵר הַשִּׁילּוּשׁ בְּכָפֵל הַפְּלוֹת שֶׁהֵם
 ṯ hoc ē idē s̄i ṯ fili⁹ ei⁹ ipse q̄a qđ dixit patris verba
 דִּבְרֵי הָאֵב שֶׁאֹמֵר כִּי הוּא וּבְנֵו אֶחָד. וְזֶהוּ
 q̄bbala per v̄iā ṯ nō scriptura ex declaratū vere
 בְּאֵמֶת מְפֹרֶשׁ מִן הַבְּתוּב וְלֹא בְּדֶרֶךְ כְּפֻלָּה
 q̄ s̄i i lege magnarū litterarū i m̄ysterio dicem⁹ ṯ sic
 וְכֵן נֹאמֵר בְּסֵתֵר אוֹתִיּוֹת גְּדוּלוֹת שֶׁבְּתוֹרָה
 dictiōe ex daleth sicut trinitatis m̄ysteriū dñotāt qđ ipse
 שֶׁהֵן מוֹרֹת סֵתֵר הַשִּׁילּוּשׁ כִּמְו הַדִּלֵּת מִן מֵלֵת
 ecce magna q̄a ip̄sa ē Iſrael audi ex textu echad. i. vñ
 אֶחָד מִן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא גְּדוּלָּה הִנֵּה
 ex textu pua ṯ aleph est vno qđ plus denotat ip̄sa
 הִיא מוֹרֶה שֶׁיּוֹתֵר מֵאֶחָד הוּא. וְאַלְף קִמְנָה מִן

Deu. 32.

Deut. vj.

EPISTOLA AD HEBRAEOS.

Levit. j. sacrificia qđ denotat ipsa etiā ecce vaiqra. i. vocavit
 ויקרא הנה גם היא מורה כי קרבנות
 doctor veniret donec exiguo p tēpore erāt iunētor
 הבהמות היו לזמן מעט עד שיבא מורה
 pplexitatē et ppter Christi nř Jesus qđ est iustitię
 צדק שהוא ישוע משיחנו. ובעבור האריכות
 et paruas magnas litteras oēs hīc scripsi nō
 לא כתבתי בזה כל האותיות גדולות וקטנות
 denotāt qđ ipse dicere qđ poterim in lege qđ sunt
 יש בשורה שנוכל לומר שהן מורות
 in notarionē sic et etiā sanctę fidei nřę secretū
 סתר אמונתנו הקדושה. וגם בן בנוטריקון
 omī nomē pater spiritus fili dicem berefith. i. pncipio
 בראשית נאמר בן רוח אב שם יהוה
 et fines bara. i. creauit ex dictiōe dicem et sic inuocabis
 תקרא. וכן נאמר מן ברא. וסופי
 denotant deus creauit in pncipio dictionis
 תיבות בראשית ברא אלהים מורים
 et littera veritas qđ illud ē ad designādū emeth. i. veritas
 אמת להורות שהוא אמת. והאות
 et littera berefith ex dictiōe beth prima
 הראשונה בית מן בראשית והאות
 oīs ad oculos dictiōe ex lamed quę est vltima
 האחרונה שהיא למד מן מלת לעיני כל
 triginta ad designādū qđ ipse sūt dicem Israel
 ישראל נאמר שהן להורות שלשים
 i mudo Jesus saluator nř qđ ābulauit ānos et duos
 ושתים שנה שהלך מושיענו ישוע בעולם
 in qnq scriptū est qđ qđ omīe ad dicēdū et hoc est hoc
 הנה. וזהו לומר שכל מה שכתוב ברמשה
 quę

CAP. SEPTIMUM.

que fuit Iesu redēptiōe cōpletū est legis libris
 סְפָרֵי הַתּוֹרָה נִשְׁלֵם בְּגִאוֹלַת יֵשׁוּעַ שְׁהִיתָה
 dicere et poterim⁹ ānos et duos triginta post
 אַחֵר שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה . וְנוֹכַל לֵאמֹר
 beresith in capite quā inueniet⁹ aliam autoritatē etiā
 נִם בֶּן רֵאִיָּה אַחֲרֵת שֶׁתִּמְצָאוּ בְּפִרְשֵׁת בְּרֵאשִׁית
 dictionē vsq; ad beresith dictiōe ex elohim bara
 בָּרָא אֱלֹהִים מִן מֵלֶת בְּרֵאשִׁית עַד מֵלֶת
 triginta elohim nomē qđ noīatur sextus dies
 יוֹם הַשְּׁשִׁי שֶׁנִּזְכָּר שֵׁם אֱלֹהִים שְׁלֹשִׁים
 ad designādū magnū mysteriū et hoc est vicib⁹ et duab⁹
 וּשְׁתַּיִם פְּעָמִים וְזֶהוּ סֵתֶר גָּדוֹל לַהֲזוֹרוֹת
 vñtata que fuit iudiciū mēsurā est elohim qđ
 כִּי אֱלֹהִים הוּא מֵדֶת הַדִּין שְׁהִיתָה נְהוּנָה
 triginta vsq; ad pūmī hoīs pctō ex quotidie
 תָּמִיד מִן עוֹן אָדָם הָרֵאשׁוֹן עַד הַשְּׁלֹשִׁים
 Iesu manū per qđ redēptū sum⁹ ānos et duos
 וּשְׁתַּיִם שָׁנָה שֶׁנִּגְאָלְנוּ עַל יַד יֵשׁוּעַ
 poena a et saluauit nos qđ redemit nos Christi nři
 מִשִּׁיחָנוּ שֶׁנִּגְאָלְנוּ וְהוֹשִׁיעָנוּ מִן עוֹנֵשׁ
 dicem⁹ hoc ppter quia pūmī hoīs pctī
 עוֹן אָדָם הָרֵאשׁוֹן אֲשֶׁר עַל זֶה נֵאמַר
 qđ peccauit pūmus pater tu⁹ Esaiās qđ dixit
 שֶׁאֵמַר יִשְׁעִירוּ אֲבִירֵי הָרֵאשׁוֹן חָטָא . כִּי
 gen⁹ omne natū ē huc vsq; ex tūc hoc ppter pctm
 בָּעוֹן הַזֶּה מָאֵז וְעַד עֵתָה נִוְלַד כָּל מִין
 quīuis recipit nō nūc et si in eo humanū
 הָאֲנוּשִׁי בּוֹ . וְאִם עֵתָה לֹא יִקְבַּל כָּל אֶחָד
 in infernum cōdēnabitur baptisimī sacramētū
 קִידוּשׁ הַטְּבִילָה יַעֲנֶשׁ לְגִחִינֶם בְּעֵבוֹר
 anima

Esa. xliij.

EPISTOLA AD HEBRAEOS.

anima dānate sūt p̄mī p̄is n̄rī p̄pter p̄ctū dā
 כִּי בָעוֹן אָבִינוּ הִרְאִינוּ נַעֲשֵׂיו הַנֶּפֶשׁ
 dū q̄ sūt morierī moriēs dictū est sicut ⁊ corpus
 וְהַגּוֹף כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר מוֹת תָּמוּת שֶׁהֵן שְׁתֵּי
 nō est qd̄ q̄ dixerūt sapiētū v̄roꝝ op̄ionē secūdu mortēs
 מִיתוֹת לְפִי דַעַת חֲכָמִים שֶׁאָמְרוּ כִּי אֵין
 dictio ⁊ q̄to magi in lege neq; sup̄flua deficiēs ita
 אוֹת חֲסֵדָה וְיִתְיָבָה בַּתּוֹרָה וְכָל שְׁכֵן מְלָה
 redēptiōe sua Ch̄risti n̄rī J̄esus abstulit animę ⁊ p̄c̄nā
 וְעוֹנֵשׁ הַנֶּפֶשׁ הַסִּיר יֵשׁוּעַ מִשִּׁיחָנוּ בְּגִאוֹלָתוֹ
 quotidie remāsit corp̄is ⁊ p̄c̄na baptis̄mo ⁊ hoc est
 וְזֶהוּ בַּטְבִּילָה וְעוֹנֵשׁ הַגּוֹף נִשְׁאַרָה תָּמִיד
 peccati p̄c̄nā ad remittēdu est baptis̄mi sacramētū dā
 כִּי כִידוּשׁ הַטְבִּילָה הִיא לְסֻלּוֹחַ עֲוֹנֵשׁ עוֹן
 ḡn̄alr ad p̄c̄dū sed sigillatim animę cuiq; p̄mī
 הִרְאִינוּ לְכָל נֶפֶשׁ בְּפֶרֶט אָבֵל לְכַפֵּר בְּכָל־
 J̄esu redēptio necessaria erat humano generi toti
 לְכָל מִין הָאֲנוּשִׁי הָיְתָה צְרִיכָה גִּאוֹלָתוֹ יֵשׁוּעַ
 n̄m̄is graue p̄m̄ū p̄ctū erat quia Ch̄risti n̄rī
 מִשִּׁיחָנוּ לְפִי שֶׁהָיָה עוֹן הִרְאִינוּ כְּגַד מֵאֲדָּ
 v̄sitatū ē p̄riarcharū tēp̄⁹ vsq; ad p̄is n̄rī Adē ⁊ a dieb⁹
 וּמִיָּמֵי אָדָם אָבִינוּ עַד זְמַן הָאֲבוֹת נִרְגָּו
 peculiariter ad inocēdu ⁊ holocausta sacrificia offerre
 לְהַעֲלוֹת קִרְבָּנוֹת וְעוֹלוֹת לְסֻלּוֹחַ בְּפֶרֶט
 Incaim scriptū est sicut peccatū hoc animę om̄i
 לְכָל נֶפֶשׁ מִזֶּה הָעוֹן כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב בְּקוֹן
 Mess̄ie aduētū vsq; p̄riarcharū ⁊ a tēp̄e ⁊ Ab̄e ⁊ Īs̄abel
 וְהָבֵל וְנָח וְזִמְזִמָּן הָאֲבוֹת עַד בִּיאַת הַמָּשִׁיחַ
 in loco circūcisiōis pactū fuit in lege p̄missū
 הַנִּדְּוֹר בַּתּוֹרָה הָיְתָה בְּרִית מְלָה בְּמָקוֹם
 q̄ para

Gen. ii.

CAP. SEPTIMUM.

q̄ paratę erāt gētes oēs et quia baptisimī
 הַטְבִּילָה • וּבַעֲבוּר כִּי כָל הַגּוֹיִם הָעֵתִידִים
 ferre possent nō Ch̄risti ad fidem vt cōuerterent
 לָשׁוּב לְאֱמוּנַת הַמָּשִׁיחַ לֹא יוּכְלוּ לִסְבּוֹל
 ⁊ abstulit mīa cū illis vsus ē circūcisīōis pacti acerbitatē
 צִעַר בְּרִית מִלֵּה נִהַג עִמָּהֶם רַחֲמָנוּת וְחֲסִיד
 loco ci⁹ baptisimī sacramētū ⁊ ordiāuit circūcisīōis pactū
 בְּרִית הַמִּלָּה וְסִדֵּר קִידּוּשׁ הַטְבִּילָה בְּמִקְוֵמָה
 sicut p̄mī peccatī poenā peculiariter ad remittēdū
 לְכַפֵּר בַּפֶּרֶט עֲוֹנָשׁ עֲוֹן הָרָאשׁוֹן וְכִמו
 morte cū fœd⁹ v̄m ⁊ delebit in Esaiā scriptū est Esaias.
 שְׁכַתּוֹב בְּיָשָׁעֵהוּ וְכַפֵּר בְּרִיתְכֶם אֶת מוֹת x̄xviii.
 ipsa sūt q̄a stabit nō inferno cū ⁊ pactū v̄r̄. l. visio
 וְחַזוֹתְכֶם אֶת שְׂאוֹל לֹא תָקוּם כִּי הֵם
 circūcisīōis pactū qđ q̄ dicit S̄cti Spirit⁹ X̄ba
 דְּבַרֵּי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שְׁאוֹמֵר כִּי בְרִית הַמִּלָּה
 p̄phetię ⁊ visio Ch̄risti n̄r̄i Jesu mortē post delebit
 וְכַפֵּר אַחֲרֵי מוֹת יִשׁוּעַ מְשִׁיחֵנוּ וְחַזוֹת הַנְּבוּאוֹת
 ad redimēdū ad inferos d̄scēdisset postq̄ vltra stabit non
 לֹא תָקוּם עוֹד אַחֵר שֶׁיֵּרֶד לְשְׂאוֹלוֹת לְגֵאוֹל
 tūc q̄a cœlorū ad regnū ⁊ vt adduceret eas aīas
 הַנִּפְשׁוֹת וְלִהְיוֹלֵיכֵן לְמַלְכוּת הַשָּׁמַיִם • כִּי אִז
 vltra futur⁹ esset neq; i eo p̄phetię oēs p̄plēdę essēt
 וְיִשְׁלֹמֶן כָּל הַנְּבוּאוֹת בּוֹ וְלֹא יִהְיֶה עוֹד
 insidās flagellū vltra dixit ⁊ sic s̄sumatę sūt ⁊ sic p̄pha ii. Re. xx.
 נָבִיא • וְכֵן הִתְמִן • וְכֵן אָמַר עוֹד שׁוֹמֵט שׁוֹמֵט
 qđ perituri eēt dicere vult i cōculcationē ci⁹ ⁊ eritis trāsserit cū
 כִּי יַעֲבֹר וְהִייתֶם לוֹ לְמַרְמָס • רֹצֵחַ לְוֹמֵר שְׂיֵאבְדוּ
 qđ cū morte crediderūt nō qui oēs i cōculcationē ⁊ futuri essēt
 וְיִהְיוּ לְמַרְמָס כָּל אֲשֶׁר לֹא יֶאֱמִינוּ שְׁבִמִיתָת
 & sic

EPISTOLA AD HEBRAEOS.

et sic essemus redimendi et resurrectione eius Christi nostri Iesu
 ישוע משיחנו ותחייתו נגאלנו . וכן
 et cum morte cum fœdus percussimus supra dixit
 אמר למעלה ברתנו ברית את מות ועם
 non transierit cum inuicem flagellum pactum fecimus inferno
 שאול עשינו הזה שוט שוטף כי יעבר לא
 et imedatio spem nostram imedacium posuimus quia veniet super nos
 יבואנו כי שמנו כזב מחסנו ובשקר
 illusores viros perituros esse prophauit quia perfecti sumus
 נסתרנו כי נבא שיאכדו אנשי לצון
 per viam nisi dei verba intelligunt quod non ipsi
 שאינם מבינים דברי אלהים אלא בדרך
 circumcissionis pactum percutere et cogitant litterale
 הפשט והושבים לברות ברית מלה
 et absque eo Iesu morte absque eternum et statuere illud
 ולהקימו לעולם בלי מות ישוע ובלי
 vos sicut aias ad redimendum ad inferos ut discederet
 שיירד לשאולות לגאול הנפשות כמו שאיתם
 sicut incöculcatioe erunt et propterea hodie intelligitis
 מבינים היום : ועל כן יהיו למרמס כמו
 super vos istud totum quod completum est hodie videtis vos
 שאיתם רואים היום שנשלם כל זה עליכם
 ecce ego ultra dixit et sic perinatiam vestram propter
 על משובתכם : וכן אמר עוד הנני

Esaias. angularē pbatu lapidē lapidē sion mittā i fūdāmētis
 xxviii. יסד בציון אבן אבן בן בנת

festinet ne quod crediderit fundatu i fūdāmētis preciosu
 ימרת מוסד מוסד המאמין לא יחיש :
 propter hæc prophetia quod dicta fuit dicere poterimus quia
 כי נוכל לומר שנאמרה הנבואה הזאת על
 Eze

Ezequiam ppter dicta fuit quia si Christi nrm Jesum
 ישוע משיחנו . שאם נאמרה על חזקיהו
 ne q crediderit dixit quomō Lāchi declarauit sicut
 כמו שפירש במחי איר אמר הפאמין לא
 prope ecce qā longe qđ hocē denotat qā festinet
 וחישי בן מורה שזהו רחוק בן הנה קרוב
 hęc pphetia qđ ppterca tēp⁹ ei⁹ vēturū erat
 היה לבוא עתו . בעבור בן הנבואה הזאת
 lapidē qđ dixit ⁊ itē p⁹is ei⁹ Achaz i dīcb⁹ fuit
 היתה בימי אחז אביו ; ועוד שאמר אבן
 ⁊ nō regnū ei⁹ i eternū qđ futurū ēē ad dīgnādū pbatū
 בן להורות שתהיה לעולם מלכותו ולא
 non ⁊ filij ei⁹ Ezequię regnū ecce qā itā fuit
 היה בן . בן הנה מלכות חזקיהו ובניו לא
 scriptū ē sicut ex eis perūt qā eterna fuit
 היתה עולמית בן אבדה מהם . כמו שכתוב
 pphetia fuisset ⁊ licet Jeremię lib⁹ i fine
 בסוף ספר ירמיהו : ואף שיהיה הנבואה
 custodierit si Dauid dixit sicut cū dīctōe hęc
 הזאת תנאית כמו שאמר דוד אם ישמרו
 vnquā scriptura dīcīt nō ecce pactū meū filij tui
 בליך בריתי . הנה לא יאמר הפתוב לעולם
 ipse ē qā hui⁹ mundi vitā ppter eterna pphetia
 נבואה עולמית על חיי העולם הזה בן הוא
 i capitulo supra dīxi sicut dīctū breuīs
 קצר ימים כמו שאמרתי למעלה בפ'ק
 negauerūt ⁊ sapiētes v⁹i ⁊ scietis ⁊ itelligite secūdo
 השני : ובינו ותדעו : וחכמים כהשו
 gen⁹ natū ē nō qā ⁊ dīxerūt p⁹imī hoīs pctm
 עון אדם הראשון ואמרו בן לא נולד מן

Jerelij.

ps.cxxxj.
et.cxxxij.

pro

EPISTOLA AD HEBRAEOS.

propter illud anima fuit adēnata et qđ nō i eo humani
האנושי בו ושל לא נענשה הנפש בעבורי

in iniquitate ecce Dauid dixit qđ obliti sunt et ecce

והנה שכחו מה שאמר דוד הן בעון

ps. l. l. f. mater mea cōcepit me. l. pepit fm. b. hie. et i pctō cōcepit

אמי יחמתי ובחמא

differentibus i dictionib⁹ sentētis iteratiōe qđ scriptū est

שכתוב בפל ענין במלות שונות

sapiētes vñ respōdebūt et qđ sit verū qđ hoc ad designādū

להורות שזה אמת ומה ישיבו חכמיכם

dixit qđ sapiētes vñ obliti sūt et sic hoc cōtra

על זה וכן שכחו חכמיכם מה שאמר

Ezechiel.
xviii.

ecce qđ moriet̃ ipsa qđ peccauerit anima Ezechiel

יחזקאל הנפש החטאת היא תמות כי הנה

qđ peccati causa qđ ipsa est animę pñę mētio facta ē ibi

שם נזכר עונש הנפש שהיא סבת העון כי

Genes.
xviii.

dictionē obliti sūt et etiam et cinis puluis est corpus

הנוף הוא עפר ואפר ונם בן שכחו מלת

Gen. iij.

dixi sicut mortēs duę sūt qđ moriet̃ moriet̃

מות תמות כי הן שתי מיתות כמו שאמרתי

in capitulo quę dixi qabbale et x b̃bis supra

למעלה ומהדברי הקבלה שאמרתי בפירק

Gen. xli.

et cōclusio nimis multa maris sicut arena extāt hoc

הזה יש כחול הים הרבה מאד והפלל

ad oīa in scriptura respōsso est qđ x b̃bis meis ex oib⁹

מכל דברי כי יש תשובה בכתוב לכל

cōtra nos vobis qđ sunt et argumenta dubia

הספקות וקושיות שיש לכם בנגדנו

ps. lxxiii

ulteri⁹ vobis et nō ē perijt spes ṽra qđ ad pbādū

לנסות כי תקותכם אבדה ואין לכם עוד

decla

CAP. SEPTIMUM.

declarauit sicut quo usq; q̄sciat vobiscū ⁊ nō est ppheta
 נביא ואין אתכם יודע עד מה כמו שפירשתי
 cōuertat p̄ misericordias suas deus quinto in cap.
 בפרק החמישי : האלהים ברחמיו ישיב
 secundū volūtatē ad lucē de tenebrīs vos ⁊ educat vos
 אתכם ויוציא אתכם מאפלה לאורה . כרצון
 Zamorenſis Alfonsi
 אלפונסו די סאמורה :

סוף : FINIS.

Operis peroratio ad eundem . R. D.
 Archiepiscopum Toletanum.

P Eruenim⁹ iam Archipresul excellētissime ad optatā
 curriculi nostri metā, exegim⁹ opus variū, difficile, &
 lectionis in suo genere nō mediocris, Quodq; nō modo
 vtilissimū bonarū litterarū studiosis futurū sit, verum &
 ad cognoscēda sacrae scripturae mysteria Christianae Rei
 pub. sit maxime necessariū, Quae causa fuit vt ingentioli
 nostri monumēta tuo potissimū nomini consecrata in lu
 cem emittere auderē. Tuū ergo erit Princeps clarissime,
 sudores meos, qua hoc genus omnia soles, humanitate su
 scipere, amplecti. Et nunc & in posterum tueri. Quod
 si, vt spero, feceris, ad maiora forsan aggredienda, nec
 nomini tuo, cui omnes vigiliae meae sunt nuncupandae,
 in honesta, nec verae sapientiae cultoribus, quibus prodes
 se maxime opto, inutilia, me reddes alacriorem. Vale li
 terarum praesidiū & saeculi nostri ornamentū & decus.

דברי המתבר.

ויהי בימי אדוננו הקיסר דון קארלוש
מלך ספרד ורומה. המגדיל אמונתנו
הקדושה. בשנת אחתעשרה למלכו.

ני אלפונסו די סאמורה בן החכם יואן
די סאמורה הנקרא ביביל חברתי זה ספר
הדקדוק מלשון הקדש עם שאר אמרים הכתובים
עמו. והוא שלם עם כל ערשיו. שהעתקתי אתו
בלשון רומית כפי סדריה ועניניה ושמושיה. מכל
אשר השיג ידי ומאשר ראיתי בספרי המדקדקים
הקדמונים. וזה עשיתי ברשות ובמאמר אדוננו
הכהן הגדול של טליטולה. כי הוא הראשון
בכהונת מלכות ספרד. ולפני גדולתו ומעלתו כל
עמו תמיד יפלא ויחרד. אשר נקרא בשמו דון
אלפונסו די פונשיקה. וחברתי בכאן במתא
אלפאלה די אינאריוס בבית החכמה ובקהלת
החכמים והמורים אשר היו בה. כי כולם ידעו
אתי והם חזקוני ואמצוני לחברוי ויותר מכולם המורה
וחכם גדול פידרו סירואילו כי הוא עזרני בכל
כחו בכוחתו השלימה. אשר בחכמת אלהים תמימה.
פי בטורה גדול עשיתי זה בעבור שהיה להם חשק
גדול לדעת ולהבין הלשון הזה אשר יש צורך
גדול להאיר להם בו. להספיק ספקם ולהבין סתרי
הספרים. ארבעה ועשרים מאירים כספירים. כולם
נכוחים למבין וישרים למוצאי דעת. ובהסכמת
כולם עשיתי זאת לעבודת האל נורא ואיום. עד שיפוח
היום. ולא לעשות לו שם כי לא שמתי זהב כסליו.
ונדפס

ונדפס בבית מיכאל די אינזאא איש ישר
ונאמן ודורש טוב לעמו .. והיתה השלמתו ביום
שלישי שהוא יום ראשון לחדש מאיו . שנת
אלף וחמש מאות ועשרים ושש למנין ישועתנו .
על יד המחוקק רודולפו דילה מורי אומן ישר
ונאמן ומבין באומנות תיקון האותיות ודפיסתן
יותר מכל אשר נמצאו במלכות ספרד .. בימי
המורה והסיד דון יואן די גידראסה מתקן
ושופט בבית החכמה הזה .. תהלה לאל ..

בנלך ואעי ..

ברוך נותן ליעף כח , ולאין אונים עצמה ירבה ..
ישמע חכם ויוסף לקח , ונבון תחבולות יקנה ..
תן לחכם ויהכם עוד , הודע לצדיק ויוסף לקח ;
אשרי אדם מצא חכמה , ואדם יפיק תבונה ..
כי טוב סתרה מסחר כסף , ומחרוץ תבואתה ..
בילאו .. ברוך יהוה לעולם אמן ואמן ..

NOMINA MENSIVM.

¶ Nomina mensium Hebræorum partim ex sacra scriptura, partim vero ex usu eorum accepta. Et sunt menses lunares, A neomenia nostri Martii incipientes.

- 1 נִיָּסָן Nīṣan .i. vexillū, probatio, miraculū, Esther. 3.
- 2 אֲיָר Iar, idest lux, vel visio, vel doctrina, זִיֹּן ziu, splendor, tertii Regum. 6.
- 3 סִיָּוֶן ṣīuan, velamen, vel rubus, vel spinosus, Esther. 8.
- 4 תַּמְּמוּז Thammuz, idest idolū, vel incendiū. syrū est.
- 5 אָב Ab, idest pater.
- 6 אֱלּוּל Elul, idest ululatus, vel pernoctatio, Nec. 6.
- 7 תִּשְׁרִי Thisri, idest remanens, vel habitatio, vel principium. syrum est, vel canticum.
- 8 מַרְחֶשְׁוֶן Marchesuan, idest eruditio, vel cogitatio, בּוּל bul, idest germen, tertii Regum. 6.
- 9 כִּסְלֵו kiṣleu, idest fiducia, vel spes, Nec. 1.
- 10 טֵוֶת Teueth, idest bonus, vel bonitas, Esther. 2.
- 11 שֵׁוָּת vel שֵׁבַט Seuath, idest virga, tribus, familia, baculus, שֵׁבַת sessio, vel requies, vel habitatio.
- 12 אָדָר Adar, idest decor, Esther. 3. et. 9.

Hæc

¶ Hæc vocabula prætermiffa funt in dictionario Hebræo huius libri, לא יחטא אִישׁ אֶדָם אִין אִין אִדָם אִשֶׁר לֹא יִחַטֵּא non est enim homo qui nō peccet, וְסִבּוֹתַי אֲנִי לִיָּאֵשׁ וְסִבּוֹתַי אֲנִי לִיָּאֵשׁ idest conuerfus sum ego renūciare corde meo in omni labore quem laboraui, Et procedunt per ordinem alphabeti hebraici.

¶ De littera א Aleph.

אָבִי Poma, secundum beatum Hieronymum, vel rami, secundum hebræum. Canti. 6.

אָבַל Luxit, Exodi. 33.

אָבַס Impingauit, I. Incrassauit. Prouerb. 15.

אָנוּרָה .I. אֲנוּרָה Pecunia, vel nūmus, primi Regum. 2.

אָדָר Decor. I. nomē duodecimi mēsis. Esther. 3. et. 9.

אָוֹן Iniquitas, dolor, vanitas. ps. 35. et. 36. fm. b. Hie.

אֲוֵרוֹת Herbe virides, quarti Regum. 4.

אָזַן .I. אֶזֶן Auscultauit. I. pōderauit. I. exquisiuit. Ecclesi. 12.

אָח Arula. Hieremiæ. 36. I. alter. I. heu. Ezechiel. 6.

אֹיֵב Inimicus fuit. Exodi. 23.

אֵיבָה Inimicitia. Gen. 3. אֵיפָה terribilis. fce. Cāti. 6.

אֵישׁוֹן Pupilla. scilicet oculi, vel tenebræ. Prouer. 7.

אָכִילָה .I. אָכַל Cibus, esca, vel frumentum, Genesis 41. Et tertiū Regum. 19.

אָלָה Iuramentum, maledictio, Genesis. 26. Et psal. 9. vel. 10. secundum beatum Hieronymum.

אָלָה Quercus, vel terebīnthus, Genesis. 35.

אָנָה Casu accidit. Exodi. 21.

אָפַר pro אָפַד in aliquibus libris.

אָפַס Defecit, consumpsit, finiuit. Genesis. 47.

אַצִּילִי Separati. Exodi. 24.
אַרְיָא אַרְיֹתָא Leo, leones. syrum est. Daniel. 6.
אַרְאֵל Fortis. I. altare. Ezechi. 43. **אַתִּי** accusatiuo me.
אַתָּה Accusatiuo te. **אַתָּה** illum, **אַתָּם** illos, **אַתְּכֶם**
 accusatiuo vos.
אַתֶּם Vos mascul. **אַתְּנוּ** accusatiuo nos.
אַתָּה I. **אַתָּה** Vos foemi. &c.

¶ De littera ב Beth.

בֵּה In illa, vel in ea, **בֵּין בֵּתֵין** in illis foemi.
בִּזְק Fulgur, Ezechi. 1.
בִּיה In ipso, vel in eo. Daniel. 4.
בִּינָה Intelligentia. Prouerbiorum. 1.
בִּכָּא Pirus. Psal. 83.
בִּכְאִים Piri, secundi Regum. 5.
בִּוְכָה Plorans, foemi. Threno. 1.
בִּכֶן In vobis, foemi.
בִּכּוּרָה Primum pomum ficulneæ, Hosee. 9.
בֵּיעַר Ardor, succensio, focus. Esa. 4.
בֵּיעָרָה Incendium, vel incensio. Exodi. 22.
בִּצָר pro **בִּצָר** in aliquibus libris.
בִּקָר Armentarius. Amos. 7.
בִּקְשָׁה Petitio, vel deprecatio. Esther. 5.
בֵּר Puritas. Esaia. 1.
בִּרִי Frumētū, pastus, electū. Iob. 37. et. 39. Prouer. 31.
בֵּיתִי הַנֶּפֶשׁ Aedes animæ, idest olfactoriola. Esaia. 5.

¶ De littera ג Guimal.

גִּבְיָע Calix, vel scyphus. Genesis. 44.
גּוֹפֶת Corpus, vel cadauer, primi Paralippo. 10.

נֹר Catulus. Genesis. 49.
 גְּלוּמִי Inuolutiones, vel vestes inuolutæ. Ezechiel. 27.
 נְמוּלָה Retributio, secundi Regum. 19.
 נָרָד Scidit. Psal. 30.

¶ De littera ד Daleth.

דָּבָר Caula, scilicet ouium. Micheas. 2.
 דָּבַר Interfecit, vel subiecit, secundi Paralippo. 22.
 et Psal. 46. et. 47. secundum beatum Hieronymum.
 דָּבַר Duxit. syrum est. Genesis. 24. vbi dicitur.
 דָּדְכָנִי Idest qui duxit me. Et inde
 דְּבָרוֹת Idest ductæ, vel rates, tertii Regum. 5.

¶ De littera ה He.

הַדְּבָרִי Caula, vel consuetudo. Micheas. 2.
 הוֹרָה Calamitas, vanitas, insidiæ. Iob. 6.
 הֵינן Velle, vel paratum esse, Deutero. 1.
 הֵינן Mensura. Exodi. 29.
 הֵן ipse הִנֵּנּוּ mouit, vel nomen proprium loci, se-
 cundum beatum Hieronymum. 4. Regum. 18.
 הִם Siluit, tacuit, Abacuc. 2.
 הוֹסֵד Confiliatus est, secundi Paralippo. 3.
 הוֹרֵי הוֹרִים. 1. Progenitores, vel patres, Genesis. 49.
 הָרָאֵל Altare. Ezechiel. 43.
 הַשִּׁקְלָה Intellectus, disciplina, Prouerb. 1.
 הַשְּׂמִיֵּל Sinistruit, Genesis. 13.

¶ De littera ו Vau.

וֹר Paxillus, vel clauus, Exodi. 26.
 וְשֵׁתִי Nomen proprium reginæ, Esther. 1.

¶ De littera ז Zain.

זָבַן Vendidit . syrum est, Daniel'. 2.

זָהַם Inquinavit, abominabilem fecit. Iob. 33.

זָוַר Oscitavit , quarti Regum. 4.

זָנַב Cauda. Exodi . 4.

זָנַב Caudam abscidit, vel cecidit . Deutero. 25.

¶ De littera ח Cheth.

חֲבוּרָה Liuor , tumor carnis. Exodi . 21.

חֲנוּרִי Foramina, scissuræ. Cant'. 2.

חָוַר Erubuit , Esaïæ. 29.

חֲמָה Socer, socrus, Genesis. 38.

חֲצִיץ Turma, vel acies, vel sagittarius, Prouerb. 30.

חָרַחַר Incendit, vel succendit, Prouerb. 26.

חֲרָחוּר Ardor, vel morbus ardens. Deutero. 28.

חָשַׁח Oportuit . syrum est, Daniel'. 3.

חֲתָתִים Formidantes. Eccl's. 12.

¶ De littera ט Teth.

טַפַּח Mensus est . Esaïæ. 48.

¶ De littera י Iod.

יָרֵב Cura, vel onus. Psal'. 54.

יָזַע Sudor, vel sudarium. Ezechiel'. 44.

יָיִן . יֵין . Vinum, Genesis. 9.

יָלַל Vasta solitudo, ululatus, clamor. Deutero. 32.

יָמִינִי Vir de tribu beniamin. Esther. 2.

יָרָא . יֵרָא . Timor. Psal'. 2.

יֹרֶה Pluuia temporanea, vel matutina. Deutero. 11.

יְרוּשָׁה . יֵרֶשָׁה . Hæreditas, possessio. Nume. 24.

יָתַב Habitauit , vel sedit. syrum est. Daniel'. 7.

יָתָרִים Funes. Iud'. 16.

De lit

¶ De littera כ Caph.

- כַּרְבֵּל Calciamentū, vel genus vestimenti. Daniel. 3.
כֹּרֶת Caula outum. Sopho. 2.
כַּרְתִּים Interfectores. Ezechiel. 25.

¶ De littera ל Lamed.

- לִבְנוֹ Nomē propriū viri, vel filio, datiui casus. ps. 9.
לָהֶן Illis, vel sibi, foemi.
לַחֶה Maxilla. Deutero. 34.
לַחֹתִים Tabulæ duæ, vel tabulata maris, secundum
beatum Hieronymum, Ezechiel. 27.
לַפֶּת Apprehendit. Iudi. 16.

¶ De littera מ Mem.

- מַאֲכֵלֶת Gladius, culter. Genesis. 22.
מִפְּתָה Infra, inferius. Deutero. 28.
מִלֵּא Plenus. Iosue. 3.
מִנִּי Numerus, vel constellatio. Esaia. 65.
מִגְוֵרֵי מִגְוֵר Peregrinatio peregrinationes. Gen. 47.
מִגְזֵירוֹת Cultri, vel ferre, secundi Regum. 12.
מִוֶּפֶה Auersio, vel declinatio. s. a via recta. Ezechiel. 9.
מוֹסְרִים Disciplina disciplinæ. Prouerb. 1.
מוֹסְרֵה מוֹסְרוֹת Ligatura ligaturæ. Iob. 39.
מוֹעֵף Volatio, vel volans. Esa. 8.
מוֹעֲצוֹת Cōsilia, vel cogitationes. l. ad inuentiones. ps. 5.
מוֹצָק Tribulatio, angustia, fusile, fundamentum.
Esaia. 8. Et Iob. 3. et. 36.
מַחְגֹּרֶת. l. מַחְגֹּרֶה Gīngulum. Esaia. 3.
מַחְלוּיִם Infirmitates, languores, secundi Paralippo. 24.
מַחֲצֵץ Turma, vel acies, vel sagittarius. Iudi. 5.

מֵנָא Numerare . syrum est. Daniel. 5.

מִסִּיב Qui circuit . Psal. 139.

מְעוֹנָה Habitaculum. Deutero. 33.

מַעֲמִירָה Coronata . Esaia. 23.

מִצּוֹקִים Tribulati , vel cardines , secundum
beatum Hieronymum, primi Regum. 2.

מִשְׁבֵּר Contritio. Hosee . 13.

מִשְׁתֶּה Conuiuium. Genesis. 19.

מִיתָרוֹם Funes tabernaculi . Exodi . 39.

¶ De littera נ Num.

נֵא Nomen proprium loci , scilicet Alexandriae , se
cundum beatum Hieronymum. Ezechiel. 30.

נִהְלָאָה Remota , eiecta , repulsa , vel ea quæ laboraue
rat , secundum beatum Hieronymum. Micheas. 4.

נִהְלָלִים pro נִהְלָלִים Esaia. 7.

נִוָּחַם Consolatio. Hosee. 13.

נִוְחָמִים Consolationes. Esaia. 57.

נִחוּשָׁה Aereum, æneum. Psal. 17. et. 18.

נִעְלָסָה Gaudens, vel gloriosa. Iob. 39.

נִתָּם pro נִתָּם In aliquibus libris.

נִפְתּוּלִי Comparationes, vel additiones, vel orationes,
secundum Hebræos. Genesis. 30.

נִקְבַּ Declarauit . Genesis. 30.

¶ In littera ס camach, nullus defectus est.

נִעַר Conceptit . Iob. 21. ¶ De littera y Hain.

נִעַת Peruertit , conturbauit. Micheas. 7.

נִעִים Maculæ . s. panni menstruati. Esaia. 64.

נִעוּן Coxit. s. panes subter prunas. Ezechiel. 4.

Dura

עִזוֹת Dura, vel rigide, secundum beatum Hieronymum. Prouerbiorum. 18.

עִרַו Congregauit, confugit. Exodi. 19.

עִיף Defecit, lassus fuit. Esaia. 40.

עִיף Lassus, deficiens. Deutero. 25.

עִיק Stridit. Amos. 2.

עֲלֻמָּה Caligo, obscuritas. Genesis. 15.

עָקָה .י. עָקָה Angustia, tribulatio. Psal. 54.

עָרִים pro עָרִים In aliquibus libris.

¶ De littera פ Pe.

פְּקוּדָה Visitatio. Nume. 19.

פְּקוּדוֹת Visitationes. Ezechiel. 9.

פָּקַח pro פָּקַח In aliquibus libris. Esaia. 16.

פָּרֶסֶן Diuidere. syrum est, Daniel. 5.

¶ De littera צ cadic.

צִאצְאִים .י. צִאצְאִים Germen filii, vel progenies. Iob. 5.

צִבְאוֹת .י. צִבְאוֹת Hinnuli. primi Paralippo. 12. Cati. 2.

צִנְיָה Caprea, vel dama. Cati. 4.

Ab his nominibus, צֶהְרִים idest meridiēs, יֶצֶר idest oleum, deriuatur hoc verbum, יֶצְהִירוּ idest fecerunt oleū, vel meridiati sunt, secundū beatū Hiero. Iob. 24.

צִלַּל Tinuit, vel tremuit, quarti Regum. 21.

צִפְיֹעוֹת Nepotes, progenies, vel diuersa genera, secundum beatum Hieronymum, Esaia. 22.

¶ De littera ק Quoph.

קוֹפִים Simia, tertii Regum. 10.

קוֹרֵא Perdix, Ieremia. 17.

קָפָא Congelauit, vel coagulauit. Iob. 10.

Calui

קָלַחַת Galuittum , Leuiti. 13.

קָרַץ Accusauit . syrum est, Daniel. 3.

¶ De littera ר Res.

רוֹק Salua , vel sputum , Iob. 7.

רָעָדָה Tremor. Psal. 42.

¶ De littera ש Sin.

שֶׁשֶׁה Sextauit , idest sextam partē tulit. Ezechiel. 45.

שִׁבַּח Mittigauit. ps. 64. et. 65. et. 88. et. 89. Prouer. 29.

שָׁל Præpositio genitiui casus.

שָׁלש Triplīcauit, vel in tres partes diuīsit. Deute. 19.

שְׁמָנִים Pingua . Esaia. 25.

שִׁנָּה Secundaui, vel binaui , tertii Regum. 18.

¶ De littera ת Thau.

תַּבְעָרָה Incendium, vel nomen propriū loci. Nume. 11.

תּוֹר Lex, vel spectabilis, vel considerabilis , secundū beatum Hieronymum, primi Paralippo. 17.

תּוֹתַח Malleus, vel instrumentum bellicum quo lapides magni procul proficiuntur , Et Hispanæ dicitur trabuco. Iob. 41.

תַּחֲלוּאִים . 1. תַּחֲלוּאִי Infirmiuitates, vel lāgores. Deut. 29.

תַּנְחוּם Consolatio.

תַּנְחוּמוֹת . 1. תַּנְחוּמִים Consolationes . Psal. 93 . et. 94. secundum beatum Hieronymum. & Iob. 15.

תָּקַל Appendere . syrum est. Daniel. 5.

תַּשְׁבֵּץ Stricta , Et Hispanæ dicitur listadura, vel bordadura. Exodi . 28.

תְּשׁוּבָה Munus, donum, oblatio, primi Regum. 9.

In fol. b. 3. deficit figura accenti , צְנוּרָה et מְקַל ,

In fo.

In fol. d. dicitur **וְאַרְבָּעִים ק** in aliquibus libris.
In fol. f. 4. dicitur **posione** pro **positione**.

In tertio Libri, cap. 2. dicitur **יָקָחוּ** pro **יָקָחוּ** in ali-
quibus libris.

In eiusdem libri cap. 7. **חָע** pro **אֶהָע**.

In fol. DD. Thalmul pro Thalmud.

In fol. DD. 4. **יִשְׂרָאֵל** pro **יִשְׂרָאֵל**.

Symbolum Apostolorum.

creatorē omnipotentē patrē in deum credo
בּוֹרֵא שְׂדֵי אֵב בְּאַלְהִים אֵב
unicū filiū eius **חַיִּי וְיֵשׁוּעַ** et terrę cœli
הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וּבִישׁוּעַ מִשִּׁיחַ בְּנוֹ יְחִיד
natus sancto spiritu de q̄ cōceptus est **דְּנִימֵנוּסְטְרִי**
אֲדוֹלֶנּוּ שְׁנֵהֲרָה מִן רוּחַ הַקֹּדֶשׁ נוֹלַד
Pontio sub passus virgine **מָרְיָא** ex
מִן מָרִים הַבְּתוּלָה נֶעְנָה תַּחַת יָד פּוֹנְטִיָּא
ad inferos descendit et sepultus et mortuus crucifixus pilato
פִּילָטוֹ הוֹבֵעַ וּמַת וְנִקְבְּרָ יָרַד לְשָׁאוּלוֹת
ad cœlos ascendit mortuus a resurrexit tertiā et in die
וּבַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי קָם מִן הַבְּתִים עָלָה לְשָׁמַיִם
vētur est et in de omnipotentis patris dei ad dexterā et sedet
וַיּוֹשֶׁב לְיְמִין הָאֱלֹהִים אֵב שְׂדֵי וּמִשִּׁים יֵבָא
credo mortuos et vivos iudicare
לְשַׁפֵּט אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַמֵּתִים אֲנִי מֵאֲמִין
Catho

catholicam sanctam ⁊ ecclesiam sanctum in spiritu
 בְּרוּחַ הַקְּדוֹשׁ וְקִהְלָה הַקְּדוֹשָׁה כְּלָלִית
 ⁊ resurrectionē peccatorū ⁊ remissionē sanctorum ⁊ cōmunionē
 וְחֵבֶרֶת הַקְּדוֹשִׁים וּפְדִיּוֹן הָעוֹנֹת וְתַחֲיָה
 Amen eternam ⁊ vitam carnis
 הַבָּשָׂר וְחַיֵּי עוֹלָמִים אָמֵן :

Salutatio Virginis Mariæ.

⁊ dulcedo vita misericordię mater regina Salve
 לֹוֹם לֶךְ מַלְכָּה אִם הַחֹסֵד חַיִּים וּמְתִיקוֹת
 clamamus ad te salve ⁊ spes nostra
 וְתַקְוָתֵנוּ שְׁלוֹם לֶךְ אֱלֹהֶיךָ אֲנַחְנוּ צוֹעְקִים
 gementes suspiramus ad te eue fili exules
 הַגִּירוֹשִׁים בְּנֵי חוּהָ אֱלֹהֶיךָ אֲנַחְנוּ נֶאֱנָחִים טוֹאֲקִים
 ergo cía hac lachrymarū in valle ⁊ flentes
 וּבָנִים בְּעֶמֶק הַדְּמְעוֹת הַזֶּה אָהָה אִם כֵּן שְׂאֵף
 conuerte ad nos illos misericordes oculos tuos aduocata nra
 מְלִיצָתֵנוּ עֵינֶיךָ הִרְחַמְנוּת הָהֵם לָנוּ הַשִּׁיבֵנוּ
 exilium post nobis vëtris tui fructū benedictū Jesum et
 וְאַתָּה יֵשׁוּעַ בְּרוּךְ פְּרִי בְטֶנְךָ לָנוּ אַחֵר הַגִּירוֹשִׁים
 o pia o clemens o ostende hoc
 הַזֶּה הִרְאֵנוּ אֲנָא חֲנוּנִית אֲנָא רַחֲמָנִית אֲנָא
 p nobis ora semper virgo Maria dulcis
 מְתוּקָה מְרִים הַבְּתוּלָה לְעוֹלָם הַתְּפִלָּה בַּעֲדֵנוּ
 dignificiamur vt dei genitrix sancta
 קְדוֹשָׁה יוֹלֶדֶת רֵאֱלֹהִים בַּעֲבוּר שְׂנֵזֶבֶה
 Christi promissionibus
 לְגַדְרֵי הַמְּשִׁיחַ :

ישוע משיחי • שמע שיחי • הצל רוחי • מאפך •

שחר קמתי • צור משענתי • לא ישנתי • מפחדך •

זכרתי יום • נורא ואיום • למצוא פדיום • מנגדך •

אנא אל נא • הושיעה נא • עת לחננה • בישועתך •

זכור עמלי • אל חי גואלי • רפא חבלי • ברוחך •

ומעמים • ושאון לאומים • אשר קמים • על עבדך •

הצילני • כי חרפוני • בראות עני • בעברתך •

על קנאתם • ושנאתם • ונאצותם • אורחותיך •

הניעמו • הורידמו • תביאמו • במשפטיך •

כי כל כסלם • זהב תבלם • ובלב כולם • שכחוך •

שנאו חכמה • אהבו מרמה • הלכו רומה • בלי יראתך •

ולי אני • הושיעני • כי מגני • בתורתך •

הסר מעלי • בוז מעללי • ושלח אלי • תשועתך •

רב פעלים • ואל אלים • כמקהלים • אודה שמך •

¶ Quæ in hoc volumine continentur, hæc sunt.

- ¶ Grammatica hebræa, in tres libros diuisa.
- ¶ Nominū ac verborū hebræorū dictionariū copiosum.
- ¶ Declarationes vocabulorum Artis grammaticæ & commentatorum Bibliæ.
- ¶ Cathalogus Iudicum/ Regum/ & Sacerdotum/ atque Prophetarum veteris legis.
- ¶ Tractat⁹ de vera Orthographia hebraicę descriptiōis.
- ¶ Epistola auctoris ad infideles Hebræos vrbis Romæ, qua manifeste redarguit eorum perfidiam.

¶ Registrum.

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t v x y z.
AA BB CC DD EE.

¶ Excussū est atq; absolutum præsens
opus in Academia Cōplutensi expen
sis Egregii viri Michaelis de
Eguia Typicę Artis soler
tissimi. Anno. 1526.

Kalēdis Maii,

die Mar

tis.

τέλος.

manse 7
unifay m
lino 6a 2
manif 7
manif 7

ZAMORENSIS
GRAMMATICA HEB.

5477